

22650

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TANBUR'I MUSTAFA ÇAVUŞ'UN ESERLERİNDE EDEBİ VE TEKNİK ÇALIŞMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYKAN ÖZGÜN

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 04.02.1992

Tezin Savunulduğu Tarih : 17.02.1992

Tez Danışmanı : Doç. M. Çahit Atasoy

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Nevzat Atlığ

Erol Deran

Y.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ŞUBAT 1992

İÇİNDEKİLER

ÖZET	VII
SUMMARY	IX
BÖLÜM 1. GİRİŞ	4
BÖLÜM 2. TANBÜRİ MUSTAFA ÇAVUŞ'UN BİYOGRAFİSİ	5
2.1. Tanbûrî Mustafa Çavuş'un Kaynaklarda Adı Geçen Eserlerinin Listesi	7
2.2. Tanbûrî Mustafa Çavuş'un İncelemede Bulunan Notalarının Listesi	
BÖLÜM 3. TANBÜRİ MUSTAFA ÇAVUŞ'UN BÜTÜN ESERLERİNDE EDEBİ VE TEKNİK ÇALIŞMA (MÜZİKAL ANALİZ)	9
BÖLÜM 4. BESTECİ, İCRACI VE ARAŞTIRMACILARIN BESTEKARIN USLUBU HAKKINDA ŞAHSİ GÖRÜŞLERİ.....	84
BÖLÜM 5. SONUÇ.....	94
KAYNAKLAR	99
EKLER	100
ÖZGEÇMİŞ	101

ÖNSÖZ

Türk Musikîsi, Milli Kùltürümüzün büyük bir parçasının temsil eder. Bu muazzam sanat ve bu sanatın gelmiş geçmiş temsilcileri hakkında ise yapılan araştırmalar ve yazılan kitaplar, ansiklopedik değer taşımaktan öteye gidememiştir.

Günümüzde, Türk Musikîsi bestekârlarının biyoğrafilere ve eserlerinin incelenmesi bu sebepten dolayı ihtiyaç haline gelmiştir.

Musikînin bir sanat olduğu kadar bir ilim olması gerçeği, bu sanat'ı daha geniş alanlara yayarak ilmî bir şekilde incelemeyi zorunlu khale getirmiştir.

Bu düşünceden hareket ederek, son yüzelli sene içinde büyük formların bir kenara bırakılarak, şarkı formuna itibar edilmesi ve bu formu ençok ve ilk kullanan bestekârların başında gelen Tanbûrî Mustafa Çavuş'un olşunu, beni bu bestekârın eserlerini ve uslûbunu incelemeye teşvik etti.

Bu çalışmada karşıma çıkan en büyük problemlerden biri olan husus, bestekârın güfte kitaplarında ve ansiklopedilerde kayıtlı olan eserlerinin notalarını temin etmek olmuştur. Bu cihetten şahsım adına en çok mutluluk duyduğum şey, bestekâra ait elliden fazla şarkının notasını bu tezde incelemenin dışında, derleyip bir araya getirerek ihtiyaç hasıl olduğu zaman icracı ve araştırmacıların hizmetine sunmuş olmamdır. Hiç şüphesiz bestekârın uslûbu ve söz konusu formu işleyiş şekli hakkında az da olsa fikir verebilmem de ayrı keyif ve zevki vermektedir.

Bu heyecan verici çalışmamda bana hiçbir yardımcı esirgemeyen, değerli bilgi ve fikirleriyle katkıda bulunan muhterem Hocam Sayın Doc.Mustafa Cahit ATASOY'a, Belediye Konservatuvarı arşivini hizmetime sunan çok değerli müzik adamı Sayın Ruhi AYANGİL'e, çok değerli bilgi ve arşivlerinden yararlandığım Sayın Bekir Sıtkı SEZGİN ve Prof. Dr. Alâeddin YAVAŞÇA hocalarıma, yine değerli bilgi ve katkılarından dolayı Sayın Prof.Dr. Nevzad ATLIĞ'a, Ender ERGÜN'e, Meral UĞURLU'ya, İrfan DOĞRUSÖZ'e, Fatih SALGAR'a, Musikîye hizmeti, insanlığa hizmet düsturu ile çalışan, araştıran sevgili arkadaşım Mehmet GÜLTEKİN'e ve bu tez'i daktilo etme nezâket ve külfetine katlanan Sayın Sitem ALADAĞ hanımefendiye sonsuz teşekkürler ediyorum.

AYKAN ÖZGÜN
İstanbul, 1992

ÖZET

Bu tez, XVIII yüzyılda yaşamış olan Tanbûrî Mustafa Çavuş'un eserlerinde edebî ve teknik çalışmayı kapsamaktadır. Bu çalışmada, bektekârın günümüze intikal keden şarkıları teker teker incelenip, şiirlerinin yapısı ve özellikleril tespit edilmiştir. Ayrıca söz konusu şarkıların usul, makam ve form yapıları incelenip tespit edilmiştir.

Neticede şarkı formunu ilk kullanan bu bestekârın, uslûbu ortaya çıkartılmıştır. Kendinden sonra gelen şarkı bestekârlarının kullandığı uslûb ve formların Tanbûrî Mustafa Çavuş'un uslûb ve formundan farklı yapılarda olduğu, zaman içerisinde değişime uğradığı tespit edilmiştir.

SUMMARY

This thesis includes the technical and literary work and songs of Tambûrî Mustafa Çavuş, who had lived in the 18th century. In this thesis, all teh songs that have passed from him to us, have been examined one by one and their lyrics, styles & manners, makams (collection of small tunes) and forms have all been fixed as well as their structural features (characteristics).

As a result, the manner of this composer who has used the "Şarkı" form for the first time, has been examined and originated.

It has also been established that the composers who came after Mustafa Çavuş were different in manner, style and form and that the changi in structure had happened throughout the years.

BÖLÜM I.

GİRİŞ

Musikî, en ilkel topluluklarda bile, konuşmadan önce insan hayatına girmiş bir unsurdur. Biliniyor ki en ilkel topluluklar gündelik işlerini, daha konuşmayı öğrenmeden önce ritm ile; sonraları basit bile olsa ritm'e eşlik eden bir takım seslerle, yani kmusikî ile yürütmüşlerdir. Bu arada, özellikle dinî mahiyette bir takım hareketler raks'ı meydana getirmiş ve bu üç unsur, dinî ayinlerin temelini teşkil etmiştir. Çeşitli tabiat olaylarından korkup, bunlardan korunmak ihtiyacını duyan insanoğlu, ritm, müzik ve raks ile gerçek mahiyetini bilemediği büyük güce tapınarak, bu olaylardan korunmak istemiştir. Bu üç temel unsur, başlangıcından itibaren bütün insan topluluklarında etkili olmuştur. Bunlar, sanatın ilk tohumlarıdır.

Tarihin en eski medeniyetlerinden birini kuran Türkler, muhtelif sanat dallarında da faaliyet göstermişlerdir. Eski Türk dinî çerçevesinde, muayyen zamanlarda dinî törenler yapılır ve bu törenlerde, "toy"larda veya ölenin ardından yapılan "yuğ"larda dinî mahiyet taşıyan musikîlere yer verilirdi. Zamanla, toplumun din anlayışı değiştikçe önceleri dinî mahiyette olan şiir, musikî ve raks, toplumun daha gelişmiş dinlere yönelmesiyle bu hüviyetini kaybetmekle beraber san'at tarafı ağır basmaya başlamıştır.

Türkler, Orta Asya'da islâm dininin potasında eriterek sistemleştirdiği musikîyi, Anadolu'ya taşımışlar ve orada da yine islâm dini kuralları çerçevesinde en yüksek seviyesine çıkarmışlardır.

İslâm sanatlarında, şeytanın davetlerine karşı koyarak dış dünyanın cazip, fakat galip geçici şekillerinden kurtulmaya çalışan müslüman sanatçı, eriştiği en son noktada bütün sanatların dış dünya ile hiç ilgisi olmayan soyut formlarına ulaşmıştır.

Bu yönelişin asıl kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de tasvir yasağı vardır. Bu yasak müslüman sanatçıyı soyut forma zorlamış, itici bir güç vazifesi görmüştür. Tasvir yasağı neticesinde sanatçılar doğrudan doğruya nonfigüratife yönelmiştir. Bu yasağın arkasında putperestliğe karşı verilen amansız bir mücadele yatmaktadır. Michelangelo'nun Musa Heykeli'ni yaptıktan sonra ona "Haydi artık konuşsana" demesi insanoğlunda zamanla yaratma ihtiyacı doğuracağı endişesi, Müslüman sanatçı'da problem olmaktan çıkmıştır. İslâm sanatlarının estetiğinde başınd an beri yaratma diye bir problem yoktur. Çünkü yaratmak ancak Allah'a mahsustur. Bu düşünce Müslüman sanatçının tavrını direkt dinî bir şekilde ortaya koyuyor.

İslâm sanatlarında erotizm, özellikle edebiyatta tasavvufî şiirin para-seksüel sembolizminde takip etmiş, sufiler cinsiyet meselesini hiç küğümsemeden cesaretle incelemişlerdir. Çünkü onlara göre cinsel içgüdü ilâhi aşka kadar varan bir sürecin başlangıcıdır.

Sufilelere göre bu kutsî hadisede Allah'ın bilinmeyeni istemesi aşktır. Ve aşk özün özüdür. Bu aşk Allah'ın "Ol" emri ile başlamıştır. Tasavvufta sufi şair aşkı, güzelliği ve kadını öyle gizli anlatmıştır ki; hangi aşktan bahsettiği anlaşılamaz. Güzellikten bahsedilir ken o güzelin batını güzelliği değil, ilâhi güzelliği söz konusudur. Kısacası ten yoktur, can vardır.

Tasavvufî aşkı dile getirmenin en kestirme yolu musikî ve şiirdir. Nesir sınırlayıcıdır. Musikîde olduğu gibi şiirde de ritmin önemi vardır. Çünkü ritm eşsiz bir telkin vasıtasıdır.

Şiirde musikîleşme eğitimi çok güçlüdür. Sınırları belli bir mecaz sistemi içinde yeni şeyler söylemek çok zor olduğundan, şair daha önce söyleneni daha iyi söylemek için, kelimeleri büyük bir titizlikle seçer, çağrışımları beyit'in arka plânında daha girift bir şekilde düzenler. Her kelimenin plâstik değeri yanında melodik değeri de vardır. Ve beyit kendi içinde gelişmesini tamamlayan bir musikî cümlesidir.

Şiirdeki bu musikî eğilimi soyutlama eğilimiyle aynıdır. Çünkü musikî sanatların en soyutudur. Onda fenomenler yoktur. Üzüntü, sevinç gibi psikolojik fenomenleride bizler nağmelere yükleriz. Gerçekte besteci hiçbir varlığı veya kavramı doğrudan doğruya göstermez. Bazı besteciler, bir felsefeyi, bir duygu çeşidini hatta çeşitli olayları musikî ile anlatmaya çalışmışlar. Halbuki musikî bir soyutlamadır. Hisleri ifâde etmez. Sadece insanda bir takım hissî tepkiler bırakır. Maddî varlığı bulunmayan zihni ve soyut bir gerçekleşme olarak musikî ritmik bir varlık halinde belirli bir süre yaşar ve yeniden icra edilinceye kadar yok olur.

Müslüman sanatçı, bütün san'atlarda aynı yolu takip etmiş ve her sanat hadisesini İslâm potasında eritme inceliğini yakalayabilmiştir. Batılının resim yapma zevkini, yazıdaki yüksek sanat dehası ile tatmin etmiştir. Yine batılının heykel yapma zevkini, halen hepsi birer âbide gibi ayakta duran mezar taşlarıyla tatmıştır. Bu çeşitlemeler, mimâriden tut tezyin san'atına kadar her alanda aynı geleneğin incelikleriyle tezahür etmiştir.

Bu gelenek, XVIII.yüzyıla kadar bütün zarıflığı ile ulaştıktan sonra, batılılaşma hareketleri, bu geleneğin çözülmesine sebep olmuştur. Camilerde barok uslûb, lâle

devrinde saraylarda Fransız uslûbu döşeme, din dışı mimârinin dinî mimâriden üstün tutulması, duvar ve tavanlarda perspektiv resimlerin görölmesi gibi daha çok mimârideki çözülmeye başlayan gelenekten uzaklaşma XVIII. yüzyılda kendini göstermiştir. Mimârideki bu değişiklik Lâle Devriyle iç mimâride de kendini göstererek, koltuk, kanepeler, konsol gibi aksesuarların yanına bir de batı sazı piano eklenerek, saraylara opera temsilleri bile girmiştir.

Bu gelişmelere rağmen diğer san'atlarımızdaki çözülmeye karşılık, musikîmizde tam tersi gelişme görölmüş, Hafız Post, İtrî, Mustafa Çavuş gibi dev bestekârlar yüzlerce eser üretmişlerdir. Musikîdeki bu atılım devletten de destek görmüş, mimârî ve tezyinatatta görölen barok salgınıyla tam bir tezat teşkil etmişse de zaman içerisinde bu çözülmeye o da nasibini almış, yavaş yavaş kendi gerçekliğinden daha doğrusu "Mutlaktan" uzaklaşarak büyük formları terk etmiş, daha dünyevi, daha hayata dönük duyguları terennüme elverişli küçük formlara sığınmıştır. Neticede, Musikî tam manâsıyla ruhtan, mutlaktan, aşktan uzak bir sanat haline gelmiştir.

Yüzyıllarca süregelen İslâmî estetik ve gelenekle, bu geleneğin çözülmeye bozulmaya yüz tutmuş dönemleri arasında kalan Tanbûrî Mustafa Çavuş, her iki dönemin ince zevkini yakalayıp bu kopuşu engellemek için düğümler atmış bir bestekâr olarak günümüze kadar eserleriyle o günkü taze ve canlılığı ile gelebilmiştir.

Yukarıda bahsedilenti tarihi süreç içindeki gelişme ve değişiklikler, bu günkü musikîmizdeki müsbet ve menfiî oluşumların kaderini belirlemiştir. Bu oluşumlarda Tanbûrî Mustafa Çavuş'un engin musikî zevki bizi onun uslûbunu araştırmaya sevk etmiştir.

Bu araştırmada, bestekârın formu kullanış tarzı, uslûb ve makamlarımızı kullanışı, güfte ile melodi arasındaki ilişki ve sentezi, şairlik yönü ve bestecilik yönü sistematik bir şekilde bütün eserlerinde tek tek ele alınarak incelendi.

Neticede Tanbûrî Mustafa Çavuş'un uslûbu hakkında genel olarak fikir verebilecek bir sonuca ulaşıldı.

BÖLÜM 2.

TANBURI MUSTAFA ÇAVUŞ'UN BİYOGRAFİSİ

Türk şarkı bestekârıdır. Kadıköylü Kadı Mehmet Efendi'nin oğludur. İstanbul'da yaşamıştır. Doğum tarihi kesinlikle bilinmediği gibi ölüm tarihi de kesin olmamakla birlikte 1745 yılları tahmin edilmektedir. 1729'da Enderun'da Hanende idi. Tanbur çalar ve halk şairidir. Bu yüzden Aşık da denir. 1733 tarihli bir güfte mecmuasında adından söz edilir. Lâle devrinde yaşamış olduğu muhakkaktır. Enderun'da yetişip, padişah yaverliği de yaparak çavuşluk pâyesi almıştır.

Halk edebiyatı tarzında şiirler yazıp, tanbûrî mahlâsını kullanmıştır. Güftelerinin büyük bir bölümü kendisine aittir. Şarkıbesteârı olarak tanınmış ve çok sevilerek yüzyıllarca unutulmadan günümüze kadar intikâl edebilmiş tir. Büyük formlarda eser yaptığı zikredilmekle beraber günümüze şarkıları dışında hiçbir eseri intikâl etmemiştir.

Şarık formunu ençok ve ilk kullanan bestekârların başında gelir. Kaynaklarda Seksen'e yakın eserinden bahsedilir.

2.1. Kaynaklarda Adı Geçen Eserleri (77 Adet Alfabetik Sırayla)

MAKAMI	ESERİN ADI (GÜFTE BAŞLANGICI)
HÜZZAM	A canım gel açma sırr-ı pünhanı-nı
ACEM	Açıl bahtım sen ol gönlüm uyuma
ISFAHAN	A kız nedir bu güzellik
GERDANIYE	Avui dibinden boyun gösterir. (E.R. Üngör'e Lâ-edri)
SABA	Bâdı seba melin melin esersin
BEYATİ	Bûğ bahceler güllerle donandı
MÜSTEAR	Beğenirsen al yanına
GERDANIYE	Benim sevdiceğim bahçenin gülü
ACEM	Bir âşıkın olsa yâri
HÜSEYİNİ	Bir dilberdir beni yakan
SABA	Bir esmere gönül verdim
HÜZZAM	Bir güzel aldattı beni
BEYATİ	Bir rum dilbere oldum müptelâ (E.R. Üngör'de karciğâr ve Lâ-edri)
MAHUR	Bir yâr-ı nev hoş-edâdır
NİHAVEND	Bir rakkas nev edâyâ
ISFAHAN	Böyle rakkas ne demeli
UŞŞAK	Canım tezdır sabredemem
GERDANIYE	Çıkalım dağlar başına
BEYATİ	Çıkalım sayd-ü şikâre
HÜZZAM	Çıkayım gideyim dağlar başına
BEYATİ	Çok takılmam utanma gel
BEYATİ	Deşt-ü sahrâda devrân
HİSAR-BUSELİK	Dök zülfünü meydana gel
ISFAHAN	Efzundur bu güzellik hep
ARAZBAR	El çekeli zülf-i yardan
NİKRİZ	Elmas senin yüzün gören
HÜZZAM	Evlerinin önü bilecik mavi boyalı
ARAZBAR	Ezelidir bu aşk bende
ISFAHAN	Fesliğen ektim gül bitti. (E.R. Üngör'de lâ-edri)
ŞEHNAZ	Fırsat bulsam yâre varsam
GERDANIYE-BUSELİK	Garip gönlüm mahzun yine
ŞEHNAZ	Geleydi nûr-u aynım şimdi
HİCAZKAR	Geleydi nûr-u aynım şimdi
HÜZZAM	Gel açma sırrı pünhânını
KARCIĞAR	Girdi gönül aşk yoluna (Dede Efendi'ye ait)
UŞŞAK	Gittide gelmeyiverdi (Dede Efendi'ye ait)
NEVA-BUSELİK	Gönül verdim bir dilbere (E.R. Üngör'de Tanbûrî Şakir'e ait)
UŞŞAK	Gül mevsimi seyredelim baharı
ISFAHAN	Gül yanaklı bir rakkas
HÜZZAM	Güzellerde ne bu hâlet
MUHAYYER	Halâ gönlüm bir güzelde

MAKAMI
ŞEDARABAN
UŞŞAK

SUZNAK
TAHİR
HÜZZAM
UŞŞAK

EVİÇ
BUSELİK
HİCAZ-HÜMAYUN
SABA
ŞEHNAZ-BUSELİK
SABA
BUSELİK
ISFAHAN
ŞEHNAZ
NİŞABUREK
BEYATİ
NEVA
MAHUR
ISFAHAN (NEVA)
ACEM
GÜLİZAR

TAHİR
ISFAHAN (NEVA)
BEYATİ
MAHUR
HÜZZAM
ISFAHAN
MAHUR
ACEM

NEVA (BUSELİK)
HÜZZAM
SABA
UŞŞAK
REHAVİ

ESERİN ADI (GÜFTE BAŞLANGICI)
Hayli demdir ber ararım eşimi
Hayli demdir divâneym
(E.R. Üngör'de, Bimen Şen'e ait)
Hicabeyleme benden böyle
Hiç uyutmaz beni derdim
Hüznümüz var eylerim ah
İndim yarin bahçesine ayvalık narlık
(E.R. Üngör'de Lâ-edri)
Kâküllerin lüle lüle
Kerem kâni efendim gel gül yüze
Kına korlar güzel kızlar eline
Kurban olam ol dilbere
Küçüksuda gördüm seni
Lofçanın üstünde kuyu
Mâhitapta gördüm yâri
Mah yüzüne bakmak ile doyulmaz
Meclisara muğpeçenin
Meclise gel dilrübâ
Meclise gel gönlüm eyle
Muntazırım teşrifine
Nazar etti bazı yaran
Ne sefâdır eyyâm-ı gül
O yar bana gör ne eyler
Püskül pencereden uçtu
(E.R. Üngör'de Lâ-edri)
Rûy-i dil ile uyandırdı
Safâ geldin efendim sen
Sebep ne bakmıyor yârim yüzüme
Setremin düğmeleri bir sıra
Sevdim bir âfet gibi yar
Sırma saçları perişan
Sular çağlar derede
Şemşiri nigâhın üstüyüm
(E.R. Üngör'de, Lâ-edri)
Tahammül kalmadı zerrece dilde
Vefâ yoktur akan suda
Yanağında gül-i sadberk açılır
Yine bir gülistan oldu
Zülfünü perişan etmiş servirevânım
geliyor.

2.2. Notaları Mevcut Olan Eserler (55 Adet Makam Sırasıyla)

MAKAM	USUL	GÜFTE
ACEM	DÜYEK	Açıldı bahtım şen ol gönlüm
ACEM	AKSAK	Bir aşıkın olsa yarı
ACEM	SOFYAN	O yar bana gör ne eyler
ARAZBAR	DÜYEK	Ezelidir bu aşk bende
ARAZBAR	SOFYAN	El çekeli zülfü yardan
BEYATİ	AKSAK	Çıkalım saydū şikare
BEYATİ	AKSAK	Sebe ne bakmıyor yarım yüzüme
BEYATİ	AKSAK	Meclise gel gönlüm eyle
BEYATİ	AKSAK	Bir rum dilbere oldum müptelâ
BUSELİK	DÜYEK	Kerem kâni efendim gel gül yüzüme
BUSELİK	AKSAK	Mahitapda gördüm yarı
EVİÇ	AYDIN	Kâkülleri lüle lüle
GERDANIYE	AKSAK	Hiç uyutmaz beni derdim
GERDANIYE	AYDIN	Benim sevdiceğim bahçenin gülü
GERDANIYE	AKSAK	Çıkalım dağlar başına
GERDANIYE	DEVİR-İ REVAN	Garip gönlüm mahzun yine
HİSAR BUSELİK	DÜYEK	Dü çeşmimden gitmez aşkın hayalî
HİSAR BUSELİK	RAKS AKSAĞI	Dök zülgünü meydâne gel
HÜSEYİNİ	AKSAK	Bir dilberdir beni yakan
HÜZZAM	AYDIN	Evlerinin önü bilecik mavi boyalı
HÜZZAM	AYDIN	Çıkayım gideyim dağlar başına
HÜZZAM	YÜRÜK SEMAİ	Bir güzel aldattı beni
HÜZZAM	AKSAK	Sevdim yine bir âfet gibi yar
HÜZZAM	RAKS AKSAĞI	Vefa yokdur akan suda
HÜZZAM	YÜRÜK SEMAİ	Güzellerde ne bu halet
HÜZZAM	DÜYEK	Gel açma sırrı pünhanını
ISFAHAN	AKSAK	Fesliğin ektim gül bitti
ISFAHAN	AKSAK	Sırma saçları perişan
ISFAHAN	NİM SOFYAN	Mah yüzüne bakmak ile dozulmaz
ISFAHAN	AKSAK	Safa geldin efendim sen
ISFAHAN	AKSAK	Rakkas ne demeli
ISFAHAN	AYDIN	Ne safadır eyyamı mül
MAHUR	AKSAK	Nazar etti bazı yaran
MAHUR	AKSAK	Sular çağlar derede
MAHUR	DÜYEK	Gül mevsimi seyredelim baharı
MAHUR	AKSAK	Setremin düğmeleri bir sıra

MAKAM
MUHAYYER
MÜSTEAR
NEVA
NEVA
NEVA BUSELİK
NEVA BUSELİK

USUL
AKSAK
AKSAK
AKSAK
AKSAK
AKSAK
NİM SOFYAN

NIKRIZ
NİŞABUREK
SABA
ŞEHNAZ
ŞEHNAZ
ŞEHNAZ
ŞEHNAZ BUSELİK
TAHİR
UŞŞAK
UŞŞAK
UŞŞAK

UŞŞAK
UŞŞAK

AKSAK
AYDIN
AKSAK
AKSAK
AKSAK
DÜYEK
AKSAK
AKSAK
AKSAK
AKSAK
DEVRIHİNDİ

AKSAK
CURCUNA

GÜFTE
Halâ gönlüm bir güzelde
Beğenirsen al yanına
Safa geldin efendim sen
Muntazırım teşrifine
Gönül verdim bir dilbere
Tahammül kalmadı zerece
dilde
Elmas senin yüzün gören
Meclise gel dilrüba
Bir esmere gönü verdim
Meclis ara muğpeçenin
Fırsat bulsam yare varsam
Geleydi nuri aynım şimdi
Küçüksuda gördüm seni
Hiç uyutmaz beni derdim
Canım tezdır sabredemem
Yavrucağım güzellendi
Görmemiş ta devri yusuftan
beri
İndim yarin bahçesine
Dök zülfünü ruhsare
karışsın

BÖLÜM 3.

TANBURİ MUSTAFA ÇAVUŞ'UN BÜTÜN ESERLERİNDE EDEBİ VE TEKNİK ÇALIŞMA (MÜZİKALİZ)

MÜZİKAL ANALİZ

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş

MAKAM : ACEM

ŞİİR : Şairi belli değil. Ancak Mustafa Çavuş'un olma ihtimali var. Üç kıt'a ve dörder mısradan oluşur. Her kıt'anın sonunda iki mısralık mülâzime kısmı var. (Açıl bahtım şenol gönlüm uyuma)

FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,B,C,B.
Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır. Klâsik uslûbdan bestelenmiştir.

USUL : DÜYEK

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatı, yapısında mısralar hece vezni ile ölçülmüş her mısra ayrı anlam taşır. Ancak konu bütünlüğü var. Baştan sona kadar belli bir duygu anlatımı var.

- Vezin : -a -a -d 4+7=11'li hece vezni
-a -b -d
-a -c -e
-a -b -d

- Hecelerin bestelenmesinde bir hece bazen bir sekizlik bazen bir dörtlük, bazen iki dörtlük, bazen de bir ölçü (bir usul) ile bestelenmiştir.

- Manâya uygun bir müzik bütünlüğü sağlanmıştır. Genellikle prozodiye uyulmuş, bazen manâyı güçlendirmek için kapalı ve açık heceler gereğinden fazla uzun tutulmuş. Bazı yerlerde de yine manâyı kuvvetlendirmek için geçki yapılmış.

$$\begin{aligned} \text{FORM : Biçim} & \quad \begin{array}{c} M1(\text{Mısra}) \\ (A \quad + B \quad) \\ 6(\text{Usul ölçüsü}) \quad 6 \end{array} \\ & \quad \begin{array}{c} M3 \\ (C \quad + B \quad) \\ 6 \quad 6 \end{array} \\ & \quad \begin{array}{c} 'M4 \\ (\quad + D \quad) \\ 6 \quad 8 \end{array} \\ & \quad \begin{array}{c} ' (mülâzime) \quad " \quad (aranağme) \\ (6 \quad B \quad) + D \quad A.N. \\ 6 \quad 8 \end{array} \end{aligned}$$

Eser üç bölmeli bir biçimde bestelenmiş ayrıca dördüncü bölme olarakta aranağme ele alınabilir. Birinci ikinci ve üçüncü mısralar ayrı dördüncü mısra ikinci mısranın aynısı olarak bestelenmiş. Her bölme altışar usulle ölçülmüştür.

USLUB : Eser, sekiz sekizlik usulle ölçülmüş, ancak eserin bütününe bakınca onaltılık notaların hakim olduğu görülür. Melodik ve ritmik yapı hareketli ve yeterince süslüdür. İcrada yeniden süsleme yapmaya gerek kalmamıştır.

MAKAM : Acem makamında bestelenmiştir. Esere çargâhta çargâh beşlisi ile başlar başlamaz ikinci usulde hemen asıl güçlü olan neva perdesinde buselikli asma karar yapmış. Üçüncü usulden altıncı usule kadar ise çargâhta çargâh çeşnisini ısrarla kullanmış. Yedinci ölçüye de yine çargâhta çargâh beşlisi ile başlamış ancak sekizinci ölçüde bu defa nim hicaz perdesini yeden olarak kullanıp nevâda yani güçlüde kalış yapmıştır. Yine acemde çargâh beşlisi ve çargâhta çargâh beşlisi içinde gezinip, inici uşşak dizisi ile onikinci ölçüye kadar gelir. Ondördüncü ölçü saz nağmesi ile tekrar çargâh perdesini yakalayıp, onbeşinci ölçü ile onaltıncı ölçüdeki yerinde, rast perdesinde nikrizli çeşniyi gösterip, onyedinci ölçü ile de onsekizinci ölçüdeki çargâhta nikrizli çeşniyi gösterip daha sonra yine inici uşşak dizisini kullanarak klâsik uslûba uygun bir şekilde uşşaklı karar vermiştir.

Bestekâr, Acem makamından özelliklerini göstermiştir. Bunlar, Acemde ve çargâhta çargâh,

nevada buselik, yerinde uşşak, çargâhta nikriz ve sanki çargâhta nikrizin simetriğini yaparcasına hemen hemen aynı periodu kullanarak rastta da nikriz çeşnisini kullanma ustalığını göstermiştir.

SES ALANI: Makamın inici seyri karakteristiğinden dolayı tiz bölgeden başlayıp en fazla sümbüle perdesini kullanmış, pest bölgede de rast perdesine kadar düşüp, düğâhta karar vermiştir.

MELODİK

HAREKET : Genellikle ikili (diatonik) aralıklar hakim olmakla beraber, daha esere başlarken do-sol dörtlü aralığını kullanmış ve bu enterval hareketleri beşli üst aralık dörtlü alt aralık ve üçlü üst-alt aralıklar olarak sürdürmüştür. Kromatik kullanmamıştır. Geleneksel uslub'un akıcı, yuyumaşk özellikleri bariz bir şekilde görülür. Melodik hareket, güftenin (söz-melodi) melodi ile uygunluğuna göre değilde (yani manâ prozodisi) makamını seyir özelliklerine göre yapılmıştır.

SÖZ-SAZ

İLİŞKİSİ : Eserin aranağmesi bestekâr tarafından mı yoksa daha sonra mı bestelenmiştir. Bilinmiyor. Ancak aranağmeye ilk bakışta karşımıza Acem makamının seyir karakteristiğine uygun olmayan bir tarz çıkıyor. Acem makamı pek parlak olmayan bir makam özelliği taşır. Eserin aranağmesi ise tiz durak muhayyerden başlamıştır. Halbuki iserin güfteli kısmına baktığımız zaman buna benzer bir şekil yoktur. Bu manâda söz-saz ilişkisi fazla kuvvetli denilemez. Aynı şekilde aranağme bittiği an söze girerken klâsik uslûba pek uymayan la-do atlaması ile esere başlanır ki, bu da saz-söz ilişkisinde az uygunluk var dedirtebiliyor. Ancak aranağmenin sona yazılması kendinden sonraki bir esere hazırlık aranağmesi olarak da nitelendirilebilir.

USUL

: Düyek usulünün yapısındadır. Zaman zaman bu kalıp bozulup sofyanın yapısına daha uygun bir şekle giriyor. Bu değişiklik her mısranın sekizinci hecelerinde simetrik bir şekilde görülmektedir.

GİDERİ : İki adet ayrı mehz incelenince T.R.T.'nin bastığı notada metronom sayısı belirtilmiş, diğer notada belirtilmemiştir ki bu notada Belediye Konservatuari arşivinden temin edilmiş, Orjinal el yazısı ile yazılmıştır. Bu da bize netronom sayısının sonradan notist veya icracılar tarafından konulduğunu gösterir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Acem
- ŞİİR : Şairinin Mustafa Çavuş olma ihtimali kuvvetlidir. Çünkü şiirin son dörtlüğünde "Tanbûrî" mahlâsını kullanmıştır. Her dörtlüğün sonunda yine dört mısralık mülâzime vardır.
- FORM : Tür = Şarkı
- Biçim = A,B,C,D,E,A,D.
- Uslûb = Usul, makam anlaşışsı ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatı, yapısında mısralar hece vezni ile ölçülmüş her dörtlüğün sonunda konu bütünlüğü ortaya çıkıyor. Baştan sona kadar belli bir duygu bütünlüğü var.

- Vezin : -a -c -e 4+4=8'li hece vezni
-a -c -e
-b -d -f
-a -c -e

- Hecelerin bestelenmesinde birhece bazen sekizlik, bazen dörtlük bazen iki dörtlükle bestelenmiştir.

- Manâya uygun bir müzik bütünlüğü sağlanmıştır. Prozodiye fazla bağlı kalınmamıştır. Kapalı ve açık heceler melodi ve besteyi bozmamak için gereğinden uzun veya kısa notalar bestelenmiştir. Özellikle ikinci mısradaki manâyı kuvvetlendirmek için geçki yapılmıştır.

- FORM : M1 (mısra) M2
(A + B)
2(usul ölçüsü) 3
- M3 M4
(C + D)
2 3

$$\begin{array}{ccccc} & \text{Mülâzime} & & \text{' Mülâzime} & & \text{'Mülâzime} \\ (\text{E} & & + \text{A} & & + \text{D} & \\ & 3 & & 4 & & 3 \\ & & & & & \\ & \text{A.N. (Aranağme)} & & & & \\ + \text{F} & & & & & \\ & 6 & & & & \end{array}$$

Eser üç bölmeli bir biçimde bestelenmiş, ilk iki bölmede bir kıt'a bitmiş üçüncü bölmede ise mülâzime kısmı başlamış, onu da aranağme takip etmiştir. Ancak önemli bir husus var ki o da (B,D ve D') periodlarında son usullerin ilk idarbları o perioda ait olup geri kalan darbları ise aman aman lafzi terennümü ile bestelenmiştir.

USLUB : Eser dokuz sekizlik aksak usulü ile ölçülmüştür. Eserin bütününde bu korunmuştur. Melodik yapı, ritmik yapı ile uygunluk gösteriyor. Eser hareketli ve süslüdür. İcra esnasında klâsik uslûba uyarak süsleme yapmaya gerek yoktur. Zaten usulde buna uygun değil.

MAKAM : Acem makamında bestelenmiştir. Esere acemde çargâh dörtlüsü ile başlanmış ikinci ölçüde de aynı dörtlü ile üçüncü ve dördüncü ölçüye gelip, burda da beşinci ölçüdeki acemde nikriz çeşnisine hazırlık yapar. Altıncı ve yedinci ölçüde ise acemin güçlüsü olan nevada buselik beşlisini kullanıp, yedenli asma karar yapar. Sekizinci ve dokuzuncu ölçülerde ise makamın yapısında bulunan inici uşşak diziyi kullanıp tam kararlar nakarata geçer onuncu ölçü olan bu bölümde de uşşak dörtlüsü ile nave perdesini tutup onbirinci ölçüye acem kürdi makamında kullanıla gelen nimhisar perdesini kullanarak girmiş ancak usulün ilk ketelerinden sonra tekrar hüseyin perdesini kullanarak onbeşinci ölçüye kadar nevâda buselik ile gezinir. Diğer ölçülerde yine aynı işlemleri yaparak inici uşşak dizisi ile karar verir. Basit ve sade bir acem makamı seyri görülmektedir. Acem makamıyla özdeşmiş belli geçkilerle itibar edilmemiştir.

SES ALANI : Makamın inici seyir karakteristiğine uyarak tiz bölgeden başlayıp en fazla tiz çargâh perdesini kullanmış, pest bölgede ise karar perdesi olan düğâhı kullanmıştır.

MELODİK
HAREKET

: Klâsik uslûba uygun bir şekilde ikili aralıklar hakim olup, üçlü, dörtlü ve beşli aralıklardan çok ender olarak kullanılmıştır. Kronomit ve sakkato kullanılmamış, geleneksel uslûbun akıcı ve yumuşak özellikleri bariz bir şekilde görülür. Bu eserde de besteci melodik hareketi, güftenin mânâsı ile mütenasip değilde makam seyrini dikkate alarak yapmıştır.

SÖZ-SAZ
İLİŞKİSİ

: Eserin aranağmesi bestekâar tarafından mı yoksa daha sonra mı bestelenmiştir bilinmiyor. Ancak aranağmeye genel olarak baktığımız zaman, aranağmenin son ölçüsüne kadar tamamen üçlü aralıklar silsilesi karşımıza çıkmakta. Oysa bestekâar eser içinde buna benzer hiçbir melodik hareket kullanmamıştır. Bu da aranağmenin esere hazırlık değilde fasıllarda olduğu gibi başka bir esere hazırlık olsun diye bestelendiği fikrini veriyor. Aranağmenin sonra yazılışı da bundan olsa gerek.

USUL

: Aksak usulünün yapısındadır.. Zaman zaman son tek, sondan bir önceki tek ile yer değiştirerek aksak evferi şekline de dönüşebiliyor. Nakaratın dördöngü ölçüsünde ise usule girerken senkopla usulün yapısı bozulmuştur. Aranağme ise baştan ona kadar usulün kalıbında bestelenmiştir.

GİDERİ

: Eldeki mevcut nota Belediye Konservatuarından temin edilmiş orijinal el yazısıdır. Notada metronom yazılmamıştır. Gider icracının inisiyatifindedir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Acem
- ŞİİR : Şairi belli değildir. Şiirde mahlâsta yoktur.
(O yar bana gör ne eyler)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,B
Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Sofyan

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatı mısralar hece vezniyle ölçülmüştür. Her mısra ayrı anlam taşır. Ancak konu bütünlüğü dörtlüğün sonunda daha belirgindir.
- Vezin : -a -b 4+4=8'li hece vezni
-a -b
-a -b
-a -a
- Hecelerin bestelenmesinde, her hece iki dörtlük değerlerle ölçülmüş, eserin sonuna kadar bu şekil nuhafaza edilmiştir.
- Manâya uygun bir müzik bütünlüğü görülür. Prozodiye önem verilmemiş. Kapalı hecelerde, açık hecelerde aynı değerde bestelenmiş. Manâyı kuvvetlendirici herhangi geçki unsuru yoktur. Melodi ön plânda tutulmuştur.

- FORM : M1 M2
(A + B)
4 4
- M3 'M4 A.N.
(C + B) + D
4 4 4

Eser iki bölmeli bir şekilde bestelenmiş zemin, nakarat meyan, nakarat tarzındadır. Birinci mısra A periodunda bestelenmiş, ikinci ve dördüncü mısra ise B peroduyla bestelenmiş üçüncü mısra C peroduyla bestelenmiştir.

USLUB : Eser dört dörtlük sofyan usulü ile ölçülmüştür. Nakaratın ilk usulünde düşek usulünün kalıbına benzer kalıp kullanılmışsa da genel olarak soyan kalıbı hakimdir. Melodik yapı ritmik yapı ile uyum sağlamıştır. Eser ağır sofyan havasında görünüm arz eder. Ancak hareketli ve kıvraktır.

MAKAM : Eser Acem makamında bestelenmiştir. Eserde zemin kısmının sonuna kadar acemde çargâh çeşni ile gezinilmiş, nakaratta ise inici uşşakdizisi kullanılmış, meyana çargâhta çargâh beşlisi ile girip ilk iki ölçüyü bu beşli ile kullanıp, nevada hicaz ve çargâhta nikriz geçki ile üçüncü usulü tamamlayıp dördüncü usuldede rast perdesine rast beşlisi ile düşürek, meyanda, nikriz makamı dizisini kullanmıştır. Eserde Acem makamına has belirgin özellikler fazlaca görülmemektedir. Beyâti makamına da benzetilebilir niteliktedir. Özellikle nevada buselik çeşnisini kullanmamış olması dikkat çekicidir.

SES ALANI : Makam itibarı ile pek parlak ve geniş bir seyir karakteristiği yoktur. Bu sebeple en fazla muhayyer perdesini, pest tarafta da rastperdesini kullanmıştır.

MELODİK HAREKET : Klâsik uslûba uygun bir şekilde ikili aralılar hakim olup seyrekte olsa üçlü ve dörtlü aralıklar da mevcuttur. Kromatik ve statkkato kullanılmamış geleneksel uslûbun akıcı ve yumuşak özellikleri korunmuştur. İnici seyir olmaına rağmen fazla parlak olmayan bir yapı içindedir.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Bu eserde de aranağme eserin onunda bestelenmiş, bestekâr tarafından bestenmediği usul farklılığından belli olmaktadır. Güfteli kısım sofyan bestelendiği halde aranağme düşyek usulünün kalıbındadır. Eser içinde ise sadece nakaratın birinci usulünde düyek izlenimi veren bir şekil olsa bile, senkopla bozulmuş sofyan da olabilir diyebiliriz. Yine aynı aranağme bu eser için değilde bundan sonra gelecek bir eser için yapılmış olabilir.

USUL : Sofyan usulünün kalıbında bestelenmiştir. Eser sonuna kadar bu muhafaza edilmiş, sadece nakatarın başında düyek usulü kalıbı gözüksede, bu ölçüde düyek usulü değilde sofyan usulü senkopla bozulmuştur. Eserin aranağmesi ise düyez usulünde bestelenmiştir.

GİDERİ : Eldeki mevcut nota T.D.T. repertuarından alınmıştır. Notada metronom olarak belirtilmiştir Lâkin bestecinin mi yoksa notistin mi insiyatifi belli değil. Fakat bestekârın yaşadığı dönemde netronom hadisesi olmadığından notistin icracılardan aldığı direktifle yazılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Arazbar
- ŞİİR : Şairi belli değil. Şiirin tamamı da olmadığından mahlâsı bilinmiyor. (El çekeli zülfü yardan)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,B'
Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Sofyan

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatı, mısralar hece vezni ile ölçülmüş. Her mısra ayrı anlam taşır. Konu bütünlüğü dörtlüğün sonunda daha belirgindir.

- Vezin : -a
-a
-b 4+4=8'li hece vezni.
-b

- Manâya uygun bir müzik bütünlüğü görülür. Özellikle ikinci mısradaki manâya uygun, manâyı kuvvetlendirici geçki yapılmıştır. Prozodiye ehemmiyet verilmemiştir. Açık heceler, kapalı heceler sık sık gereğinden az veya çok notalarla ölçülmüştür.

- FORM :
$$\begin{array}{c} M1 \\ (A_2 + B_3) \end{array}$$
$$\begin{array}{c} M3 \\ (C_2 + D_3 + B_3) \end{array}$$
 Mülâzime

Eser iki bölmeli bir şekilde bestelenmiştir. Her mısra ayrı periyotta bestelenmiş. Sadece mülâzime kısmı B periyodu ile bestelenmiştir.

USLUB : Eser dört dörtlük sofyan usulünde bestelenmiştir. Eserin bütününde de bu korunmuştur. Melodik yapı ritmik yapıyla uygunluk göstermiştir. hareketli ve süslüdür. İcra esnasında süslüme yapmaya gerek yoktur.

MAKAM : Eser Arazbar makamında bestelenmiştir. Esere nevada rast çeşnisi ile başlanıp ikinci usulün sonuna kadar devam etmiş, üçüncü usulde çargâhta nikriz çeşnisi yapıp, dördüncü usulde de nevada hicaz, çargâhta nikriz çeşni ile gelip beşinci usulde segâhta hüzzam çeşni ile asma karar yapmış, altıncı usule nevada buselikli başlamış gibi yapıp yedinci usulde tekrar nevada hicaz geçkiyi ısrarla yapıp sekizinci usulde çargahta nikrizli kalıp aynı usulde muhayyer perdesini tutarak nevada uşşak diziyi dokuzuncu usule kadar taşır. Sonra on, onbir ve onikinci usullerde mülâzimeyi kullanarak karciğâr makamı dizisi ile karar verir.

Yapılan tahlilde bestekâr, Arazbar makamının özelliklerini kullanmayıp daha çok, karciğâr makamının özelliklerini göstermiştir. Yani nevada inici uşşak çargâhta rast ve yerinde inici uşşak seyri görülmemektedir. Her ne kadar hicaz ve nikriz kullanılmışsa da bu gereğinden fazladır.

SES ALANI : Makam gereği esere neva perdesi civarından başlanıp daha sonra muhayyer ve meyanında da tiz çargâh perdesine kadar kullanılmış, pest tarafta da düğâh perdesi kullanılmıştır.

MELODİK HAREKET : Klâsik usluba uygun bir şekilde ikili aralıklar hakimdir. Dörtlü ve beşli aralıklar az da olsa üçlü aralıklarda kullanılmıştır. Kromatik, triole ve stakkato yoktur. Geleneksel uslubun akıcı ve yumuşak özellikleri görülür. Parlak ve canlı bir melodik yapısı vardır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserin aranağmesi yoktur. Ayrıca dolapta kullanılmamıştır. Bundan dolayı söz-saz ilişkisi mevzubahis olamaz.

USUL : Sofyan usulünün kalıbında bestelenmiştir. Eserin sonuna kadar bu kalıp bozulmamıştır. Usul geçkisi veya senkoplarla kalıp değişikliği olmamıştır.

GİDERİ : Eldeki mevcut notada metronom işareti yoktur. Mevcut nota T.R.T. repertuarından alınmıştır. Eski bir notadır. Notist tarafından da metronom konulamamıştır. İcracılar eserin giderini kendi inisiyatifleriyle tayin ediyorlar.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Arazbar
- ŞİİR : Şairi belli değildir. Şiirin son dörtlüğünde de mahlâs görülmemektedir. (Ezelidir bu aşk bende)
- FORM : Tür = Şarkı
- Biçim = A,B,A,B,C,D.
- Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Düyek

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü mısralarda tek tek anlaşılmıyor, ancak dörtlüğün sonunda ortaya çıkıyor.

- Vezin : -a -c -e
-a -c -e 4+4=8'li hece vezni
-b -d -e
-a -e -e

- Eserde prozodiye uygunluk genel anlamda görülür. Müzik ve manâ birbirine çok yaklaşmıştır. Özellikle aşkın ezeli oluşu tiz ve uzun notalarla vurgulanması, sonra nakaratta da manâyı kuvvetlendirici geçkiler görülmektedir. Kısaca bu eserde manâ prozodisi çarpıcı bir şekilde göze batmaktadır.

FORM : M1 M2
(A + B)
2 3+1
T.(lafziterennüm)

'M3 ?M4
(A + B)
2 3

MAKAM : Eser Arazbar makamındadır. Esere Gerdaniyede buselik çeşnisiyle başlayıp ikinci usule çargâhta çargâhlı veya rastlı kalışla, inici uşşak dizisini kullanarak tekrar üçüncü ve dördüncü mısralarda da aynı cümleleri kullanıp, nakarat kısmında da çargâhta rastçeşnisi kile yerinde acemli rast diziyi kullanıp, daha sonra çargâhta nikriz makamı dizisinin tümünü kullanıp, Gerdaniyede buselik ve nitecede nevada inici uşşak dizinin tümünü kullanıp yerinde inici uşşak dizi ile karar verir.

MELODİK
HAREKET : Klâsik uslûbtaki yanaşık ve ikili aralıklar hakim olmakla beraber sürpriz sayılabilecek beşli ve dörtlü atlamaları yapılmıştır. Kromatik, triole ve stakkato kullanılmamıştır. Akıcı ve yumuşak özellik muhafaza edilmiştir.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Elde iki ayrı mehzaz mevcuttur. Bunlardan biri, Leon Hancıyan Kulliyatından alınmış orjinaldir. Bu notada aranağme sonda yazılmıştır. Eserin melodik yapısının dışında bir yapı arzeder.

Diğer eserlerde olduğu gibi sonra okulacak başka bir esere hazırlık aranağmesi olma ihtimali kuvvetlidir.

Diğer notaya gelince, bunun aranağmesi Ruhi Ayangil tarafından bestelenmiştir. Eserin yapısına ve ritmik yapısına çok uygun bestelenmiş. Özellikle eserde mevcut olan temler, eserle aranağme arasında yabancılığı kaldırmış, adeta eserin devamı veya başlangıcıymış hissini vermektedir. Neticede aranağmenin son derece uygun oluşu, güfteli kısma ısındırması söz-saz ilişkisini kuvvetlendirmiştir.

USUL : Bu eserde usul değişiklik arz eder. El yazması notada düyek usulünde bestelendiği yazıyor. Ancak nim sofyanla ölçülmüştür. Kalıp olarak bazen düyek kalıbına uyuyor ise de, bazen de nim sofyan kalıbı karşımıza çıkıyor. Düyek usulünde bestelenen ölçüler sanki senkoplarla nim sofyanın bozulması neticesinde çıkmış izlenimi vermektedir. Diğer notada ise ağırdüyek diye yazılmış, ancak da yine sanki ağır sofyanmış izlenimi vermekte. Hatta ağır sofyan daha yakın olduğu söylenebilir. Usul geçkisi yoktur.

GİDERİ : Eldeki mevcut notalarda metronom gösterilmemiştir. İkinci notada yani Ayangil notasında ağırca diye bir uyarı mevcuttur.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş

MAKAM : Beyati

ŞİİR : Şair belli değildir. Mahlâsada rastlanmamıştır.
(Çıkalım sayd-ü şikâre)

FORM : Tür = Şarkı

Biçim = Aa,B.,B',Cc,B",B"

Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır.

USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü her iki mısrada bir sağlanmıştır.

- Vezin : -a -c
-a -c 4+5= 8'li hece vezni
-b -d
-a -c

- Eserde prozodiye genellikle uygunluk görülür. Özellikle açık ve kapalı hecelerde çoğunlukla uygunluk görülür. Manâ prozodisi ise fazla belirgin değildir. Manâyı kuvvetlendirici unsurlar görülmemektedir. Hatta makamın özelliği olan geçkiler dahi görülmüyor.

FORM :
$$\left(\begin{array}{c} M1 \\ A \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} M1 \\ A \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} M2 \\ B \\ 2 \end{array} \right)$$

$$\left(\begin{array}{c} M3 \\ C \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} M3 \\ C \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} 'B4 \\ B \\ 2 \end{array} \right)$$

$$\begin{array}{ccccccc} & \text{Mülâzime} & & \text{'Mül.2} & & \text{Mül.3} & & \text{' ' ' Mül.5} \\ (& D & + & D & + & E & + & B &) \\ & 2 & & 2 & & 2 & & 2 & \\ & A.n. & & & & & & & \\ + & F & & & & & & & \\ & 4 & & & & & & & \end{array}$$

- USLUB** : Elde üç ayrı nota mevcut olup, biri T.R.T. diğeri devlet korosu üçüncüsü ise Belediye Konservatuarı repertuarından alınmadır. Üçü de genel olarak aynı yazılmış, sadece Belediye Konservatuarı notasında (orjinal el yazısı) klâsik uslûbda kullanıla gelen mazı küçük çiçekler, kuvraklıklar görülür. Bu varyasyonlar, çarpma niteliği taşır. Klâsik uslûb mevcut olup eserde sekizlik notalar hakimdir.
- MAKAM** : Eser beyâtî makamında yazılmıştır. İlk bakışta göze önemli bir unsur çarpar, bu da az rastlanan beyatî makamının kullanmış olması. Bestekâr, inici çıkıcı uşşak diziyi kullanmış, sıksık acem ve segâh perdelerini gösterip bu çivarda dolaşmıştır. Beyatiyi ilk bakışta hatırlatan nevada hicaz, çargâhta nikriz çeşnisini ise hiç kullanmamıştır. Nevada buselik ve yerinde uşşak'ı kullanmayı tercih etmiştir.
- SES ALANI** : İnici çıkıcı makam özelliği mevcut olup orta bölgeden yani güçlü civarından başlar. Pek parlak yapı arzetmez tiz tarafta muhayyer ile pest tarafta rast perdesini kullanmıştır.
- MELODİK HAREKET** : Esere başlar .aşlamaz ilk ölçüde hemen birre-la alt aralık atlaması ile dörtlük ve hemen peşine üçlü aralık kullanmasına rağmen geleneksel uslûb hakimdir. Yanaşık düzendedir. Bununla beraber sürpriz sayılabilecek atlamalar mevcuttur, özellikle mülâzime kısmında daha belirgindir. Bu da esere bir canlılık ve kıvraklık vermektedir. Kromatik ve stakkâto triole yoktur. Akıcı yumuşak fakat bazen sürprizleri olan bir yapı arzeder.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Eserin yedinci ölçüsündeki saz kısmında, eserin yapısında olan sürpriz atlama görülür. Bu eserde de mevcut olduğu için pek fazla yadırganacak derecede değildir. Aranağmesi ise farklılık arzetmektedir. Elde mevcut olan üç notadan İstanbul Belediye Konservatuarı notasında

ki bu nota orjinal el yazısıdır, aranağme yazılmamıştır. Diğer notalarda ise, tamamı onaltılık notalarla yazılmış, ancak hem tema, olarak hem de usul kalıbı olarak farklılık gösteren başka birisi tarafından bestelendiği izlenimi veren aranağme mevcuttur. Bu aranağme günümüzde yapılan icralarda biririnci dörtlük bittikten sonra ikinci dörtlüğe giriş aranağmesi olarak kullanılmaktadır. Ayrıca fasıl musikîsi yapılırken başka bir esere geçiş aranağmesi olarakta yazıldığı düşünülebilir.

- USUL : Eserin geneline hakim olan kalıp klâsik aksak usulünün kalıbıdır. Usul hiç bozulmuyor. Senkop veya triolelelele kalıp değişmiyor. Ayrıca usul geçkiside yapılmamıştır.
- GİDERİ : Eldeki mevcut notalarda metronom görülmemektedir. Eserin gideri, klâsik uslubdan sapmadan icracının takdirine kalmıştır.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Hanende S.283'de bu güftenin KARKAR tarafından bestelendiği zikredilir.)
- MAKAM : Beyati
- ŞİİR : Eserin şairi "SERMED" , mahlâsı kullanan bir şaire aittir. (Sebepe ne bakmıyor yarım)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,B.
Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundandır.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü dörtlüklerin sonunda sağlanmıştır.
- VEZİN : -a -b
-a -b 6+5= 11'li hece vezni
-a -b
-a -a

- Eserde prozodiye fazla önem verilmediği görülüyor. Açık ve kapalı heceler olması gerekenden fazla uzun veya kısa tutulmuştur. Bazen açık hece bir usul kadar uzun tutulmuştur manâ prozodisi olarak düşündüğümüz zamanda, manâyı kuvvetlendirici her hangi bir nitelik görülmemektedir. Güfte değil, melodi ön plânda tutulmuştur. Güfte sadece tamamlayıcı bir unsur olarak görülür.

- FORM :
$$\left(\begin{array}{c} M2 \\ A \\ 4 \end{array} + \begin{array}{c} M2 \\ B \\ 4 \end{array} \right)$$

$$\left(\begin{array}{c} M3 \\ C \\ 4 \end{array} + \begin{array}{c} 'M2 \\ B \\ 4 \end{array} \right) + \begin{array}{c} A.N \\ D \\ 4 \end{array}$$

- USLUB** : Elde iki ayrı nota mevcut olup, biri Alâeddin Yavaşca diğeri B.Sıtkı Sezgin kolleksiyonlarından alınmıştır. İki notada birbirinin aynıdır. Geleneksel uslûbun akıcı ve kıvrak özellikleri görülmektedir. Eserde onaltılık notalar hakimdir. Yanaşık düzendedir.
- MAKAM** : Eser Beyati makamındadır. Bu eserde de bir önceki beyati şarkıda olduğu gibi inici ussak dizi kullanılır. Bu eserde ilk ölçüde nevanın ilk ölçüsünde nevada rast çeynisi imajını veren eviç perdesi kullanılmamışsada bu da hemen ikinci ölçüde yerini acem perdesine bırakmıştır. Ender rastlanan beyati eserlerden biri. Makamı basit ve sade bir şekilde kullanmıştır.
- SES ALANI** : İnici çıkıcı makam olduğu için esere güçlüden başlayıp tiz durak ve segâh perdesi arasında seyreder, bu kuralı meyan kısmında tiz çargâha çıkarak değiştirir. Karara giderken de acemli rast dizi ile rast perdesini kullanmış olur.
- MELODİK HAREKET** : Eserin genelinde yanaşık düzen hakim olmakla beraber belirgin ve keskin atlamalar vardır. Özellikle birinci mısranın üçüncü ölçüsünde si-la (set yad'i) aralığı, ayrıca re-la (İr. Le'li) aralığı ve bu aralıkların birleşimi (si-la-re) bu eserin uslûbun dışında bir hava vermektedir. Kromatik, stakkato ve triole yoktur. Ancak bolca senkoplar dikkat çekmektedir.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Zemin, meyan ve nakarat dolaplarına bakıldığı zaman güfteli kısımla uygunluk arz etmektedir. Yapı olarak farklılık göze çarpmıyor. Mevcut olan iki notadan birinde ser sonuna yazılan aranağme bir önce eserde kullanılan beylik aranağmesidir.
- USUL** : Aksak usulünün kalıbında yazılmıştır. sadece meyanın son ölçüsünde usul başında senkop kullanılmıştır. Bu usul kullanımı benzerdir. Ender rastlanan bir özelliktir.
- GİDERİ** : Mevcut notalarda metronom sayısı belli değildir. Yürük veya ağır gibi terimlerde kullanılmamıştır.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Beyati
- ŞİİR : Şairi Tanbûrî Mustafa Çavuş, son dörtlükte "Tanbûrî" mahlâsı görülmektedir. (Meclise gel gönlüm egle)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E,F,G.
Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü, dörtlüklerin sonunda sağlanmıştır.

- Vezin : -a -c -e
-a -c -e 4+4= 8'li hece vezni
-a -d -f
-a -c -e

- Eserde prozodi ön plânda olmamakla beraber açık ve kapalı heceler genellikle prozodi kurallarına ters düşmeden bestelenmiştir. Manâ prozodisi ise çarpıcı bir şekilde göze çarpmaktadır. Melodi ön plândadır.

- FORM :
$$\begin{pmatrix} M1 & M2 \\ A & + B \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M3 & M4 \\ C & + D \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} Mül.1 & Mül.2 & Mül.3 \\ E & + F & + G \end{pmatrix}$$

- USLUB : Eldeki mevcut nota Belediye Konservatuvarı arşivinden alınma el yazısı orjinal notadır. Buna göre geleneksel uslûbun akıcı ve kıvrak özellikleri görülmektedir. Genellikle sekizlik öve onaltılık notalar hakim olup, diğer nota şekilleri ile süslemeler görülür.
- MAKAM : Eser beyati makamında bestelenmiştir. A ve B periodlarında inici çıkıcı uşşak dizisini kullanmış, meyana eviç perdesini ah hecesi ile kullanarak başlamış, ilk usulde gerdaniyede buseliği gösterip, ikinci usulde ise çargâhta buselikli kalış yapıp üçüncü usulde de yine çargâhta buselik göstererek C perioduna bu çeşni ile girer. Sonra eviç ve dikhisar herdeleri ile nevâda hicaz perdesini göstermiştir. Çargâhtaki buselik çeşni, nevadaki hicaz geçkiye ısındırma amacıyla kullanılmış olsa gerek, zira mamanın yapısında olmayan bir hadisedir. Nakarak kısmında ise simetrik uşşak dörtlüsünü kullanarak tiz taraftan karara doğru inici bir seyirle uşşaklı karar verir.
- SES ALANI : Esere karar perdesi civarından baylayıp hemen la-sol üst yedili aralığı ile tiz tarafa sıçrayıp makamın inicilik yapısını kullanmıştır. Nakarat kısmında ise la-re üst dörtlü aralıkla tiz nevaya kadar çıkıp düğâhta karar vermiştir.
- MELODİK HAREKET : Eserde üçlü, dörtlü, beşli ve hatta yedili üst ve alt aralıklar bolca kullanılmıştır, ani sıçramalar eserde ayrı bir hareketlilik oluşturur. Bu da klâsik uslûbun dışında bir hadisedir. Sürpriz seslerle biteviyelikten kurtulmuştur. Bununla beraber yine de eser yumuşaklığını ve akıcılığını korumuştur. Kromatik, triole ve takkato olmamakla beraber atlamalardan dolayı eserde değişik bir karakter görmek mümkündür.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde ne dolapsazı ne de aranağme yoktur. Saz ile doldurulması gereken yerler "Ah, Aman" gibi hecelerle tamamlanmıştır.
- USUL : Eser baştan sona kadar aksak usulünde ölçülmüş, 2/4 3/4 4/4 5/4 6/4 7/4 8/4 9/4 10/4 11/4 12/4 13/4 14/4 15/4 16/4 17/4 18/4 19/4 20/4 21/4 22/4 23/4 24/4 25/4 26/4 27/4 28/4 29/4 30/4 31/4 32/4 33/4 34/4 35/4 36/4 37/4 38/4 39/4 40/4 41/4 42/4 43/4 44/4 45/4 46/4 47/4 48/4 49/4 50/4 51/4 52/4 53/4 54/4 55/4 56/4 57/4 58/4 59/4 60/4 61/4 62/4 63/4 64/4 65/4 66/4 67/4 68/4 69/4 70/4 71/4 72/4 73/4 74/4 75/4 76/4 77/4 78/4 79/4 80/4 81/4 82/4 83/4 84/4 85/4 86/4 87/4 88/4 89/4 90/4 91/4 92/4 93/4 94/4 95/4 96/4 97/4 98/4 99/4 100/4 101/4 102/4 103/4 104/4 105/4 106/4 107/4 108/4 109/4 110/4 111/4 112/4 113/4 114/4 115/4 116/4 117/4 118/4 119/4 120/4 121/4 122/4 123/4 124/4 125/4 126/4 127/4 128/4 129/4 130/4 131/4 132/4 133/4 134/4 135/4 136/4 137/4 138/4 139/4 140/4 141/4 142/4 143/4 144/4 145/4 146/4 147/4 148/4 149/4 150/4 151/4 152/4 153/4 154/4 155/4 156/4 157/4 158/4 159/4 160/4 161/4 162/4 163/4 164/4 165/4 166/4 167/4 168/4 169/4 170/4 171/4 172/4 173/4 174/4 175/4 176/4 177/4 178/4 179/4 180/4 181/4 182/4 183/4 184/4 185/4 186/4 187/4 188/4 189/4 190/4 191/4 192/4 193/4 194/4 195/4 196/4 197/4 198/4 199/4 200/4 201/4 202/4 203/4 204/4 205/4 206/4 207/4 208/4 209/4 210/4 211/4 212/4 213/4 214/4 215/4 216/4 217/4 218/4 219/4 220/4 221/4 222/4 223/4 224/4 225/4 226/4 227/4 228/4 229/4 230/4 231/4 232/4 233/4 234/4 235/4 236/4 237/4 238/4 239/4 240/4 241/4 242/4 243/4 244/4 245/4 246/4 247/4 248/4 249/4 250/4 251/4 252/4 253/4 254/4 255/4 256/4 257/4 258/4 259/4 260/4 261/4 262/4 263/4 264/4 265/4 266/4 267/4 268/4 269/4 270/4 271/4 272/4 273/4 274/4 275/4 276/4 277/4 278/4 279/4 280/4 281/4 282/4 283/4 284/4 285/4 286/4 287/4 288/4 289/4 290/4 291/4 292/4 293/4 294/4 295/4 296/4 297/4 298/4 299/4 300/4 301/4 302/4 303/4 304/4 305/4 306/4 307/4 308/4 309/4 310/4 311/4 312/4 313/4 314/4 315/4 316/4 317/4 318/4 319/4 320/4 321/4 322/4 323/4 324/4 325/4 326/4 327/4 328/4 329/4 330/4 331/4 332/4 333/4 334/4 335/4 336/4 337/4 338/4 339/4 340/4 341/4 342/4 343/4 344/4 345/4 346/4 347/4 348/4 349/4 350/4 351/4 352/4 353/4 354/4 355/4 356/4 357/4 358/4 359/4 360/4 361/4 362/4 363/4 364/4 365/4 366/4 367/4 368/4 369/4 370/4 371/4 372/4 373/4 374/4 375/4 376/4 377/4 378/4 379/4 380/4 381/4 382/4 383/4 384/4 385/4 386/4 387/4 388/4 389/4 390/4 391/4 392/4 393/4 394/4 395/4 396/4 397/4 398/4 399/4 400/4 401/4 402/4 403/4 404/4 405/4 406/4 407/4 408/4 409/4 410/4 411/4 412/4 413/4 414/4 415/4 416/4 417/4 418/4 419/4 420/4 421/4 422/4 423/4 424/4 425/4 426/4 427/4 428/4 429/4 430/4 431/4 432/4 433/4 434/4 435/4 436/4 437/4 438/4 439/4 440/4 441/4 442/4 443/4 444/4 445/4 446/4 447/4 448/4 449/4 450/4 451/4 452/4 453/4 454/4 455/4 456/4 457/4 458/4 459/4 460/4 461/4 462/4 463/4 464/4 465/4 466/4 467/4 468/4 469/4 470/4 471/4 472/4 473/4 474/4 475/4 476/4 477/4 478/4 479/4 480/4 481/4 482/4 483/4 484/4 485/4 486/4 487/4 488/4 489/4 490/4 491/4 492/4 493/4 494/4 495/4 496/4 497/4 498/4 499/4 500/4 501/4 502/4 503/4 504/4 505/4 506/4 507/4 508/4 509/4 510/4 511/4 512/4 513/4 514/4 515/4 516/4 517/4 518/4 519/4 520/4 521/4 522/4 523/4 524/4 525/4 526/4 527/4 528/4 529/4 530/4 531/4 532/4 533/4 534/4 535/4 536/4 537/4 538/4 539/4 540/4 541/4 542/4 543/4 544/4 545/4 546/4 547/4 548/4 549/4 550/4 551/4 552/4 553/4 554/4 555/4 556/4 557/4 558/4 559/4 560/4 561/4 562/4 563/4 564/4 565/4 566/4 567/4 568/4 569/4 570/4 571/4 572/4 573/4 574/4 575/4 576/4 577/4 578/4 579/4 580/4 581/4 582/4 583/4 584/4 585/4 586/4 587/4 588/4 589/4 590/4 591/4 592/4 593/4 594/4 595/4 596/4 597/4 598/4 599/4 600/4 601/4 602/4 603/4 604/4 605/4 606/4 607/4 608/4 609/4 610/4 611/4 612/4 613/4 614/4 615/4 616/4 617/4 618/4 619/4 620/4 621/4 622/4 623/4 624/4 625/4 626/4 627/4 628/4 629/4 630/4 631/4 632/4 633/4 634/4 635/4 636/4 637/4 638/4 639/4 640/4 641/4 642/4 643/4 644/4 645/4 646/4 647/4 648/4 649/4 650/4 651/4 652/4 653/4 654/4 655/4 656/4 657/4 658/4 659/4 660/4 661/4 662/4 663/4 664/4 665/4 666/4 667/4 668/4 669/4 670/4 671/4 672/4 673/4 674/4 675/4 676/4 677/4 678/4 679/4 680/4 681/4 682/4 683/4 684/4 685/4 686/4 687/4 688/4 689/4 690/4 691/4 692/4 693/4 694/4 695/4 696/4 697/4 698/4 699/4 700/4 701/4 702/4 703/4 704/4 705/4 706/4 707/4 708/4 709/4 710/4 711/4 712/4 713/4 714/4 715/4 716/4 717/4 718/4 719/4 720/4 721/4 722/4 723/4 724/4 725/4 726/4 727/4 728/4 729/4 730/4 731/4 732/4 733/4 734/4 735/4 736/4 737/4 738/4 739/4 740/4 741/4 742/4 743/4 744/4 745/4 746/4 747/4 748/4 749/4 750/4 751/4 752/4 753/4 754/4 755/4 756/4 757/4 758/4 759/4 760/4 761/4 762/4 763/4 764/4 765/4 766/4 767/4 768/4 769/4 770/4 771/4 772/4 773/4 774/4 775/4 776/4 777/4 778/4 779/4 780/4 781/4 782/4 783/4 784/4 785/4 786/4 787/4 788/4 789/4 790/4 791/4 792/4 793/4 794/4 795/4 796/4 797/4 798/4 799/4 800/4 801/4 802/4 803/4 804/4 805/4 806/4 807/4 808/4 809/4 810/4 811/4 812/4 813/4 814/4 815/4 816/4 817/4 818/4 819/4 820/4 821/4 822/4 823/4 824/4 825/4 826/4 827/4 828/4 829/4 830/4 831/4 832/4 833/4 834/4 835/4 836/4 837/4 838/4 839/4 840/4 841/4 842/4 843/4 844/4 845/4 846/4 847/4 848/4 849/4 850/4 851/4 852/4 853/4 854/4 855/4 856/4 857/4 858/4 859/4 860/4 861/4 862/4 863/4 864/4 865/4 866/4 867/4 868/4 869/4 870/4 871/4 872/4 873/4 874/4 875/4 876/4 877/4 878/4 879/4 880/4 881/4 882/4 883/4 884/4 885/4 886/4 887/4 888/4 889/4 890/4 891/4 892/4 893/4 894/4 895/4 896/4 897/4 898/4 899/4 900/4 901/4 902/4 903/4 904/4 905/4 906/4 907/4 908/4 909/4 910/4 911/4 912/4 913/4 914/4 915/4 916/4 917/4 918/4 919/4 920/4 921/4 922/4 923/4 924/4 925/4 926/4 927/4 928/4 929/4 930/4 931/4 932/4 933/4 934/4 935/4 936/4 937/4 938/4 939/4 940/4 941/4 942/4 943/4 944/4 945/4 946/4 947/4 948/4 949/4 950/4 951/4 952/4 953/4 954/4 955/4 956/4 957/4 958/4 959/4 960/4 961/4 962/4 963/4 964/4 965/4 966/4 967/4 968/4 969/4 970/4 971/4 972/4 973/4 974/4 975/4 976/4 977/4 978/4 979/4 980/4 981/4 982/4 983/4 984/4 985/4 986/4 987/4 988/4 989/4 990/4 991/4 992/4 993/4 994/4 995/4 996/4 997/4 998/4 999/4 1000/4 1001/4 1002/4 1003/4 1004/4 1005/4 1006/4 1007/4 1008/4 1009/4 1010/4 1011/4 1012/4 1013/4 1014/4 1015/4 1016/4 1017/4 1018/4 1019/4 1020/4 1021/4 1022/4 1023/4 1024/4 1025/4 1026/4 1027/4 1028/4 1029/4 1030/4 1031/4 1032/4 1033/4 1034/4 1035/4 1036/4 1037/4 1038/4 1039/4 1040/4 1041/4 1042/4 1043/4 1044/4 1045/4 1046/4 1047/4 1048/4 1049/4 1050/4 1051/4 1052/4 1053/4 1054/4 1055/4 1056/4 1057/4 1058/4 1059/4 1060/4 1061/4 1062/4 1063/4 1064/4 1065/4 1066/4 1067/4 1068/4 1069/4 1070/4 1071/4 1072/4 1073/4 1074/4 1075/4 1076/4 1077/4 1078/4 1079/4 1080/4 1081/4 1082/4 1083/4 1084/4 1085/4 1086/4 1087/4 1088/4 1089/4 1090/4 1091/4 1092/4 1093/4 1094/4 1095/4 1096/4 1097/4 1098/4 1099/4 1100/4 1101/4 1102/4 1103/4 1104/4 1105/4 1106/4 1107/4 1108/4 1109/4 1110/4 1111/4 1112/4 1113/4 1114/4 1115/4 1116/4 1117/4 1118/4 1119/4 1120/4 1121/4 1122/4 1123/4 1124/4 1125/4 1126/4 1127/4 1128/4 1129/4 1130/4 1131/4 1132/4 1133/4 1134/4 1135/4 1136/4 1137/4 1138/4 1139/4 1140/4 1141/4 1142/4 1143/4 1144/4 1145/4 1146/4 1147/4 1148/4 1149/4 1150/4 1151/4 1152/4 1153/4 1154/4 1155/4 1156/4 1157/4 1158/4 1159/4 1160/4 1161/4 1162/4 1163/4 1164/4 1165/4 1166/4 1167/4 1168/4 1169/4 1170/4 1171/4 1172/4 1173/4 1174/4 1175/4 1176/4 1177/4 1178/4 1179/4 1180/4 1181/4 1182/4 1183/4 1184/4 1185/4 1186/4 1187/4 1188/4 1189/4 1190/4 1191/4 1192/4 1193/4 1194/4 1195/4 1196/4 1197/4 1198/4 1199/4 1200/4 1201/4 1202/4 1203/4 1204/4 1205/4 1206/4 1207/4 1208/4 1209/4 1210/4 1211/4 1212/4 1213/4 1214/4 1215/4 1216/4 1217/4 1218/4 1219/4 1220/4 1221/4 1222/4 1223/4 1224/4 1225/4 1226/4 1227/4 1228/4 1229/4 1230/4 1231/4 1232/4 1233/4 1234/4 1235/4 1236/4 1237/4 1238/4 1239/4 1240/4 1241/4 1242/4 1243/4 1244/4 1245/4 1246/4 1247/4 1248/4 1249/4 1250/4 1251/4 1252/4 1253/4 1254/4 1255/4 1256/4 1257/4 1258/4 1259/4 1260/4 1261/4 1262/4 1263/4 1264/4 1265/4 1266/4 1267/4 1268/4 1269/4 1270/4 1271/4 1272/4 1273/4 1274/4 1275/4 1276/4 1277/4 1278/4 1279/4 1280/4 1281/4 1282/4 1283/4 1284/4 1285/4 1286/4 1287/4 1288/4 1289/4 1290/4 1291/4 1292/4 1293/4 1294/4 1295/4 1296/4 1297/4 1298/4 1299/4 1300/4 1301/4 1302/4 1303/4 1304/4 1305/4 1306/4 1307/4 1308/4 1309/4 1310/4 1311/4 1312/4 1313/4 1314/4 1315/4 1316/4 1317/4 1318/4 1319/4 1320/4 1321/4 1322/4 1323/4 1324/4 1325/4 1326/4 1327/4 1328/4 1329/4 1330/4 1331/4 1332/4 1333/4 1334/4 1335/4 1336/4 1337/4 1338/4 1339/4 1340/4 1341/4 1342/4 1343/4 1344/4 1345/4 1346/4 1347/4 1348/4 1349/4 1350/4 1351/4 1352/4 1353/4 1354/4 1355/4 1356/4 1357/4 1358/4 1359/4 1360/4 1361/4 1362/4 1363/4 1364/4 1365/4 1366/4 1367/4 1368/4 1369/4 1370/4 1371/4 1372/4 1373/4 1374/4 1375/4 1376/4 1377/4 1378/4 1379/4 1380/4 1381/4 1382/4 1383/4 1384/4 1385/4 1386/4 1387/4 1388/4 1389/4 1390/4 1391/4 1392/4 1393/4 1394/4 1395/4 1396/4 1397/4 1398/4 1399/4 1400/4 1401/4 1402/4 1403/4 1404/4 1405/4 1406/4 1407/4 1408/4 1409/4 1410/4 1411/4 1412/4 1413/4 1414/4 1415/4 1416/4 1417/4 1418/4 1419/4 1420/4 1421/4 1422/4 1423/4 1424/4 1425/4 1426/4 1427/4 1428/4 1429/4 1430/4 1431/4 1432/4 1433/4 1434/4 1435/4 1436/4 1437/4 1438/4 1439/4 1440/4 1441/4 1442/4 1443/4 1444/4 1445/4 1446/4 1447/4 1448/4 1449/4 1450/4 1451/4 1452/4 1453/4 1454/4 1455/4 1456/4 1457/4 1458/4 1459/4 1460/4 1461/4 1462/4 1463/4 1464/4 1465/4 1466/4 1467/4 1468/4 1469/4 1470/4 1471/4 1472/4 1473/4 1474/4 1475/4 1476/4 1477/4 1478/4 1479/4 1480/4 1481/4 1482/4 1483/4 1484/4 1485/4 1486/4 1487/4 1488/4 1489/4 1490/4 1491/4 1492/4 1493/4 1494/4 1495/4 1496/4 1497/4 1498/4 1499/4 1500/4 1501/4 1502/4 1503/4 1504/4 1505/4 1506/4 1507/4 1508/4 1509/4 1510/4 1511/4 1512/4 1513/4 1514/4 1515/4 1516/4 1517/4 1518/4 1519/4 1520/4 1521/4 1522/4 1523/4 1524/4 1525/4 1526/4 1527/4 1528/4 1529/4 1530/4 1531/4 1532/4 1533/4 1534/4 1535/4 1536/4 1537/4 1538/4 1539/4 1540/4 1541/4 1542/4 1543/4 1544/4 1545/4 1546/4 1547/4 1548/4 1549/4 1550/4 1551/4 1552/4 1553/4 1554/4 1555/4 1556/4 1557/4 1558/4 1559/4 1560/4 1561/4 1562/4 1563/4 1564/4 1565/4 1566/4 1567/4 1568/4 1569/4 1570/4 1571/4 1572/4 1573/4 1574/4 1575/4 1576/4 1577/4 1578/4 1579/4 1580/4 1581/4 1582/4 1583/4 1584/4 1585/4 1586/4 1587/4 1588/4 1589/4 1590/4 1591/4 1592/4 1593/4 1594/4 1595/4 1596/4 1597/4 1598/4 1599/4 1600/4 1601/4 1602/4 1603/4 1604/4 1605/4 1606/4 1607/4 1608/4 1609/4 1610/4 1611/4 1612/4 1613/4 1614/4 1615/4 1616/4 1617/4 1618/4 1619/4 1620/4 1621/4 1622/4 1623/4 1624/4 1625/4 1626/4 1627/4 1628/4 1629/4 1630/4 1631/4 1632/4 1633/4 1634/4 1635/4 1636/4 1637/4 1638/4 1639/4 1640/4 1641/4 1642/4 1643/4 1644/4 1645/4 1646/4 1647/4 1648/4 1649/4 1650/4 1651/4 1652/4 1653/4 1654/4 1655/4 1656/4 1657/4 1658/4 1659/4 1660/4 1661/4 1662/4 1663/4 1664/4 1665/4 1666/4 1667/4 1668/4 1669/4 1670/4 1671/4 1672/4 1673/4 1674/4 1675/4 1676/4 1677/4 1678/4 1679/4 1680/4 1681/4 1682/4 1683/4 1684/4 1685/4 1686/4 1687/4 1688/4 1689/4 1690/4 1691/4 1692/4 1693/4 1694/4 1695/4 1696/4 1697/4 1698/4 1699/4 1700/4 1701/4 1702/4 1703/4 1704/4 1705/4 1706/4 1707/4 1708/4 1709/4 1710/4 1711/4 1712/4 1713/4 1714/4 1715/4 1716/4 1717/4 1718/4 1719/4 1720/4 1721/4 1722/4 1723/4 1724/4 1725/4 1726/4 1727/4 1728/4 1729/4 1730/4 1731/4 1732/4 1733/4 1734/4 1735/4 1736/4 1737/4 1738/4 1739/4 1740/4 1741/4 1742/4 1743/4 1744/4 1745/4 1746/4 1747/4 1748/4 1749/4 1750/4 1751/4 1752/4 1753/4 1754/4 1755/4 1756/4 1757/4 1758/4 1759/4 1760/4 1761/4 1762/4 1763/4 1764/4 1765/4 1766/4 1767/4 1768/4 1769/4 1770/4 1771/4 1772/4 1773/4 1774/4 1775/4 1776/4 1777/4 1778/4 1779/4 1780/4 1781/4 1782/4 1783/4 1784/4 1785/4 1786/4 1787/4 1788/4 1789/4 1790/4 1791/4 1792/4 1793/4 1794/4 1795/4 1796/4 1797/4 1798/4 1799/4 1800/4 1801/4 1802/4 1803/4 1804/4 1805/4 1806/4 1807/4 1808/4 1809/4 1810/4 1811/4 1812/4 1813/4 1814/4 1815/4 1816/4 1817/4 1818/4 1819/4 1820/4 1821/4 1822/4 1823/4 1824/4 1825/4 1826/4 1827/4 1828/4 1829/4 1830/4 1831/4 1832/4 1833/4 1834/4 18

GİDERİ : Mevcut notada metronom sayısı yoktur. Gider
icracının insiyatifine bağlı olarak klâsik
uslûbtan şaşmadan icra edilebilir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Ethem Ruhi Üngörde. belli değil)
- MAKAM : Beyati
- ŞİİR : Şairi belli değil. (E.Ruhi Üngörde de belli değil.) (Bir rum dilbere ben oldum müptelâ)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,Bb,Cc,B'
Uslûb = Usul, makam anlayışı ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü hem her mısra da hem de şiirin tümünde mevcuttur.

- Vezin : -a
-a
-a
-b
-b
6+5= 11'li hece vezni

- Eserde uzun ve kısa hecelerin ölçülmesinde prozodiye önem verilmemiştir. Manâ prozodisi görülmektedir. Güftenin manâsı kuvvetlendirici geçkiler ve müzik cümlelerine rastlanmaktadır.

- FORM :
$$\begin{matrix} M1 & M2 & m2 \\ (A & + & B & + & b) \\ 3 & 3 & 3 \end{matrix}$$
$$\begin{matrix} M3 & M3 & 1M4 & 1M5 \\ (C & + & C & c & + & B & + & b) \\ 3 & 3 & 3 & 3 \end{matrix}$$

- USLUB : Eldeki nota Belediye Konservatuvarı neşriyatı. (S.Ezgi) olup, eserde sekizlik notalar hakimdir. Yanaşık düzen, yumuşak ve akıcı bir uslûb görülmektedir.

MAKAM : Esere başlar başlamaz, nevada hicaz çeşnisi rasta kadar inip birinci periyotta nevada hicazlı asma karar yapar. Daha sonraki periyotta da yine neva da humayun dizi ile çargâhta nikrizli kalış yapıp ikinci mısranın sonunda acemli rast gibi başlayıp cümleyi inici uşşak dizi ile tamamlar. Meyanda yine nevada humayun dizisiyle başlayıp sonuna kadar böyle devam ettikten sonra dördüncü mısrada belirgin bir şekilde çargâhta nikrizli kalır. Son mısrada ise yine inici uşşak dizi ile karar verir.

Bestekâr, Beyatinin belirgin bütün özelliklerini göstermiş, ancak kesin ve ana hatlarla bunu yapmıştır. Özellikle nevada hicaz, öyle çok kullanılmış ki, ilk bakışta karcığar makamı hissi daha kuvvetli oluyor.

SES ALANI : Eser inici bir seyirle başlayıp. İnici çıkıcı olarak devam eder. Rast perdesine uşşaklı iner, ayrıca nevada humayun diziyi kullanırken de tiz çargâha kadar çıkar.

MELODİK HAREKET : Eserde sıkça üçlü, dördü, beşli ve yedili aralıklar kullanılmıştır. Bununla beraber genel olarak ikili aralıklar hakimdir. Klâsik usluba uygun bir seyir karakteristiği arz etmektedir. Sürprizlerle, kromatik ve senkoplara rastlanır. Yumuşak ve akıcıdır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde saz olarak sadece meyan sazı kullanılmış. Bu da meyanın cümlelerine uygun ve hazırlayıcı özellik taşımaktadır. Eserin sonunda aranağmesi bulunmaktadır. Bu aranağme esere çok yaklaşmış. Hem üslûb olarak, hem usul kalıbı olarak, hem de makam işleyişi açısından tam bir uygunluk arz etmektedir.

USUL : Aksak usulü ile ölçülmüştür, usul kalıbı senkoplara bozulmamıştır. Kalıp muhafaza edilmiştir. Usul geçkisi de yoktur.

GİDERİ : Eldeki mevcut notada metronom sayısı belirtilmemiştir. Diğer aksak eserlerdeki gider gibi olma ihtimali vardır. Şekil ve kalıp diğerleri gibidir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Buselik
- ŞİİR : Tanbûrî'nin dir. Şiirin son dörtlüğünde mahlâs kullanılmıştır. (Kerem kâni efendim gel gül yüzüme)
- FORM : Tür = Şarkı (Tavşanca, E.Ruhi Ungör)
"α" "α"
Biçimi = A,A ,B,A ,C,D
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formundadır. Köçekçe tarzına yakın oluşu, "Tavşanca" olma ihtimalini kuvvetlendirir.
- USUL : Düyek

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu her iki beyitte bir bütünlük kazanır. Dörtlüklerin sonunda da konu bütünlüğü mevcuttur.

- Vezin : -a -c -a
-a -c -a 5+7= 11'li hece vezni
-b -d -e
-a -c -a

- Eserde uzun ve kısa hecelerin ölçülmesinde prozodiye önem verilmiştir. Bir açık hece bir tam usul ile bestelendiği gibi bir dörtlük nota ile de ölçülmüştür. Aynı şey kapalı hecelerde de görülmektedir. Ancak bestekâr, manâ prozodisini gerekli yerlerde çok güzel kullanmıştır. Güftenin manâsına göre çeşitli geçkiler ve süslemeler kullanmıştır.

- FORM : M1 'M1
(A + A)
6 6

$$\begin{matrix} & M3 & & "M4 \\ (& B & + & A &) \\ & 6 & & 6 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} & Mül.1 & & Mül.2 & & Mül.3. & & A.N. \\ (& C & + & D & + & D &) & + & E \\ & 4 & & 5 & & 3 & & 4 \end{matrix}$$

NOT : A' periodunda (α) işareti = söz konusu periyotta dördüncü usulde A periodunda olmayan bir değişiklik söz konusudur. Melodik yapı tümüyle aynı olup bir usul farklılık gösterdiği için (α) işareti ile belirtilmiştir.

Ayrıca A" periodunda da aynı hadise bu defa yine aynı şekilde cereyan etmiş, ancak mısranın sonunda (A') de olduğu gibi hüseyinde değil Çargâhta asma karar yapıldığı için ters (α) işareti ile gösterilmiştir.

USLUB : Elde mevcut olan üç ayrı nota vardır. Bunlar biri Belediye Konservatuarı notası olup orijinal el yazısıdır. Diğer yine Belediye Konservatuarı neşriyatıdır. Üçüncüsü ise T.R.T.'den alınmış lâkin Üsküdar Musikî Cemiyeti neşriyatıdır. Bu üç nota da nota yazım şekli itibarı ile birbirinin aynıdır. Çok küçük farklılıklar arzeder ki bu da önemli değil, üç notada da görüldüğü gibi eserde onaltılık ikili aralıklar hakim olup, zaman zaman üçlü, dörtlü ve beşli aralıklarında kullanıldığı görülür. Eserde son derece yumuşak ve akıcı bir üslûb görülmektedir. Klâsik üslûba uygun melodik bir yapı arzeder.

MAKAM : Esere, hüseyini perdesi üzerindeki kürdi dörtlüsü ile başlayıp, ikinci usulde sümbüle perdesini kullanarak nevâda buselikli kalış yapmıştır. Daha sonraki ölçüde ise çargâhta çargâh çeşnisi içinde gezinip, yerindeki buselik beşlisini kullanmış, yedenli karar perdisini basamak yaparak la-fa üst altılı aralığı kullanarak güçlüde yedenli kalış yapmıştır. İkinci (A') perioduna da yukardaki gibi başlayıp, üç usul böyle devam ettikten sonra dördüncü usulde nevâda hicaz ve çargâhta nikriz geçkiyi yapmıştır ki, bu geçki makamın bünyesinde olmayıp, ancak bestekâr tarafından kullanılması adet olmuş bir geçkidir. Bu usulden sonra yine yerinde buselik beşlisi ile yedenli karara gidip, yine la-fa üst altılı aralığını kullanarak hüseyinde hicaz geçkisi

yapıp. Hemen sonraki usulde (yani 14.usulde) buseliğe re bakkiye diyezi ile geçip yerinde buselik beşlisi kullanarak hisar buselikli bir çeşni kullanmıştır. 15. ve 16.usulde de hüseynide hicaz çeşniyi yedenle pekiştirerek kullanıp, 17.usulde tiz meyandan hüseyniye kadar birhumayun dizi kullanmıştır. 18.usulde ise tekrar kürdi çeşniyi kullanıp, buselik beşlisi ile yerinde yedenli kalışlar yaparak A'periodunda ki cümleleri kullanarak karardan önceki usulde de rast perdesinde çargâh beşlisi kullanarak buselikli karar vermiştir.

Aranağmeye ise şehnaz buselik gibi tiz bölgelerden başlayıp hüseynide hicaz humayun diziyi kullanıp, karara giderkenhicazı bozup hüseyni perdesindeki kürdiyi kullanarak karar verir.

SES ALANI : Makam çıkıcı seyir karakteristiği arzettiği halde eserde bestekâr inici çıkıcı olarak kullanmıştır. Tiz bölgeler esere daha hakim görülmektedir. Bu sebeple hüseynide hicaz kullanırken dizinin büyük bir kısmını kullanarak tiz nevâya kadar çıkmış, pest tarafta ise rastta çargâhı kullanarak rast perdesine kadar inmiştir.

MELODİK HAREKET : Esere ikili aralıklar hakim olup, klâsik uslûb arz etmekle beraber, sıkça üçlü aralıklar kullanmıştır. Bununla beraber la-fa üst altılı aralığı ve do-sol üst beşli aralığını sürpriz atlamalarla kullanması dikkat çekicidir.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde sadece aranağme kullanılmıştır. Bundan başka saz bölümü yoktur. Aranağme ise eserin girişi itibari ile olsun tümü itibari ile olsun uygunluk arz etmektedir.

USUL : Eser düyek usulü ile ölçülmüştür. Eserin genele usulün kalıbı hakim olup, nadiren sofyan kalıbına, hatta nim sofyan kalıbına da uyacak şekilde değişmiştir. Bununla beraber düyek kalıbındaki ölçülerde ilk düm ler hep bir sekizlik sus işareti kullanılarak belirtilmiştir. Bunun dışında bir değişme yoktur. Usul geçkisinde yapılmamıştır.

GİDERİ : Eldeki mevcut üç notada da metronom sayısı yoktur icracının yorumuna kalmıştır.

İLK BİLGİLER

BESTECİSİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş

MAKAM : Bûselik

ŞİİR : Mustafa Çavuş'dur. 3.dörtlükte Tanbûrî mahlâsı kullanmıştır. (Mâhitabda gördüm yârî)

FORM : Tür = Şarkı (E.Ruhi Ungör de Tavşanca)

Biçim = A,B,C,D,E,D',F

Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formundadır. Tavşanca olduğuna dair literatür mevcuttur.

USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar, hece vezni ile ölçülmüştür. Her dörtlükte konu bütünlüğü olmasına rağmen esas konu şiirin tamamında mevcuttur.

- Vezin : -a -c -e -g
-a -c -e -g 4+4+= 8'li hece
-b -d -f -h vezni
-a -c -e -g

Mülâzime

- Eserin bütününde hecelerin uzun ve kısalığı dikkate alınmadan melodik yapı bozulmasın diye değişik nota değerleri ile ölçülmüştür. Prozodiye önem verilmemiştir. Ancak manâyı kuvvetlendirici melodiler kullanılmış, manâ prodozisine önem verilmiştir.

FORM :
$$\begin{pmatrix} M1 & M2 \\ A & + B \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M3 & \alpha M4 \\ C & + D \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$$

$$\begin{array}{ccccccc} & & & & A & & \\ & & & & \alpha & & \\ \text{Mül.1} & & \text{'Mül.2} & & \text{Mül.3} & & \text{A.N.} \\ (E & + D & + F &) & + G & & \\ 2 & 2 & 3 & & 9 & & \end{array}$$

NOT : D periodundaki (D) işareti = Bu periodun ilk ölçüsü A periodunun birinci usulünde ki yapının aynısıdır. Aynı yapı olduğu gibi F A α periodunda da görülür.

- USLUB : Elde mevcut iki ayrı nota vardır. Bunlardan biri Belediye Konservatuvarı arşivinden alınmış olup orijinal el yazısıdır. Diğeri ise T.R.T.'den alınmıştır. Her iki notada da genel olarak uslûb klâsik uslûbdur. İkili aralıklar hâkim olup, geleneksel uslûbda bestelenmiştir. Eserde çeşitli üçlü ve dördlü ve beşli entervallerde söz konusu uslûb çerçevesinde cereyan etmiştir. Ancak yukarıda adı geçen her iki nota şeklinde de birbirinden tamamen farklı ölçüler vardır. Bu ölçülerin neden ve nasıl değişiklik arzettiği meçhul olduğu için bu incelemede Belediye Konservatuarından alınan nota esas alınmıştır.
- MAKAM : Eserin tümünde hâkim olan bir nokta var ki, bu da bestekâr kesinlikle hüseynide hicaz geçkiyi kullanmıştır. Bu da makamın bünyesinde olmayan birşekildir. Sık sık cargâhta ve Rastta çargâhlı kalıplar kullanarak bûselik beşlisi ile yedenli karar vermiştir
- SES ALANI : Yine makamın bünyesinde olmayan bir hadise cereyan ediyor. Genişleme alanı kullanılmamıştır. Muhayyer perdesi ile rast perdesi arasında yani bir sekizli içinde seyretmiştir.
- MELODİK HAREKET : Eserin bütününde ikili aralıklar hâkim olup , klâsik uslûbta bestelenmiştir. Bununla beraber 3'lü, 4'lü, 5'li entervallerle bu uslûb süslenir.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde mevcut olan iki ölçülük saz vardır. Her iki saz da eserde başa dönmeyi ve devam etmeyi sağlayıcı unsuru taşımaktadır. Yine her iki notada da aranağme vardır. Fakat her ikisi de farklı aranağmelerdir. Belediye Konservatuarının notasındaki aranağme eserin melodik yapısına uygundur. Ve söz-saz ilişkisi uyumluluk arzeder.

- USUL : Aksak usulü ile ölçülmüştür. Eser usulün kalıbında bestelenmiş olup, senkoplarla bozulmamaktadır. Usul geçkisi de yapılmamıştır.
- GİDERİ : Elde mevcut olan her iki notada da metronom sayısı belirtilmemiştir. Gider icracının inisiyatifindedir. Klâsik ve geleneksel uslûb çerçevesinde olmak kaydı ile.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Tanburacı Osman Pehlivana ait olduğu söyleniyor. Bekir Sıtkı Sezgin)

MAKAM : Eviç

ŞİİR : Şairi belli değil. (Kakülleri lüle lüle)

FORM : Tür = Şarkı (Türkü olma ihtimali de var)

Biçim = Aa,B,A',C,D

Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formundadır. Lâkin anonim halk türkülerinin yapısında ağırlıkta görülmektedir.

USUL : Aydın usulü. (E.Ruhi Üngörde Aksak)

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü dörtlüğün sonundadır.

- Vezin : -a
-a
-b
-
-
-
-
-

4+4= 8'li hece vezni

(Mülâzime)

- Hecelerin uzunluk kısalığı dikkate alınmadan bestelenmiştir. Prozodiye dikkat edilmemiş. Manâ prozodisi de görülmemektedir. Melodinin kıvrak ve hareketliliği ön plâna alınmıştır.

FORM : M1 M2 'M3
(A + Tekrarı + B + A)
3 3 3

Mülâzin Aranağme
(C) + D
10 8

NOT : Şarkıda her ölçüde hemen hemen birbirine benzeyen çok yakın motifler görülür.

USLUB : Eldeki nota Bekir Sıtkı Sezgin özel nota kolleksiyonundan alınmıştır. Geleneksel uslûbun bütün özellikleri görülür. Halk Musikîsinin çizgileri de görülür.

MAKAM : Eserde Eviç makamının özelliği olan inici seyirden değilde çıkıcı inici seyirden başlanmış, eviçte segâh çeşnisini hiç kullanmamıştır. Nevâda rast çeşniyi eserin sonuna kadar kullanmıştır. Son derece basit ve sade bir eviç seyir işlenmiştir. Inici uşşak dizisine ırakta segâh ekleyerek makam nihayet bulmuştur.

SES ALANI : Eserde eviç makamının bilinen özellikleri kullanılmadığı için tiz bölge pek kullanılmamış. İniçi uşşakdiziye önem verilmiş ve en tiz perde muhayyerdir. En pest perde ise ırak perdesidir.

MELODİK HAREKET : Geleneksel uslûbun özellikleri hâkim olup dörtlük notalar hâkimdir. İkili aralıklarla sürüp giden eserde sürpriz atlamalar ve kesintiler yok.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde iki saz bölümü var, birinci ölçüdeki saz güfteli kısmın tekrar edilmesine yardım niteliği taşır, ama ikinci saz ölçüsü yegâhta rast çeşnisi kullanır ki bundan sonra gelen sözlü kısımla ilişkisi zayıftır. Eserin sonunda da sekiz ölçülük aranağme vardır. Tema olarak sözlü kısımdaki temaya çok yakın ve uygunluk arzeder.

USUL : Aydın usulü kalıbında yazılmış olmasına rağmen aksak usulünün hareket ve kıvraklığını taşır. Usul geçkisi yoktur, 14.ölçüde senkoplu başlayarak usul kalıbı bozuluyor.

GİDERİ : Eldeki notada metronom rakamı belirtilmemiştir. Eserin bünyesindeki hareketlilik ve kıvraklık giderinin biraz yürükçe olduğu hissini veriyor.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş. (E.Ruhi Üngör'de böyle bir şarkının adı yok.)
- MAKAM : Gerdaniye
- ŞİİR : Tanbûrî Mustafa Çavuş. (Hiç uyutmaz beni derdim)
- FORM : Tür = Şarkı
- Biçim = A,B,C,D,E,F
- Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formundadır.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü dörtlük sonunda daha kuvvetlidir.

- Vezin : -a
-a 3+5= 8'li hece vezni
-b
-a

- Prozodinin bozulduğu ve uygulandığı heceler görülmektedir. Ancak bu eserde de manâa prodozisi bütün açıklığı ile kendini gösterir. Güftenin manâsına göre geçkiler ve melodik hareketlere rastlamak mümkündür.

FORM :
$$\begin{pmatrix} \overset{M1}{A} + \overset{M2}{B} + \overset{M3}{C} \\ 2 \quad 2 \quad 2 \end{pmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} \overset{Mül.}{D} + \overset{M4}{E} + \overset{Mül.}{D} + \overset{\alpha M4}{E} \\ 4 \quad 2 \quad 4 \quad 2 \end{pmatrix} + \overset{A.N}{F} 5$$

NOT : E işaretinin olduğu periodda ilk ölçüdeki usul hariç diğer E periodunun aynısıdır.

- USLUB** : Eldeki nota Belediye Konservatuarından alınmıştır. Orijinal el yazısıdır. Geleneksel uslûba uygun olarak bestelenmiştir. İkili aralıklar hâkim olmakla beraber çeşitli entervallele eserin canlılığına ayrı bir anlam verilmiştir.
- MAKAM** : Esere makamın özelliği icabı (inici olduğundan) tiz durak çevresinden yani gerdaniyede rast çeşnisi ile başlar, yedi ölçü gerdaniye ve yerinde rastlı gezinip, hüseyini diziye başlar, onuncu ölçüde yerinde kürdi dörtlüsünü gösterip, hemen sonraki ölçüde de aynı temayı işleyerek, Acemli hüseyini kullanıp bu şekilde karar verir.
- SES ALANI** : Eserde makamın inici seyir özelliğinden dolayı tiz bölgelerde dolaşıp tiz çargâh perdesini ve karar perdesi düğâhı kullanmıştır.
- MELODİK HAREKET** : Sekizlik notalar hâkim olup, geleneksel kuslûbun tüm özellikleri mevcuttur. Bu uslûb içerisinde ayrı bir renk olan sürpriz atlamalarda mevcuttur. Eserin bütünlüğünü bozucu kesinti stakkato yoktur.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Eserde saz ve dolap yoktur. Sadece eser sonunda beylik aranağme vardır. Gerdaniye fasıllarında bağlayıcı aranağmedir. Eserin bünyesi dışındadır.
- USUL** : Aksak usulü kalıbında yazılmıştır. Usul senkop ile bozulmuştur. Usul geçkisi yapılmamıştır.
- GİDERİ** : Eldeki knotada metronom sayısı belirtilmemiştir. Gider icracının insiyatifine bağlıdır, geleneksel uslûb göz önünde bulundurularak icra edilmelidir.

1.NOT : Elde bulunan Gerdaniye, aydın usulündeki şarkı, E.Ruhi Üngör'de Ağırlama olarak geçmekle ve bestecisi belli değildir. Ancak mevcut nota orijinal el yazısıdır ve notada Tanbûrî Mustafa Çavuş'a ait olduğu yazılıdır, Usulü aydın usulünün kalıbındadır. Şiir ise hece vezni olup 6+5=11'li hece veznidir. (Benim sevdiceğim bahçenin gülü)

ESERİN MAKAM YAPISI : Esere Gerdaniye makamının seyir karakteristiği olan inici bir seyirle başlanmıştır. Üç ölçü rast çeşni ile işlendikten sonra beş usul hüseyini çeşnisi ile devam edip makam bünyesinde olmayan ancak eserde özellikle

kullandığı nevâda hicaz ve çargâhta nikriz geçki dikkat çekicidir. Aranağmede de aynı yapı görülmektedir.

2.NOT : Eldeki diğer bir Gerdaniye şarkı da yine Tanbûrî Mustafa Çavuş'a ait olup, kAksak usulünde bestelenmiştir. Güftesi (Çıkalım dağlar başına) diye başlıyor. Eser Aksak kalıbında bestelenmiş olup, şiiri 5+3=8'li hece vezni ile yazılmıştır.

MAKAM YAPISI : Esere inici seyirle başlayıp tiz durak gerdaniye perdesini kullanarak gerdaniye'de çargâh kullanıp ikinci ölçü de bunu bozarak gerdaniyede buselik çeşni ile nevâda buselikli kalış yapıp altıncı ölçüde çargâhta çargâhlı kalış yapmıştır. Bilinen gerdaniye makamının özellikleri dışında birçok özellik arzeder. Eserin aranağmesini Ruhi Ayangil bestelemiştir. Tema olarak esere bütünlük sağlamakla beraber uslûb olarak farklılık gösterir. Zira eser sekizlik notalarla bestelemesine karşı aranağmede onaltılık notalar hâkimdir. Bu da esere canlılık ve dinamizm vermiştir.

$$\left(\frac{D}{2} \text{ Mül.1} + \frac{B}{2} \alpha \text{ Mül.2} \right)$$

α
NOT : B işaretinin olduğu periodda ilk usul B periodunun ilk usulü gibidir. İkinci usul buselik ile kalışı sağlamak için değişik melodide bestelenmiştir.

USLUB : Sekizlik notalar hâkim olup, geleneksel usluba uygun yanaşık ve ikili aralıklar hâkimdir. Bununla birlikte entervallere rastlanır.

MAKAM : Esere inici seyirle başlayıp, nevâda rast beşlisi içerisinde gezinerek gerdaniyenin üst bölgesini kullanmış birinci ve ikinci usullerin sonlarında nevâda nim hicazı yeden olarak kullanıp nevâda rastlı ve acemli rastlı veya buselikli kalışlar yapmıştır. Üçüncü usule ise nevâda buselikli balayıp usulün yarısından sonra çargâhta nikrizle usulü tamamlamış. Dördüncü usulde de aynı şeyi yapıp dügâhta karcığar dizi ile karar vermiştir. Beşinci usulde ise muhayyer perdesi tutularak muhayyer de uşşak çeşni ile eviç perdesinde eksik segâh beşlisi ile asma karar yapıp yedinci usule gelir. Burda da acemli rast dizisi ile rast perdesine kadar gelip usulü tamamlar sekizinci usulde ise buselik beşlisini kullanarak yerinde yedenli buselikli karar verir.

SES ALANI : İnici makam seyri olduğu için gerdaniye ve muhayyer civarında gezinir. Beşinci usulde tiz çargâha kadar çıkıp pest tarafta rast perdesine kadar iner.

MELODİK HAREKET : Sekizlik notalar hâkimdir. Yanaşık düzen ve ikili aralıklar kullanılmakla beraber üçlü, dörtlü aralıklar ve (oktav) 8'li aralığı kullanılmıştır. Geleneksel uslûba uygun olarak bestelenmiştir.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde saz ve aranağme yoktur. Baştan sona kadar güfteli bestelenmiştir.

USUL : Eldeki nota T.R.T. repertuarından alınmıştır. Eser 13 dörtlük yazılmasına rağmen notaya devr-i revan usulündedir diye yazılmıştır. Kalıp şarkı devr-i revanı usulünün kalıbıdır. Usul geçkisi yoktur. Usul kalıbı değişmiyor.

GİDERİ : Eldeki nota T.R.T. repertuarından alınmıştır.
Notanın üstünde 116 dörtlük metronom sayısı
yazılıdır. Bu bestekârın değil, notistin koymuş
olduğu sayıdır.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ** : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM** : Hisar-Buselik
- ŞİİR** : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Son dördlükte mahlâs kullanır.) (Dü-çeşmimden gitmez aşkın hayali)
- FORM** : Tür = Şarkı
 α' α
 Biçim = A,A',B,C',D,E,F,G.
 Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formunda olup, geleneksel uslûbda bestelenmiştir.
- USUL** : Düyek usulünde bestelenmiştir.

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR** : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü mısralarda ve dördlük sonlarında kendini gösterir. Şiirin bütünü de aynı konuyu arzeder.

- Vezin : -a -c -e -a
 -a -c -e -a 4+4+3= 11'li hece
 -b -d -f -h vezni
 -a -c -e -a

- Eserde prozodi kurallarına riayet edilmemiştir. Kısa heceler bazen bir usulle ölçülmüş bazen bir sekizlik nota ile bestelenmiş bunun tersi kapalı uzun hecelerde de görülmektedir. Ancak eserin bütününde manâ prozodisi kendini gösterir. Manâyı kuvvetlendirici melodi ve geçkiler yapılmıştır.

FORM :

$$\begin{array}{c} M1 \quad \alpha' M2 \\ (A + A) \\ 6 \quad 6 \\ \\ M3 \quad \alpha M4 \\ (B + C) \\ 6 \quad 6 \end{array}$$

$$\begin{matrix} \text{Mül.1} & & \text{Mül.2} & & \text{A.N.} \\ (\text{D} & + & \text{E} &) & + & \text{F} \\ 4 & & 5 & & 6 \end{matrix}$$

NOT: α' periodu ile α periodunda ilk usuller farklı melodi ile bestelenip diğer 5 usulü A periodunun aynısıdır.

USLUB : Sekizlik notalar hâkim olup, usulün kalıbında ve geleneksel uslûba uygun olarak yanaşık düzende bestelenmiştir.

MAKAM : Esere makamın bünyesinde bulunan hüseynideki zirgüleli hicaz makamının bir kısmı ile başlayıp ikinci usulde hemen neva perdesi kullanılarak çargâhta çargâhlı kalış yapıp altına usule kadar buselik beşlisi içinde gezinip yedenli düğâhta kalış yapar. Aynı melodi ikinci periodda da tekrar edildikten sonra üçüncü perioda düğâhta neveser diziyi kullanıp ikinci usulde bu dizi ile kalış yapar ve üçüncü usulde yine hüseynide hicaz dörtlüsünü kullanarak dördüncü usulde hüseynide kalış yapar. Beşinci ve altıncı usulde ise hüseynideki zirgüleli hicaz dizinin tamamını kullanarak hüseyni perdesinde yedenli kalış yapar. Dördüncü perioda ise yerinde hüseyni beşlisi ile girip acemli hüseyni diziyi kullanarak period sonunda buselik beşlisi ile yedenli karar verir. Son kperiodda ise yerinde buselik diziyi kullanıp rasta çargâhlı düşerek dizinin tamamıyla ve hüseynide kürdi dörtlüsünü kullanarak yerinde buselikli karar verir.

SES ALANI : İnci-çıkıcı makam seyri hâkim olup, eserin başında pest bölgedeki beşli içinde gezinir, ancak meyan kısmına gelince hüseynideki zirgüleli hicaz dizinin tümünü kullanıp tiz nevaya kadar çıkar pest tarafta rast perdesine kadar iner.

MELODİK HAREKET : Eserde klâsik uslûb hâkim olmakla beraber, enteresan aralıklar ve atlamalar kullanılmıştır. Hemen hemen her ölçüde bir entervale rastlamak mümkündür. Yine de eserin yumuşak gidişatı ve makamın yapısı bozulmamıştır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserdeki saz bölümleri çok kısa olup, mısranın bitişiyile doğru orantılı olan melodik hareket, ikinci güftenin başlangıcına hazırlık olarak saz

kullanılmıştır. Eserin aranağmesi ise tamamen eserin bütünündeki temayı işlemiştir. Çok güzel uyum sağlamıştır.

USUL : Eser düyek usulü kalıbında yazılmıştır. Kalıp bozulmadan devam etmiştir. Usul geçkisi yapılmamıştır.

GİDERİ : Elde iki ayrı nota mevcuttur. T.R.T. ve Devlet Korosu notalarıdır. Her ikisinde de metronom sayısı yazılı değildir.

NOT : Hisar Buselik makamında bestekâra ait olan bir başka eserde güftesi "HIFZI" ya ait olan ve Rast aksağı usulü ile bestelenen "dök zülgünü meydâna gel" sözleri ile başlayan şarkıdır.

Bu şarkıda hece vezni ile ölçülmüş, 4+4= 8'li hece veznidir. Eserin aranağmesi sonradan bestelenmiş olup, eserle bütünleşmiştir.

MAKAM YAPISI : Eserin ilk iki periodu olan dört usullük kısmında dügâhta neveser diziyi kullanıp, beşinci ölçüde hüseynide kürdi veya çargâhta çargâh çeşniden sonra altıncı ölçüde hüseynide uşşak dörtlüsünü kullanıp altı ölçü dügâhta neveser dizide gezindikten sonra buselik beşlisini kullanarak yedenli karar vermiştir.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Hüseyinî
ŞİİR : Şairi belli değildir. (Birdilberdir beni yakan)
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E,F,G,H,I
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formunda olup geleneksel uslûbda bestelenmiştir.
USUL : Aksak usulü

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü şiirin tümünde ortaya çıkar.
- Vezin : -a
-a 4+4= 8'li hece vezni
-a
-b
- Heceler prozodi kurallarına göre bestelenmemiş olup her hece bir dörtlük notayla bestelenmiştir. Manâ prozodisi diğer eserlerdeki kadar kuvvetli olmamakla beraber yine de kısmen görülür.

FORM :

M1 M2 M3 M4
(A + B + C + D)
2 2 2 4

Mül.1. Mül.2 Mül.3 Mül.4 Mül.5
(E + F + G + H + I)
4 2 4 3 3

USLUB : Eser geleneksel uslûba göre bestelenmiştir. Sekizlik notalar hâkim olup, ikili aralıklar hâkimdir.
MAKAM : Esere makamın güçlüsü olan hüseyinî perdesi

civarından başlanır. Altıncı usule kadar makamın özellikleri gösterilir. Beşinci usulde üçüncü derecede çargâh perdesi tutulur, segâh perdesi yerini bûselik perdesine bırakarak hüseyini aşıranda uşşak çeşnisi ile altıncı ölçü tamamlanır. Onuncu ölçüye kadar acemli hüseyini kullanılır, sonraki ölçüler de ise hüseyini dizi kullanılır ve karar verir.

SES ALANI : Makam gereği fazla tizlere çıkılmamış tiz durak muhayyer perdesi ile pestte hüseyini aşırın perdesi sınır olarak kullanılmıştır.

MELODİK

HAREKET : Eser klâsik uslûbda bestelenmiş olup, yanaşık sesler hâkimdir. Enterval yok denecek kadar azdır. Triole, senkop veya stakkato yoktur.

SÖZ-SAZ

İLİŞKİSİ : Eserde saz bölümü veya aranağme yoktur.

USUL

: Eser aksak usulle ölçülmüştür. Usul geçkisi yoktur. Usulün kalıbı senkop v.s. ile bozulmuyor.

GİDERİ

: Elde dört ayrı mehzaz var. Hiç birinde de metronom ksayısı belirtilmemiştir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Hûzzam
- ŞİİR : Şairi belli değil. (Evlerinin önü bilecik mavi boyalı)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B.
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile şarkı formunda olup, geleneksel uslûbta bestelenmiştir.
- USUL : Aydın usulü.

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü her iki mısra da kendini gösterir.
- Vezin : -a
-a
-b
-b
- Heceler prozodu kurallarına göre bestelenmemiştir. Ancak manâ prozodisi makamın özellikleri ve melodik yapı ile kendini gösterir.
- FORM : M1 M2 A.N.
(A + B) + C
4+2 4 4
- USLUB : Geleneksel uslûb hâkimdir. İkili aralıklar, üçlü ve dördü aralıklarla ve sekizlik notalarla yumuşak akıcı bir uslûb arzeder.
- MAKAM : Eser, son derece zarif ve küçük olduğundan dolayı fazla melodi zenginliği yoktur. Eserin başından sonuna kadar hûzzam beşlisi içinde seyredilmiştir. Hiçbir geçki kullanılmadığı gibi makamın tiz bölgesi de kullanılmamıştır.

SES ALANI : Eser kısa ve küçük olduğundan hüzzam beşlisi içerisinde gezinmiştir. Bu vesile ile ses alanı da kısadır. Gerdaniye perdesi ile segâh perdesi arasındadır.

MELODİK HAREKET : Eser klâsik uslûbda bestelenmiş olup yanaşık düzen ve ikili aralıklar hâkimdir. Üçlü ve dörtlü aralıkta kullanmıştır. Senkop ve triole yoktur. Atlama, kesinti ve stakkato kullanmamıştır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : A periodunda saz yerine güfteyi uzatarak tekrar ederek birinci mısrayı tamamlamış, B periodunda ise güfte tekrarı yapmayıp dolap kullanarak periodun başladığı eviç perdesini tutmuştur. Bu da melodide kopukluğu önlemeye yarar. Uyumludur. Ayrıca aynı melodiyi tekrar edercesine yapıya uygun aranağmesi gelir ki bu da eserle bütünlük sağlar.

USUL : Eser Aydın usulü ile ölçülmüştür. Baştan sona kadar kalıp değişmiyor, usul senkoplarla bozulmuyor. Usul geçkisi yapılmamıştır.

GİDERİ : Elde Belediye Konservatuarı repertuarından alınan orijinal el yazısı nota mevcuttur. Notada metronom sayısı belirtilmemiştir.

AYNI MAKAMDA BESTELENMİŞ DİĞER ESERLERİN KISACA TAHLİLİ

NOT 1 : Güfte mecmualarında ve ansiklopedilerde adına rastlanmayan eserlerden biriside yürük semai usulü ile bestelenmiş hüzzam şarkı (Bir güzel aldattı beni) dir. Suphi Ezgi'de notası mevcut olup, ancak hangi bestekâra ait olduğu yazılmayan bu notanın, Belediye Konservatuarı repertuarında orijinal el yazısıyla yazılmış olanı da eldedir. Suphi Ezgi, Ameli ve Nazari Türk Musikîsi adlı kitabında Tanbûrî Mustafa Çavuş'tan bahsederken bu eserinde ona ait olduğunu belirtmiştir. 8'li hece vezniyle yazılmıştır. Prozodiye uyulmamıştır Geleneksel uslûbta bestelenmiştir.

MAKAM YAPISI : Hüzzam makamı inici-çıkıcı seyir karakteristiğine sahip olduğu halde bu eser inici seyir gösterir. Esere eviçteki hicaz dörtlüsü ile girilmiş, iki

ölçü böyle devam edip nevâda hicaz beşlisi bolca kullanılmış bazen çargâhta nikrizli asma kalışlarla makamı süslemiştir. Bu eserde kısa olduğu için hüzzam makamının özellikleri tam gösterilememiştir.

NOT 2

: Hüzzam makamında dokuz zamanlı bir eser olan (Çıkayım gideyim dağlar başına) güfteli şarkının elde mevcut olan üç ayrı notasında da usulü ayrı adlarla yazılmıştır. Belediye Konservatuarına ait olanında Aydın, Leon Hancıyan koleksiyonundan alınan notada Ağırlama, T.R.T.'nin notasında ise Aksak usullerinde bestelendiği yazıyor. Usul kalıbına bakıldığında her üçünü de görmek mümkün hatta bazı yerlerde Evfer usulünde kullanılmıştır. 11'li hece vezni ile yazılmıştır. T.R.T. notasında güfte değişiktir. Ayrıca melodide de zaman zaman farklılıklar arz eder. Diğer iki nota birbirinin aynısıdır. Makam yapısı ise bu eserde de çeşniz ve basittir. İnci çıkıcı seyir kullanmıştır. Hüzzam beşlisi ile seyre başlayıp, sıssık la bakiyye diyezini kullanmış, fakat yeden görevini yüklememiştir. Tiz bölge fazla kullanılmamıştır. Aranağmesinde kullanmıştır. Özellikle evicçte hicazı aranağme dışında kullanmamıştır.

NOT 3

: Diğer hüzzam eser ise (Sevdim yine bir âfet gibi yâr) güfteli şarkıdır. Bu eserde ilk göze çarpan farklılık usul geçkisidir. Aksak başlayan eser, ikinci mısradan sonra sofyan usulüne geçki yapar, ikinci mülâzimeye geçerken tekrar aksak usulüne döner. Güfte 5+5=10'lu hece vezni ile yazılmıştır.

Elde dört ayrı nota var. Bunlardan T.R.T. ve Devlet Korosu'na ait olanlar aynı, diğer ikisi de Belediye Konservatuarına ait olanlar ki bunlarda birbirinin aynısıdır. Bu iki nota ile diğerleri arasında çok küçük farklılıklar olmakla beraber, yapı aynıdır. İlk ikisinde aranağmesi vardır. Makam yapısı ise, hüzzamın birçok özelliği gösterilmiştir. En belirgin özelliği ise diğer eserlerde kullanmadığı gerdaniye de buselik çeşniyi sıkça kullanmıştır. Ayrıca segâhta segâhlı kalış yapmış, dügâhta karcığar, rastta suznâk çeşnilerde görülmektedir.

NOT 4

: Güfte ve bestesi Tanbûrî'ye ait olan AKska usulünde bir başka hüzzam şarkı da (Vefa yoktur akan suda) ggüfteli eserdir. 4+4=8'li hece vezni

ile yazılmıştır. Eldeki nota T.R.T. repertuarına aittir. Makam yapısında nevada hicazlı ve yerinde hüzzamlı çeşni bolca kullanıldıktan sonra eviçte segâhlı kalış ve çargâhta nikrizli kalışlardan sonra segâhta hüzzam beşlisi ile karar verir. Eserin sonunda makam yapısıyla uyan fakat melodik yapı ile uyuşmayan bir de aranağmesi vardır.

NOT 5

: Yine güfte ve bestesi Tanbûrî'ye ait olan bir başka hüzzam şarkıda, aksak usulünde bestelenmiş olan (Güzellerde bu ne hâle) güfteli eserdir. Bu eserde 4+4=8'li hece vezni ile yazılmıştır. İki ayrı adet nota mevcuttur. Biri Üsküdar Musiki Cemiyeti neşriyatı diğeri Belediye Konservatuarı repertuarından alınmış, orijinal el yazısıdır. Her iki nota arasında farklılıklar görülmektedir. Yapı aynı olmakla beraber cümleler farklı melodilerle tamamlanmıştır. Orijinal nota sen derece sade olduğu halde diğer çiçeklendirilmiş haldedir. Aksak usulünün kalıbında bestelenmiştir

MAKAM
YAPISI

: Esere hüzzam beşlisi ile başlayıp birinci dolaba kadar bu beşlide gezinip, dolapta eksik segâh dizisi ile yedenli kalış yaptıktan sonra, ikinci dolapta eviçte segâhlı kalış yapıp eviç perdesi ile nevada hicaz ve çargâhta nikrizli kalış yapıp, iki ölçü sonrada rastta inici acemli rast dizisi ile kalış yapar. Daha sonraki ölçülerde ise hüzzam dizi ile gezinip, segâhta karar verir.

NOT 6

: Güfte ve bestesi Tanbûrî'ye ait olan hüzzam düyek şarkı "A canım gel açmı sırr-ı pünhânı" 4+7=11'li hece vezni ile yazılmıştır.

MAKAM
YAPISI

: Esere hüzzam dizinin üst bölgesiyle başlamış, nevâdaki hicaz çeşniyi bolca kullandıktan sonra ikinci periodda hüzzam makamında vazgeçilmez sümhüle perdesini kullanmıştır. Gerdaniyedeki buselik çeşniden sonra eviçte segâhlı kalış yapıp, periodun sonunda yerinde segâh diziyi tamamlar. Üçüncü güfteye makamın bünyesinde olmayan ancak geçilmesi kolay kolan yakın geçkisi hicazkâr çeşni yapılır ki bestekârın bu makamı en fazla çeşnili kullandığı eser bu şarkıdır. Daha sonra yine segâhlı ve hüzzamlı çeşnilerle karar verir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Ethem Ruhi Üngör'de bestecisi belli değil)
- MAKAM : Isfahan
- ŞİİR : Şairi belli değildir. (Fesliyen ekdim gül bitti)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E,F
Uslûb = Usul, makam ve form yapısıyla şarkı formunda olup, geleneksel uslûbunda bestelenmiş.
- USUL : Yürük Aksak.

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Üç mısralıdır. Konu bütünlüğü bölüm sonlarında ve şiirin bütününde mevcuttur.
- Vezin : -a -b
-a -b 4+4=8'li hece vezni
-a -b
- Prozodi kurallarına uyulmamıştır. Ancak manâ prozodisi her şarkısında olduğu gibi kendini gösterir. Manâyı kuvvetlendirici geçki ve melodiler kullanılmıştır.

- FORM :
$$\left(\begin{array}{c} M1 \\ A \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} 'M1 \\ A \\ 2 \end{array} \right) + \begin{array}{c} M2 \\ B \\ 2 \end{array} + \left(\begin{array}{c} M3 \\ C \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} 'M3 \\ C \\ 2 \end{array} \right)$$
$$\left(\begin{array}{c} MÜ1.1 \\ D \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} 'MÜ1.1 \\ D \\ 2 \end{array} \right) + \begin{array}{c} MÜ1.1 \\ E \\ 2 \end{array} + \left(\begin{array}{c} MÜ1.2 \\ F \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} 'MÜ1.2 \\ F \\ 2 \end{array} \right)$$
$$\begin{array}{c} MÜ1.3 \\ G \\ 2 \end{array} + \begin{array}{c} A.N. \\ I \\ 8 \end{array}$$

- USLUB : Geleneksel uslûbta ikili aralıklar hâkim olarak bestelenmiştir. Üçlü, dörtlü ve beşli aralıkları da kullanarak yumuşak ve akıcı bir uslûbda bestelenmiştir.
- MAKAM : Eser ısfahan makamında bestelenmiştir. İlk perioda, dügâhtaki rast'ın devamı gibi veya segâhta eksik ferahnak beşlisi ile başlayıp nevada buselikli çeşni ilegüçlüsü nevada kalışlar yapar. Bundan sonraki periodlarda tamamen inici uşşak diziyi kullanır. Basit ısfahanda denilen bu dizi ile karar verir. Ancak zaman zaman bu dizi içinde nevada rast çeşniyi de eviç perdesi ile beraber kullanır.
- SES ALANI : Eser inici seyir takip ettiği için tiz bölgelerde dolaşır. Ancak muhayyer perdesini ve en fazla tiz bûselik perdesini kullanıp kararda da dügâh perdesini kullanır.
- MELODİK HAREKET : Klâsik uslubda yumuşak fakat hareketli bir eserdir. İkili aralıklar ve sekizlik notalar hâkimdir. Triole, stakkato veya kesintiler yapacak aralıklar yoktur. Sürpriz sesler ve geçkilerde kullanılmamıştır.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde ilk iki periodu birleştirilerek saz veya dolap koymamış, ancak üçüncü güfteye girerken acem perdesini tutmak için bir ölçü saz yapmış ve güfteye girilen bölüme uygun bir saz bölmesi konulmuştur. Bunun haricinde sazlı ölçü yoktur. Eserin sonunda 8 ölçülük bir aranağme vardır. Makam yapısı itibarı ile uygunluk sağlasa bile melodik yapı uygunluk arzetmektedir.
- USUL : Eser aksak usulünde ölçülmüştür. Elde iki adet değişik nota vardır. Bunlardan birinde yürük aksak olarak belirtir. Eser baştan sona kadar aksak kalıbındadır. Kalıp bozulmamıştır. Usul geçkisi de yoktur.
- GİDERİ : Eldeki notalarda metronom sayısı belli olmamakla beraber, yürük aksak usulü ibâresi bize eserin canlı ve hareketli icra edileceğini ikaz eder.
- NOT 1 : Aksak usulünde bestelenmiş, şairi belli olmayan ısfahan şarkı, "Safa gelden efendim sen" güfteli eser 4+4=8'li heve vezni ile yazılmıştır. Usul değişikliği yoktur.

MAKAM
YAPISI

: Esere düğâhta rastla başlayıp, bu çeşniyi iki ölçü devam ettirdikten sonra güçlüsü nevada kalıp eviçte segâh çeşnili kalışla yine düğâhta rast ve inici uşşak diziyi kullanıp üçüncü ve dördüncü güfteyi de hemen hemen aynı melodilerle süsleyip mülâzimeye geçer, orda da inici beyati diziyi kullanıp, çargâhta nikrizli geçkiden sonra uşşak dörtlüsü ile karar verir.

NOT 2

: Aksak üsülünde güftesi Tanbûrî'ye ait olan "Böyle rakkas ne demeli" güfteli şarkı. Hece veni ile yazılmış, 4+4=11'li vezin kullanmıştır. Ancak usulü kalıbındadır. Usul değişikliği yoktur.

MAKAM
YAPISI

: Bu eserde de nevada buselikli ve yedenli kalışla düğâhtaki rast çeşniyi gösterip, nevadaki buselik dizinin bir kısmını gösterip, yine düğâhta rast çeşniyle inici uşşak diziyi sıkça kullanarak karar verir.

NOT 3

: Şairi belli olmayan aksak şarkı "Ne safadır eyyânımı mül" 4+4=8'li hece vezni ile yazılmış. Usul aksak başlıyor ancak sıklıkla aydın usulünün kalıbına giriyor. Ayrıca usul başlarında senkoplarla kalıp bozuluyor.

MAKAM
YAPISI

: Esere çıkıcı uşşak dizisi ile başlayıp birinci dolaba kadar bu dizi içinde gezindikten sonra üçüncü mısradaki makamın tiz bölgeleri kullanılarak eviç perdesi kullanılıp daha sonra düğâhta rast çeşnisi kullanıldıktan sonra inici çıkıcı uşşak dizisiyle düğâhta karar verir.

NOT 4

: Şairi belli olmayan aksak şarkı "Sırma saçları perişan tavrı edâsı dilsitan" 5+3=8'li hece vezninde yazılmış halk edebiyatı tarzındadır. Usulü aksaktır fakat bazen son tekler yer değiştirerek Evfer oluyor.

MAKAM
YAPISI

: Düğâhta rastlı başlayıp hemen nevadaki buselik beşlisine sığrama yapmıştır. Eser sonuna kadar bu böyle devam edip inici uşşakla karar verir. Bol entervalli ve çiçekli bir şarkı her türlü nota şekli kullanılmıştır.

NOT 5

: Düyek usulünde şairi belli olmayan ısfahan şarkı "Mah yüzüne bakmak ile doyumaz" Eldeki notada

düyek usulünde olduğu yazılsa de eser nim sofyan kalıbındadır. Ancak birçok yerde usul başlarında sekizlik esler olması düyek intibâı verir. 4+4+3=11'li hece vezni ile yazılmıştır.

MAKAM
YAPISI

: Esere inici uşşak dizisi ile başlayıp uzun süre uşşaklı devam ettikten sonra bolca dügâhta rast çeşniyi kullanır. Meyanda eviç perdesini tutar geleneksel çeşni ile nevada rastlı kalışla tekrar inici uşşak dizi ile karar verir. Eser sonundaki aranağme bu esere ait değil, beylik aranağmedir.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Mâhur
- ŞİİR : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Tanbûrî mahlâsı var)
(Nazar etti bâzı yaran)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,A',B',C,D,E,F
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksel uslûbda bestelenmiştir.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısırâlar hece vezni ile ölçülmüş. Dörtlükler hâlinedir. Her dörtlükte konu bütünlüğü olmakla beraber, aynı konu şiirin bütününde de korunmuştur.

- Vezin : -a -c -a
-a -c -a 4+4=8'li hece vezni
-b -d -e
-a -c -a

- Prozodi kurallarına fazla riayet edilmemekle beraber diğer eserlere göre daha uygunluk görülür. Manâ prozodisi bu eserde de ön plâdadır. Ancak özel geçkilerle değil makamın seyir özellikleri ile manâ kuvvetlendirilmiştir.

FORM :
$$\left(\begin{array}{cccc} M1 & M2 & \alpha'M1 & 'M2 \\ A & + B & + A & + B \\ 2 & 2 & 2 & 2 \end{array} \right)$$

$$\left(\begin{array}{ccccccc} M3 & M4 & Mül.1 & Mül.2 & & A.N. \\ C & + D & + E & + F & & + G \\ 2 & 2 & 2 & 2 & & 4 \end{array} \right)$$

- USLUB : İkili aralıklar ve sekizlik notalar hâkim olup, geleneksel uslûbda bestelenmiştir. Uslûba aykırı herhangi bir hareket yoktur.

- MAKAM : Esere, mahur makamının seyir karakteristiği olan

inici makam seyri ile ve nevadaki çargâh dörtlüsü ile başlanır. İkinci usulde gerdâniyedeki naziri çargâh dörtlüsü kullanılır. Eserin ilk üç mısrası basit diye de adlandırılan rast perdesine göçürülmüş çargâh dizi kullanılır. Dördüncü mısrada da acem perdesiyle inici acemli rastdiziyi kullanıp, yedenli karar verir. Mülâzimeye de yine aynı dizi ile başlayıp nevada yedenli küçük bir kalıştan sonra yine rastta çargâhla yedenli karar verir.

SES ALANI : Inici makam seyrinde olduğu için tiz bölgeler çokça kullanılır. Makamın özelliği gereği naziri alanda kullanılarak tiz çargâh perdesine kadar çıkar. Kararda ise yeden perdesi olan geveşt perdesi kullanılmıştır.

MELODİK HAREKET : Esere sekizlik notlar hâkimdir. Klâsik uslûbda bestelenmiştir. Üçlü ve dörtlü enterval çok az kullanılmıştır. Senkop veya triole kalıbı kullanılmamıştır. Ani atak ve kesinti yoktur. Stakkato kullanılmamıştır. Akıcı ve yumuşaktır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde saz veya dolap yoktur. Ancak ilk iki mısra iki defa bestelenmiş, fakat pek farklı melodik yapı kullanılmamıştır. Eser sonunda aranağmesi vardır. Bu aranağme ne eserin yapısındadır ne de aynı melodiye kullanmıştır. Farklı yapıda ve bol geçkili bir aranağmedir.

USUL : Aksak usulünde yazılmıştır. Baştan sona kadar usulün kalıbındadır. Kalıp değişmiyor. Ayrıca usul geçkisi de yapılmamıştır.

GİDERİ : Eldeki nota T.R.T. repertuarına aittir. Notada 120 sekizlik metronom sayısı vardır. Ancak bu bestekâra değil notiste ait olan rakamdır.

NOT 1 : Şairi belli olmayan aksak usulündeki mahur şarkı "Sular çağlar derede" 4+3=7'lihece vezni ile yazılmıştır. Usulü aydın usulünün kalıbına da girmiştir.

MAKAM YAPISI : Kısa ve küçük bir eser olmasına rağmen bestekâr makamın bütün inceliklerini göstermiş. Birinci mısrada nevâdaki çargâh dizinin bir kısmını kullanıp ikinci mısrada ise acem sesini göstererek eksik segâh beşlisini de kullanarak

nevada kalış yapar. Üçüncü mısırda ise acemli inici rast dizi ile karara gider. Meyanda ise tiz segâh çeşni kullanıp gerdaniye de buselikli kalış yapar.

NOT 2

: Düyek usulündeki mahur şarkı "Gülmevsimi seyredelim baharı" güftesi de Tanbûrî'ye ait olan bu şarkı 4+4+3=11'li hece vezninde yazılmıştır. Eserde usul geçkisi yoktur.

MAKAM
YAPISI

: Esere nevâda buselik dizi ile başlayıp ilk iki usulü bu çeşni ile kullandıktan sonra nevada hicaz çeşniyi üç usul sürdürüp daha sonra tekrar nevada buselikle inici uşşak diziyi kullanıp rastta yedenli karar verir. Üçüncü mısırda ise nişabur çeşnisi ile dügâhta rastlı kalış yapıp, yine inici acemli rast dizi ile karar verir. Mürekkep mahur da denilen çok çeşnili mahur makamının oya gibi işlemiştir.

NOT 3

: Aksak usulünde şairi belli olmayan mahur şarkı "Setremin düğmeleri bir sıra" 6+4+3=13'lü hece vezni ile yazılmıştır. Eserde usul değişikliği yoktur.

MAKAM
YAPISI

: Esere nevadaki gargâh dörtlüsüyle girdikten sonra eserinsonuna kadar. Acem perdesini çok sık kullanarak inici acemli rast dizi ile karar vermiştir. Mahurun özellikleri pek yoktur.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Muhayyer
- ŞİİR : Tanbûrî Mustafa Çavuş (Tanbûrî mahlâsı var)
(Halâ gönlüm bir güzelde)
- FORM : Tür = Şarkı
- Biçim = A,B,C,D,D'
- Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksel
uslûbda bestelenmiştir.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile
ölçülmüş, dörtlükler hâlinedir. Her dörtlükte
ayrı ayrı konu bütünlüğü vardır.

- Vezin : -a -a -d
-a -a -d 4+4=8'li hece vezni
-b -c -e
-a -a -d

- Prozodi kurallarına genelde riayet edilmemiştir.
Açık ve kapalı heceler değerlerinde bestelenmemiş
olup, manaya göre melodik hareket kullanılmamış.
Güftenin manâsı kuvvetlendirici melodiler
kullanmıştır.

- FORM : M1 M2
(A + B)
2 3
- M3 M4 'Mül.1
(C + D + D)
2 3 3

- USLUB : Geleneksel uslûbta bestelenmiştir. Sekizlik
notalar hâkim olup, ikili aralıklar
bestelenmiştir. Akıcı bir uslûb arzeder.

- MAKAM** : İnici makam seyri olduğu için, tiz durak muhayyer perdesi ve civarından esere başlayıp, muhayyerde hüseyini beşlisini ilk iki periyotta kullanmıştır. Üçüncü periyotta yine muhayyerde hüseyinili giriş sonunda hüseyinde uşşak dörtlüsü ile asma karar yapar. Dördüncü güfteye eviç perdesini bozup acem perdesi ile inici açemli rast dizisini kullanıp, rast perdesini tutarak güçlüsü neyaya bir üst beşli aralıklı atlama yapar. Periyot sonunda ise düğâhta uşşaklı karar verir. Daha sonra Mülâzimeye geçer burada da dördüncü güfteye melodik yapıyı kullanıp karar verir.
- SES ALANI** : Makamın özelliği olan inici seyre riayet ederek tiz sbölgeleri bolca kullanmıştır. Tiz hüseyini perdesine kadar çıkıp pest tarafta karara giderken açemli rast diziyi kullanıp rast perdesine kadar iner.
- MELODİK HAREKET** : Esere sekizlik notalar hâkimdir. İkili aralıklarla yanaşık düzende, klâsik uslûbda bestelenmiştir. Makamın alışa gelmiş entervalleri dışında yapıyı bozucu aralıklar yoktur. Mi-la üst dörtlü aralığı makamın geleneksel yapısında vardır. Eserde ani ataklar ve kesintiler yoktur. Triole, senkop, stakkato kullanmamış, akıcı ve yumuşaktır.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Eserin ikinci güftesinden sonra iki dolap vardır. Bu dolaplar, güfteyi tekrar için olup yapıya aykırı değildir. Ayrıca elde iki adet ayrı nota vardır. Biri Belediye Konservatuvarı repertuarından alınma, diğeri de T.R.T. repertuarından. T.R.T. notasında dört ölçülü bir aranağmesi vardır. bu aranağme sonradan bestelenmiş olabilir. Zira eserin yapısında değildir. Sadece makam yapısı benzer.
- USUL** : Aksak usulünde bestelenmiş olup sonuna kadar bu usulün kalıbındadır. Kalıp senkoplarla bozulmamış, ayrıca usul geçkisi yapılmamıştır.
- GİDERİ** : Eldeki iki ayrı notadan T.R.T.'ye ait olanında 120 sekizlik metronom sayısı vardır. Ancak bu, notistin insiyatifidir. Bestekâr tarafından konulmamıştır.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Müstear
- ŞİİR : Mustafa Çavuş'a aittir. (Tanbûrî mahlâsı var)
(Beğenirsen al yanına)
- FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E,F,G,H.
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksel
uslûbdadır.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Musrılar hece vezni ile ölçülmüş olup, dörtlükler halinde yazılmıştır. Her dörtlükte ayrı konu bütünlüğü olmakla beraber şiirin tümünde de kendine has konu bütünlüğü mevcuttur.

- Vezin : -a -c -d -a
-a -c -d -a 4+4=8'li hece vezni
-b -c -e -f
-a -c -d -a

- Hecelerin uzun ve kısalığına gör eprozodiye uyulmamıştır. Ancak diğer eserlerde olduğu gibi manâya önem verip, manâ prozodiyi kuvvetlendirici melodiler kullanılmıştır. Bunu hem makam özellikleri ile hem de seyir karakteristiği ile ortaya koymuştur.

- FORM :
$$\begin{pmatrix} M1 & M2 \\ A & + B \\ 2 & 4 \end{pmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} M3 & M4 \\ C & + D \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$

$$\begin{array}{ccccccc} \text{MÜl.1} & & \text{MÜl.2} & & \text{MÜl.3} & & \text{'MÜl.4} & & \text{A.N.} \\ (\text{E} & + & \text{F} & + & \text{G} & + & \text{D} & + &) & + & \text{H} \\ 2 & & 3 & & 2 & & 2 & & & & 5 \end{array}$$

- USLUB : Geleneksel uslûbdadır. İkili aralıklar ve sekizlik notalarla bestelenmiştir. Akıcı ve yumuşak bir uslûbtadır.
- MAKAM : Eserde baştan sona kadar, makamın özelliklerinin dışına çıkılmamış, tek dize halde eser başlayıp biter. Müstearın özelliği, parlak olmayan, tiz bölgeyi kullanmayan biryapıdır. Eserde de aynı şey yapılmış, yerinde segâh beşlisi ve müstear beşlisini karışık kullanıp eseri bitirmiştir.
- SES ALANI : Pek parlak olmayan makam seyri korunup, eserde de aynı şeye riayet edilmiştir. Muhayyer perdesi ile rast perdesi arasında seyretmiştir.
- MELODİK HAREKET : Eserde sekizlik notaların yanında onaltılık notalar da kullanılmıştır. İkili aralıklar hâkim olup, üçlü, dörtlü ve beşli üst aralıklar da kullanılmıştır. Fakat bu atlamalar uslûbu bozucu akıcılığını değiştirici özellikte değildir. Bunun dışında senkoplar kullanılmış fakat stakkato ve kesin çizgilerle atlamalar kullanılmamıştır.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eser baştan sona kadar dolapsız ve dönüşsüz devam eder, ara sazı kullanılmamıştır. Eser sonunda dört ölçülük bir aranağmesi vardır. Ancak bu aranağme de sonradan bestelenmiş olsa gerek çünkü melodik yapısı eserin yapısına uymuyor.
- USUL : Eser aksak usulünde bestelenmiştir. Usul kalıbı hiç bozulmuyor. Bazı ölçü başlarına senkoplar denk gelir, fakat bunlar usulün ilk düm sözcüğüne karşılık geldiği için kalıbı bozmuyor. Usul geçkisi yapılmamıştır.
- GİDERİ : Elde iki adet ayrı nota vardır. İksinde de metronom sayısı belirtilmemiştir.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Nevâ
ŞİİR : Tanbûrî Mustafa Çavuş'a ait.(Tanbûrî mahlâsı var)
(Muntazırım teşrifine)
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E,F.
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksel uslûbdadır.
USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar, hece vezni ile ölçülmüştür. Dörtlükler halindedir, konu bütünlüğü dörtlüklerde de vardır. Şiirin bütününde vardır.

- Vezin : -a -c -a
-a -c -a 4+4=8'li hece vezni
-b -d -e
-a -c -a

- Prozodi kurallarına uyulmamıştır. Ancak mana prozodisi ön plâna alınarak bestelenmiştir.

FORM :
$$\begin{pmatrix} M1 & M2 \\ A & + B \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M3 & M4 \\ C & + D \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M1.1 & M1.2 & A.N. \\ E & + F &) + G \\ 3 & 3 & 5 \end{pmatrix}$$

USLUB : Akıcı ve yumuşak bir uslûb hâkimdir. Dörtlük ve sekizlik notalarla ikili aralıklar hâkim olup, geleneksel uslûba uygun bestelenmiştir.

- MAKAM** : Esere makamın seyir karakteristiğini gösteren inici-çıkıcı karakteristikle başlamıştır. Nevada rast diziyle başlayıp dördüncü ölçüde segâh perdesine kadar düşüp yerindeki rastın üçüncü derecesi olan ve bu makamda kullanıla gelen segâh perdesi ile gerdaniye perdesine atlama yapıp, nevada rast dörtlüsü ile yarım karar yapar. İkinci periyoda segâhta buselik çeşni ile başlayıp üçüncü usule ise segâhta eksik mülâzimeye yerinde rastdizi ile başlayıp periyodu nevada buselikli ve yedenli kalış yapar. İkinci mülâzime güftesiyle de neva dizinini bir kısmı ile karar yapar.
- SES ALANI** : Daha eserin ilk ölçüsünde tiz çargâh perpesini kullanıp, makamın seyir özelliğine riayet ederek rast perdesine düşüş yapar. Böylece tiz çargâh ile rast arasında seyreder.
- MELODİK HAREKET** : Esere sekizlik notalar hâkimdir. İlk ölçüde re-la üst aralığını kullanıp hemen ardından ikili aralıklarla devam etmiştir. Mülâzimenin ikinci ölçüsünde si-sol üst yedili aralığını kullanarak ender gözüken enterval kullanmıştır. Bahsedilen ölçü eserde bir sivri bölge oluşturur. Bunun haricinde kesinti, ve stakkato kullanmamış yumuşak bir hareket elde etmiştir.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Eserin içinde dolap kullanılmamış melodiyi tamamlayıcı unsurları "Aman aman" lafları ile doldurmuştur. Eser sonunda bir aranağme vardır. Bu aranağme mevcut olan ayrı ayrı üç notada da farklıdır. Devlet Korosu'ndan alınan notanın dışındaki notalardaki aranağmeler fasılda kullanılan beylik aranağmelerdir.
- USUL** : Aksak kalıbındadır. Ancak zaman zaman Aydın usulü kalıbını da kullanmıştır. Usul geçkisi yoktur.
- GİDERİ** : Elde mevcut olan Belediye Konservatuarı ve Leon Hancıyan Külliyyatından alınan notalarda metronom işareti yoktur. Devlet Korosu'na ait olan notada ise 144 şekizlik metronom sayısı vardır ki, bu notiste ait olan sayıdır.
- NOT** : Güfte ve bestesi Mustafa Çavuş'a ait olan diğer bir neva şarkı da "Safa geldin efendim sen" güfteli eaksak usulü ile bestelenmiş eserdir. 4+4=8'li hece vezni ile yazılmıştır.

MAKAM
YAPISI

: Elde üç ayrı nota mevcuttur. Üçünde de neva makamında bestelendiği yazıyor, ancak nevadan çok ısfahan makamının özelliklerini taşıyor. Dügâhta ki rast çeşni sıkça kullanılmıştır. Ayrıca eserde eviç perdesi çok az kullanılmış ve çargâhta nikriz çeşnisi de bu makamda olmayan çeşnidir. İsfahanda olabilir. Usul geçkisi yapılmamıştır.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Nevâ-Buselik
ŞİİR : Şairi belli değil. (Gönül verdim bir dilbere)ww
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E,F,G,H,I.
Uslûb = Usul makam ve form yapısı ile geleneksel
uslûbda bestelenmiştir.
USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Hece vezni ile ölçülmüştür.
Konu bütünlüğü dörtlüğün sonunda belli olur.
- Vezin : -a
-a 4+4=8'li hece vezni
-a
-a
- Kısmende olsa prozodiye uyulmuştur. bununla
beraber manâ prozodisinde kendini ayrı bir zevkle
gösterir.

FORM :
$$\begin{pmatrix} M1 & M1 \\ A & + B \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M2 & M2 \\ C & + D \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M3 & M2 \\ E & + F \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} Mül.1 & Mül.2 & Mül.3 \\ G & + H & + I \\ 3 & 3 & 3 \end{pmatrix}$$

- USLUB : Sekizlik notalar hâkim olup, yanaşık düzende bestelenmiştir. Sürpriz atlamaları diğer eserlere göre biraz daha fazla olan bir eserdir. Geleneksel uslûbun yanı sıra entervallerle süslenmiş klâsik uslûbta bir eserdir.
- MAKAM : Esere nevâda buselik ve dolayısı ile düğâhta uşşaklı kalışla makamın dizisini kullanarak başlar. İkinci güftede de yine nevada buselik beşlisini kullanıp, güfte sonunda nişâbur çeşnisini kullanıp nevâ perdesini tutmuştur. Üçüncü mısrada da nevada buselik çeşniyi bolca kullanıp çargâhta çargâhlı kalıştan sonra iki ölçü nevada buselik yapıp nim hicaz yedenli nevada kalış yapar. Bu kalıştan sonra nevada rast dörtlüsü kullanılıp, tekrar nevada buselikli dolaşıp segâhta eksik segâh beşlisini kullanıp, buselik makamı dizisininintümüyle bir iniş yaparak rastta çargâhlı çeşnidensonra buselik dörtlüsü ile yedenli karar verir.
- SES ALANI : Makamın seyir karakteristiği gereği fazla geniş bir seyir alanı yoktur. Muhayyer ile Rast perdesi arasında gezinmiştir.
- MELODİK HAREKET : Esere sekizlik notalar hâkimdir. Senkop, triole, tefeta gibi unsurlar kullanılmamış ancak bolca enterval kullanıp eserde sürpriz denecek kadar atlamalar yapmıştır. Yine de eser akıcı yumuşak bir seyir gösterir.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde dolap saz veya aranağmesi kullanılmamıştır
- USUL : Aksak usulündedir. Kalıp eser sonuna kadar değişmeden sürer. Usul geçkisi yapılmamıştır.
- GİDERİ : Eldeki notada metronom sayısı belirtilmemiştir.
- NOT : Düyek usulünde Neva-buselik mmakında bestelenmiş (Tahammül kalmadı zerrece dilde) güfteli şarkı şairi belli değildir. 7+4_11'li hece vezni ile yazılmıştır. Eserde usul geçkisi yapılmamıştır. Elde iki ayrı koleksiyondan nota mevcuttur. Melodik yapı aynı olmakla beraber ayrıldıkları farklı ölçüler vardır. İki notada da nevada rast ve buselikli çeşniler sıkça kullanılmış, ayrıca yine nevada hicaz çargâhta nikriz geçki ile rastta nikriz geçkiler kullanılıp buselik dizi ile karar verilmiştir.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Nikriz
ŞİİR : Şairi belli değil. (Elmas senin yüzün gören)
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E.
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksel
uslûbda bestelenmiştir.

USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Hece vezni ile ölçülmüştür.
Dörtlük sonlarında konu bütünlüğü olmakla beraber
şiirin tamamında da aynı konu bütünlüğü görülür.

- Vezin : -a -c -d
-a -c -d 4+4=8'li hece vezni
-b -b -e
-a -c -d

- Prozodi kurallarına uyulmamakla beraber manâ ön
plânda olduğu için manâ prozodisi melodik ve
ritmik hareketlerle kendini gösterir.

FORM : M1 M2
(A + B)
2 2

M3 M4 MÜl.1 A.N.
(C + D + E) F
2 2 2 4

USLUB : Sekizlik ve onaltılık notalardan oluşan ikili
aralıkların hâkim olduğu, yanaşık düzende
bestelenen bu şarkı da, diğerlerinde olduğu gibi
geleneksel uslûbda bestelenmiştir. Eserin ilk
ölçüsündeki sol-re üst beşli aralık atlaması
nikriz makamında alışa gelmiş bir şekildir.
Bunun haricinde göze batan enterval hareket
yoktur.

- MAKAM** : Makamın seyir karakteristiği özelliğine uyularak rast perdesini basamak yaparak güçlüsü neva çiviarından nikrizli başlayıp, nevâda buselik dörtlüsü ile nikriz beşlisine inip rastta yedenli karar verir, yine aynı melodilerle birinci mısrayı bu defa nevada kalarak tamamlar. İkinci güftenin ilk ölçüsünden itibaren sonuna kadar yerindeki nikriz beşlisini kullanıp üçüncü mısrada da nevâda buselik beşlisiyle gezinip dördüncü mısraya nevada rast çeşnisi ile kgirer. Hemen ardından yine nevada buselik ve rastta nikrizle yedenli karar verir.
- SES ALANI** : Makam inici çıkıcı seyir karakteristi kullandığı için tiz bölge fazla kullanılmamıştır. Muhayy er perdesi ile karara giderken ırak perdesi kullanılmamıştır.
- MELODİK HAREKET** : Eserde sekizlik ve onaltılık notalarla ikili aralıklar bolca kullanılmıştır. İlk ölçüde sol-re üst beşli aralığı kullanılmış olmakla birlikte eser içinde fazla enterval yapılmamış mülâzimenin ilk ölçüsü dışında senkop kullanılmamış. Triole stakkato veya sürpriz sayılabilecek hareket yoktur. Akıcı ve yumuşak bir karakter arzeder.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Eserde dolap kullanılmamış fakat dolapyerine küçük bir saz yapıp güfte tekrarı yapılmıştır. Uyumsuzluk teşkil etmez. Aranağmesi vardır. Besteciye ait olup olmadığı bilinmiyor.
- USUL** : Eser sonuna kadar Aksak usulünün kalıbında bestelenmiştir. Kalıp değişikliği veya usul geçkisi yapılmamıştır.
- GİDERİ** : T.R.T. ve Devlet Korosu repertuarından alınan iki adet ayrı nota vardır. Her ikisinde de metronom sayısı belirtilmemiştir.
- NIŞABUREK** : Aydın üsülünde şarkı (Meclise gel dilerûba)
- Bu şarkının Mustafa Çavuş'a ait olduğunu sadece Yılmaz Öztuna iddia etmektedir. T.R.T. repertuarından alınan notada da esteci kısmına Tanbûrî Mustafa Çavuş yazılmış, fakat üzeri çizilerek Usta Yani'ye ait olduğu belirtilmiştir. Ancak güfte mevmualarında ve antolojilerinde bu güfte ve makamda bir esere rastlanmıyor.

İLK BİLGİLER

- BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
- MAKAM : Saba
- ŞİİR : Tanbûrî'ye aittir. (Bir esmere gönül verdim)
- FORM : Tür = Şarkı
- Biçim = A,A',B,A",C,D,A'''
- Uslûb = Usul makam ve form yapısı ile geleneksel uslûbda bestelenmiştir.
- USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

- ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu kbütünlüğü mısra sonlarında ve şiirin bütününde mevcuttur.
- Vezin = -a -b -d -e
-a -a -d -e 4+4=8'li hece vezni
-a -b -d -e
- Prozodi kuralları gözükmemekle beraber, manâ çok güzel bir şekilde melodiyle belirtilmiştir. Manâ prozodisinin en parlak olduğu eserlerden biridir. Melodik hareket manâyı kuvvetlendirir.

- FORM :
$$\begin{array}{c} M1 \quad 'M1 \\ (A \quad + \quad A) \\ 2 \quad 2 \end{array}$$
- $$\begin{array}{c} M2 \quad "M3 \quad ''M3 \\ (B \quad + \quad A \quad + \quad A) \\ 3 \quad 2 \quad 2 \end{array}$$
- $$\begin{array}{c} Mül.1 \quad Mül.2 \quad ''''M3 \\ (C \quad + \quad D \quad + \quad A) \\ 2 \quad 3 \quad 3 \end{array}$$

"Mülâzimenin üçüncü mısrasına başlamadan evvel bazı notalarda 6 ölçülü aranağme vardır."

- USLUB** : Eserin tümünde sekizlik notalar hâkimdir. İkili aralıklar bolca kullanılıp akıcı ve yumuşak bir tarzda geleneksel uslûbtadır. Makam ve uslûb yapısındaki yumuşak tarz eser içindeki entervallere de yansıyarak aynı yumuşaklığı korumasını sağlamıştır.
- MAKAM** : Esere yerinde Saba dörtlüsünü kullanarak başlanmış ve aynı çeşniyi kullanarak ikinci mısranın ikinci ölçüsüne kadar gelip ikinci ölçüde çargâhta hicaz uzzal dizinin bir kısmını kullanıp tekrar saba dörtlüsüne geçmiştir. Mülâzimenin ilk mısrasında segâh çeşnisi kullanıp ırakta segâh çeşniyle tekrar saba dörtlüsüne geçip bundandizinin tamamını kullanarak çargâhta zirgüleli hicaz dizi ile asma karar yapmıştır. Buradan tekrar saba dörtlüsünü kullanarak karar vermiştir.
- SES ALANI** : Makamın özelliği icâbı Muhayyer perdesi ile pest tarafta ırak perdesi arasında seyretmiştir. Bir de bazı notalarda son kmülâzime mısrasından evvel altı ölçülük bir aranağme vardır ki, burda tiz çargâha kadar çıkılır.
- MELODİK HAREKET** : Eserde sekizlik notalarla ikili aralıklar hâkim gözükrken, üçlü ve dörtlü aralıklar da kullanılmıştır. Bazı entervallerkesik gibi güzüksede makamın yapısı ve geleneksel uslûb bu kesintiyi yumuşatmakta fonksiyonerdir. Bunun dışında senkop, triole ve stakkato yoktur.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Birinci mısraikik sefer tekrar edildiği halde dolap kullanmayıp, melodiye güfte giydirerek bunu başarmıştır. Daha sonra ikinci mısra sonunda melodik akışı bozmamak için "Aman" lâfını kullandığı halde saz yapma ihtiyacı hasıl olmuş ve tekrar birinci mısranın melodisine dönmüştür. Bundan başka mülâzimenin ikinci mısrasından sonra altı ölçülük bir aranağme gelir ki, bu aranağme elde mevcut olan T.R.T. ve Devlet Korosu notalarında vardır. Bunların dışında Belediye Konservatırı ve Leon Hancıyan Külliyyatından alınan orijinal el yazısı notalarda böyle bir ara sazına rastlanmıştır. İlk iki knotada yazılı saz bölümü sonradan ilâve edilmiş olsa gerek.
- USUL** : Eser aksak usulünde bestelenmiş olup sonuna kadar bu usulün kalıbıyla devam etmiştir. Usul geçkisi yapılmamıştır.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Şehnâz
ŞİİR : Şairi belli değil. (Meclisârâ muğpeçenin)
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,B',E
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile klâsik, geleneksel uslûbda bestelenmiştir.
USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralarhece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü şiirin tümünde kendini daha iyi gösterir.

- Vezin : -a -c -e
-a -c -e 4+4=8'li hece vezni
-b -d -f
-a -c -e

- Prozodi kurallarına uyulmamıştır. Fakat manâ prozodisi geçkilerle ve melodik hareket ile kuvvetlendirilmiştir.

FORM :
$$\begin{pmatrix} M1 & M2 \\ A & + B \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M3 & M4 \\ C & + D \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$
$$\begin{pmatrix} M1.1 & M1.2 & A.N. \\ B & + E &) + F \\ 2 & 2 & 4 \end{pmatrix}$$

USLUB : Eserde sekizlik notalarla ikili aralıklar hâkimdir. Üçlü, dörtlü aralıklarda kullanılmıştır. Ancak eser son derece akıcı ve yumuşak bir seyir özelliği gösterir. Geleneksel uslûbda bestelenmiştir.

- MAKAM** : Esere tiz durak ve birinci derece güçlü olan muhayyer perdesinden başlayıp hüseynide hicaz dörtlüsü ile ikinci ölçüye gelerek nevada buselik çeşni kile üçüncü dördüncü ölçülerde hicaz humayun dizinin tamamını kullanıp, 1.dolaba gelir. Dolaplardan sonra hüseynide hicaz humayun dizinin bir kısmını re bakiye diyezini yeden kullanarak dört ölçü kullandıktan sonra yerinde humayun diziyi beş ölçü kullanarak karar verir.
- SES ALANI** : İnci makam seyri olduğundan tiz hanelerde bolca gezinir. Bu esnada tiz buselik perdesine kadar çıkar karara giderken düğâh perdesini kullanır. Ses alanı tiz buselikle düğâh perdesi arasındadır
- MELODİK HAREKET** : Sekizlik notaların hâkim olduğu bu eserde senkop, triole, stakkato gibi uslûbu bozucu aksatıcı hareketler yoktur. Runun yanısıra mi-si üst beşli aralığı kullanılmıştır. Bu atlama eserde kırıklık hissi verse de uslûbun yumuşak özelliği bu sertliğide kendi bünyesinde eritir.
- SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ** : Eserde ilk iki mısradansonra dolapsazı gelirken bu sazlardan ilki başa dönmeyi kolaylaştıran tarzdadır. İkincisi ise kendinden sonra gelecek yapıya hazırlayıcı niteliktedir. Elde iki ayrı nota var. El yazısı olan notada aranağmesi yok. Diğerinde ise vardır. Fakat bu eserin yapısında değil, sadece şehnâz makamının yapısındadır.
- USUL** : Aksak
- GİDERİ** : Elde ayrı ayrı iki nota vardır. Her ikisinde de metronom sayısı belli değildir.
- NOT** : Eldeki diğer iki şarkıda da makam yapısı farklılıklar arzeder. Hüseynide hicaz, hüseynide uşşak, nevada rast ve buselik, nevada nikriz ve rastta nikriz çeşnilerini farklı şekillerde kullanmıştır.

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Şehnâz Bûselik
ŞİİR : Şairi belli değil. (KÜçük suda gördüm seni)
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,A',BC'
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksel uslûbda bestelenmiştir.
USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü şiirin tümünde kendini gösterir.
- Vezin = -a -b
-a -b 4+4=8'li hece vezni
-a -b
- Prozodi kurallarına uymamıştır. Bununla beraber melodi ön plânda tutulup güfte ve manâsına fazla önem verilmemekle beraber, manâ prozodisi azda olsa kendini gösterir.

FORM :
$$\begin{array}{ccccc} M1 & & M2 & & M2 \\ (A & + & B & + & C) \\ 2 & & 2 & & 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} 1M3 & & 'Mül.1 & & 'Mül.2 & & A.N. \\ (A & + & B & + & C &) & + & E \\ 2 & & 2 & & 2 & & & 6 \end{array}$$

USLUB : Eserde sekizlik ve onaltılık notalar hâkim olup, yanaşık düzende bestelenmiştir. İkili aralıklardan müteşekkil olmasının yanısıra dörtlü ve beşli aralıklar da kullanılmıştır. Son derece yumuşak ve akıcı bir uslûb hâkim olup, geleneksel uslûbda bestelenmiştir.

- MAKAM : Esere muhayyerde buselikli veya hüseynide hicazlı diyebileceğimiz çeşniyle girer. İkinci ölçüde eviş perdesiyel birlikte nevada rastlı ve hüseynide uşşaklı çeşniyi kullanıp, inici acemli rast dizinin tümünü kullanarak son iki ölçüsü buselik diziyi kullanarak yedenli karar verir.
- SES ALANI : Inici makam seyri olduğundan dolayı daha eserin ilk ölçüsünde tiz çargâh perdesini kullanıp, karara gitmeden öncede rast perdesini kullanmıştır.
- MELODİK HAREKET : Eserde sekizlik ve onaltılık notalar kullanmış olup ikili aralıklar hâkimdir. Bununla birlikte eser la-mi alt dörtlü aralığı ile başlar, yine hemen mi-do üst altılı aralığı ile yanaşık düzendeki melodik yapıya geçer. Triole, senkop kullanmayıp entervallerin olduğu bölümlerde azda olsa kesinti ve sivrilik vardır. Ancak ikili aralıkların sıklığı bu sertliği yumuşatır.
- USUL : Aksak usulünde ve kalıbında bestelenmekle beraber zaman zaman aydın usulü kalıbına da girer. Usul geçkisi yapılmamıştır.
- GİDERİ : Eldeki her iki notada da metronom sayısı belirtilmemiştir.

Güftesi Tanbûrî'ye ait olan Tahir makamında aksak usulünde bestelenmiş şarkı.

Aynı şarkının Gerdâniye makamında yazılmış bir şekli daha var ki, önceden incelenmiştir. İki nota arasında melodik yapı farklılıkları vardır. Gerdaniye olarak yazılan nota Belediye Konservatuarı notasıdır ve el yazısıdır. Tahir olanı ise T.R.T.'nin notasıdır. Hangisinin asıl olduğu belli değil. Makam yapıları da anıldıkları makamın yapısında yazılmıştır. Güfte kitaplarında Tahir makamında olduğu yazılmaktadır,

İLK BİLGİLER

BESTECİ : Tanbûrî Mustafa Çavuş
MAKAM : Uşşak
ŞİİR : Şairi belli değil. (Canım tezdır sabredemem)
FORM : Tür = Şarkı
Biçim = A,B,C,D,E.
Uslûb = Usul, makam ve form yapısı ile geleneksek uslûbda bestelenmiştir.
USUL : Aksak

ESERİN GENELİNE BAKIŞ

ŞİİR : Halk edebiyatıdır. Mısralar hece vezni ile ölçülmüştür. Konu bütünlüğü dörtlüklerin tamamı içinde yer alır.

- Vezin : -a -c -e
-a -c -e 4+4=8'li hece vezni
-b -d -e
-a -c -e

- Bu eserde de prozodiye önem verilmemiştir. Ancak yine melodik hareket ve makam yapısı ile manâ prozodisi ön plândadır.

FORM :
$$\begin{matrix} M1 & M2 & & 'M3 & 'M4 \\ (A & + & B) & + & (A & + & B) \\ 2 & 3 & & 2 & 3 \end{matrix}$$
$$\begin{matrix} Mül.1 & Mül.2 & Mül.3 \\ (C & + & D & + & E) \\ 2 & 2 & 3 \end{matrix}$$

MAKAM : Esere makâmın pest taraftaki genişleme alanı olan yegâhta rastlı girip düğâh-eviç üst altılı aralığını kullanıp aynı çeşninin simetriğini yaparak, yerinde inici uşşak dizinin tümüyle birinci periodu bitirir, ikinci periodda yerinde

rast beşlisi ile girip, aynı beşliyi ikinci ölçüsünde de kullanarak uşş ak dizinin bir kısmı ile ve yine ırak perdesini kullanıp düğâh perdesinde kalışlar periodu bitirir. Üçüncü periodda ise tümüyle yegâhta acemli rast diziyi kullanır. Şayet bu periodu ayırırsak, kuşşaklı çeşni ile yegâhta rastbeşlisini kullanmış denebilir. Yine rastta rast ve düğâhta uşşaklı kalışlarla son ölçüde uşşak dizinin tümüyle karar gider.

SES ALANI : Çıkıcı makam seyri olduğundan tiz bölgeyi pek kullanmamıştır. Ancak eserin ilk ölçüsünde muhayyer perdesini kullanmıştır. Pest bölgede ise yegâha kadar iner.

MELODİK HAREKET : Sekizlik ve onaltılık notaların hâkim olduğu bu eserde de yanaşıkdüzen hâkimdir. Ancak kesinti olabilecek atlamalar ve aralıklar fazlaca kullanılmıştır. Bunun dışında senkop, triole kullanılmamıştır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserde saz, dolap veya aranağme kullanılmamıştır. Mısralar senyolarla tekrar edilerek dönüş gerçekleştirilmiştir.

USUL : Aksak usulündedir. Usul kalıbı eser sonuna kadar aynı olup değişiklik arzetmez. Usul geçkisi de yapılmamıştır.

GİDERİ : Beş ayrı nota vardır. T.R.T. ve Koro notasında metronom sayısı var. Bu notistin koyduğu metronom sayısıdır.

BÖLÜM 4.

BESTECİ, İCRACI VE ARAŞTIRMACILARIN BESTEKARIN USLUBU HAKKINDA ŞAHSİ GÖRÜŞLERİ

TANBURİ MUSTAFA ÇAVUŞ'UN BESTEKARLIĞI İLE İLGİLİ BAZI GÖRÜŞ VE BİLGİLER :

- Her ne kadar Kadıköyünde doğduğu ileri sürülüyorsa da Mustafa Çavuş, gelenek ve görüneklerine bağlı, halk musikîsi ve halk şiiri zevkini tatmış, bunu verdiği eserlerde kuvvetle hissettirmiş bir halk çocuğu olsa gerektir. Bu nedenle çağının özelliklerine uymayan, şen, şûh nükteli ve samimi bir uslûbu ve ilginç bir san'at kişiliği vardır. Şairane benliğinden doğan şiirlerine yapmış olduğu besteleri, aynen şiirleri gibi, her türlü özentî ve gösterişten uzaktır. Samimiyetten yola çıkmış, san'at endişesi ile hareket etmemiştir. Çağının musîki anlayışına uymamış, kendi tabiatına uygun olanı yapmıştır. Şarkı formunun en güçlü öncülerindendir. Böyle olduğu için Mustafa Çavuş "... musikîşinas olarak şarkı edebiyatımızda kendinden öncekilere göre yapıyenî bir çığırın ve bugünün anlayışına, zevkine bütün tazeliği ve heyecanı ile seslenen bir seviyenin sahibidir"

" ...musikîşinas olarak şarkı edebiyatımızda yapmış oludğu orijinalite kadar, şiirde de kendine mahsus bir çığır açmıştır. Kullandığı ölçülerin ritmik gelişmesindeki şekillenmede güzel anlayışı ve buluşları vardır. Makamlarımızın estetik ve karakterlerini pek güzel anlamış, kavramış ve ifadelendirmiştir. Güfteleri halk edebiyatımızın biraz (şehir dili) karışmış özel örnekleridir. Hepsi kendisininindir. Şarkılarında şen, şûh bir lirizm vardır. Nihayet Mustafa Çavuş, halksan'at ve zevk seviyesini şehir san'at ve zevk seviyesine ustalıkla tatbit etmeyi bilmiş, başarmış en büyük şarkı bestekârlarımızdandır.

BEKİR SITKI SEZGİN

Şarkı formunun en güçlü öncülerinden biri olan Mustafa Çavuş, musikîşinas olarak şarkı edebiyatımızda kendinden öncekilere göre bugünün anlayışına, zevkine bütün tazeliği ve heyecanı ile seslenen bir güzelliğin sahibidir.

Eserlerini okurken veya çalarken şen, nükteli, lirik ve samimi bir uslûbu ve ilginç olan sanatkâr kişiliğini hissetmemek mümkün değildir.

MERAL UĞURLU

Musikîmize şarkı formunun değişik güzellikteki örneklerini XVIII. yüzyılın ilk yarısında kazandırmış kolan Mustafa Çavuş'un bence önemli bulduğum özellikleri eserlerinde yapı bakımından melodik ve ritmik canlılık ve anlaşılır Türkçeyi kullanmış olmasıdır. Bu özellikler Mustafa Çavuş'u aradan 250 yıl kgeçmesine rağmen daima diri tutmuş ve günümüzde her kesim dinleyici kendisine kolaylıkla ulaşabilmiştir.

Gönül, Mustafa Çavuş gibi birkaç bestekâr daha çıkmasını ne kadar arzu ederdi.

NEVZAD ATLIĞ

Klâsik dönemin ikinci basamağı Itrî ile başlayan musikî anlayışının Tanbûrî Mustafa Çavuş döneminde olgunluğa eriştiği mälumdur. Bu dönemde lâle Devri'nin etkisiyle de musikî de mühim ilerlemeler kaydedilmiştir. Son derece güçlü bestekârın zamanının uslûb anlayış ve birikimi sayesinde yüksek zevk ve inceliklere sahip eserler verdiklerini görmekteyiz.

Lâle Devri ve hemen sonrasındaki mevcut bestekârları şöyle bir düşünürsek musikîde hiçde şakası olmayan bir ortamın mevcudiyeti kendiliğinden meydana çıkar. İşte bu ortamda Mustafa Çavuş'un Enderûn'da ve "Çavuş" payesiyle görev yapması onun bestekârlık kudretinin o dönemde de ne kadar geçerli olduğuna bir delildir. Ozan geleneğinin saraydaki temsilcisi Tanbûrî Mustafa Çavuş halk edebiyatı tarzında yazdığı şiirleri şarkı formunun şen, yûh, esprili, akıcı, lirik ve dinamik eserlerinin çoğunu, milli usul kolan AKsak usulünden vererek zamanında haklı olan itibarı görmüştür.

Mustafa Çavuş'un eserlerinden bir haylisi bugün elimizdedir. Diğer bestekârından (zamanı ve öncesi) bu formda eserler verdikleri bilinmektedir. Fakat hiçbirinin şansı Mustafa Çavuş kadar olmamıştır. Bu da dikkate değer bir husustur.

Daha sonraki devirlerde de Mustafa Çavuş uslûb ve form anlayışına uygun eserlerin büyük bestekârlar da dahil olmak üzere bir hayli bestekârcaya denendiği de görülmektedir.

Hülâsa günümüzde ehli musikîye tüm tazeliği ile hitab eden Mustafa Çavuş bu sanata gönül verecek adaylara da önemli bir basamak teşkil eder kanaatindeyim.

FATİH SALGAR

Klâsik Türk Musikîsi Bestekârı Tanbûrî Mustafa Çavuş XVIII. yüzyılda yaşamış olan Tanbûrî Mustafa Çavuş şüphesiz musikîmizin en büyük şarkı bestekârlarından biridir. Şarkılarının ikibuçuk asır boyunca çalınıp söylenmekte oluşu elbette bunların yapılarındaki inceliğe, ifade gücüne ve yüksek tekniğine bağlı olsa gerektir.

Eserlerinde çok defa kendi şiirlerini kullanmıştır.

Dilberlerin revişine
Zerafetle gelişine
Kapılırsın sen "Tanbûrî"
Yalvar yakar düş peşine

diyen sen, şûh ifadelerle yazdığı şiirleri aynı güzellikte bestelerle süsleyen "aşk" yani "saz şairi" olarak da anılan Mustafa Çavuş musikîmize şiiriyet ve melodik yapı bakımından da kolay anlaşılacak şuh, canlı, ritmik, duygulu eserler bırakmıştır.

Eserlerini Hacı Arif Bey ve Şevki Bey'ler gibi büyük bestekârlarımızın (ABCB) şeklinde kullandıkları şarkı formunun dışında çok defa kendi yazdığı dörtlükleri nakaratlarla bağlayarak aynı melodik yapılarla tekrarlayan bir anlayışla bestelemiştir. Halk edebiyatı türü şiir yazışı "aşıklık" ünvanı eserlerinin melodik yapısı ve tarzı bana kendisinin halk müziğimizle yakın bir ilgisi olduğu duygusunu kvermiştir.

Eserleri şüphesiz uzun yıllar bir musikî zevki olarak yaşayacaktır.

DR.İRFAN DOĞRUSÖZ

Tanbûrî Mustafa Çavuş'un hayatına ait bilgilerimizin az oluşu o'nun sanatı hakkında fikir sahibi olmamak anlamına gelmemelidir.

Özellikle eserlerini dinlemek, incelemek hayatı hakkında fikir sahibi olmamıza yardımcı olmaktadır.

Tanbûrî Mustafa Çavuş'un bir halk şairi olmasına rağmen belli bir kültür seviyesine sahip olduğu, kültürlü, seviyeli bir aileden geldiği, çok iyi tahsil gördüğü, toplumda yüksek düzeyde ve belirli kültür birikimine sahip kişilerle birlikte olduğu, özellikle Enderun'da ve Saray'da söz sahibi bulunduğu kesindir. Büyük Dede Efendi'den önce şarkı formunda şaheserler bestelemiş ve bu bestelerde tamamen kendi sanatsal gücünü kimseyi taklit etmeden ve mübalağaya kaçmadan ortaya koymuştur.

Gelenek ve göreneklerine bağlı olup, Halk musikîsi ve halk şiiri zevkini tatmış ve benimsemiştir. Öyle bir benimseme ki, Lâle Devri'nin (1718-1730) parlak süslü ve mutantan Osmanlı Divân şiirini ve birlikte gelişen musikîsini düşünürsek, Mustafa Çavuş'un bu üslûb karşısında şen, şüh, nüktelerle dolu, zaman zaman romantik ancak daima samimi ve anlaşılır üslûbu dikkat çeker.

Devrindeki diğer şairler ve bestekârlar gibi ille de yüksek sanat yapma çabası ve endişesi yoktur, ancak aşık heyecanı vardır. Bu nedenle daha içten ve samimiyet ifadelidir. Özenme ve gösteriş yoktur.

Nev'i şahsına münhasır olan şarkınları da sanat değeri çok yüksektir.

Şarkı formunun ve edebiyatının öncüsü ve zirvesidir.

Kullandığı makamlar ve ritmler insan ruhunda incelik, nezaket, zarafet ve estetik zevkleri uyandırmaktadır. Güftelerdeki samimi aşık ifadeleri hiçbir zaman bu asil duyguların dışında bir düşünüşe dönüşmemektedir. Bu sağlamlığı da melodi istiflemesindeki ustalığı ve makam seçmekteki yeteneği sayesinde elde etmektedir. Bu duygularla hem sıradan halk adamına, hem belli seviyeye erişmiş şehirli tabakasına rahatça ulaşabilmıştır.

Mustafa Çavuş'u anlamak için birkaç şarkısını, belki de bir tek şarkısını okuyup, çalmak, dinlemek ve yorumlamak yeterlidir. Çünkü gerçek sanatçılar ve sanat, anlatılmaz. Yaşanır, düşünülür, incelenir ve yorumlanır.

Nasıl ki Mimar Sinan'ı anlatmak yerine "Selimiye'yi" görmek yeterlidir... İşte öyle.

Nasıl ki bir ressam anlatılmaz, bir tablosu incelenir ve yorumlanır... İşte öyle.

Meselâ : "Küçüksu'da gördüm seni
Gözlerinden bildim seni"

mısraları ile başlayan Şahnâz-Bûselik şarkısındaki melodik güzellik, kıarpıcı estetik, hasbî ve samimi güfte, Mustaffa Çavuş'u anlamaya iy bir örnek değil midir? Şarkının sonundaki "Ne kadar cefa edersen, gönül ayrılır mı senden? ifadesi seven insanın sevdiğinden görebileceği cefanın derecesi ne olursa olsun sevginin sönmeyeceğini adeta melodilerle de sorar gibi itiflemesi ve yine melodik ifade ile de bu soruş şekline kat'î surette sevginin ölmeyeceğinin cevabı da mevcuttur.

Meselâ : "Dök zülfünü meydana gel"

mısrası ile başlayan meşhur "Hisar-Bûselik" şarkısındaki coşku ve ritm anlayışı, akıcılık ve heyecan, icrayı ve dinleyeni daha ilk nağmelerinde sanat ve zevkin doruk noktasına çıkarır.

Meselâ : Elmas senin yüzün gören
Ayrılır mı kadrin bilen
Elmasımdan mendil aldım
Mecnûn olur gönül veren

dörtlüğü ile başlayan Nikriz şarkısı kdinleyicide ve yorumcuda karamsarlığa kapılmadan bir buruk lezzet ve samimi bir duygu yaratmaktadır. Bu dörtlük folklorik açıdan iyi değerlendirilmelidir. Bu eserde de Mustafa Çavuş "Aşık" hüviyetiyle ortaya çıkmaktadır.

Meselâ şarkı formunun adeta bir abidesi sayılan Hisar Bûselik eserinde :

Dü çeşmimde gitmez aşkın hayalı
Kible oldu bana dooüstun cemali
Râh-ı aşka süvar olup gitmeyen
Ah efendim knice bilsin bu hali?

Aşk düşünce ve felsefesini melodilerle dantela gibi inanılmaz derecede güzellikler ve inceliklerle işlemiştir.

İşte hem sıradan halk adamı, hem de belli birbirikime sahip insana kolayca hitap eden bir eser. Burada Mustafa Çavuş, Enderun'lu bir sanatçıdır.

BİR "DENGE ARAYIŞI" NİN MUSİKİSİ

Bir bestecinin, eserleri vasıtasıyla üzerimizde bıraktığı izlenim, yalnızca birtakım estetik algıların ebep olduğu duygu birikimleri şeklinde kendini göstermekle kalmıyor. "Sanat eseri"nin, çoğu defa yüzyıllara malolmuş hayat tarzlarının, içinde yaşınılan şimdiki zamana bir yansımaları oluşu, aslında olması gereken bir sonucun sebebini teşkil ediyor : Geniş manâda sanat eserinin, daha özel çerçevede ise müzik eserinin sanatçı kafasında uyandırdığı şeylerin bütünü, bir estetik irikime kaynak olma çerçevesinin ister istemez dışına taşıyor.

Genellikle ve ağırlıklı birbirinin değişik ifade biçimleriyle tekrarından ibaret olan basmakalıplaşmış nitelendirme sıfatlarının tartışılmasının mümkün olmayışı (çünkü subjektif) bir tarafa, sanatçı kişilik, bunun daha ötesini kurcalamayı gerektiriyor.

Hiç tanımadığımız ve tanıyamayacağımız bir insanın kişiliği üzerinde herhangi bir söz söyleme imkânımız olamayacağı tabii iken, nasıl oluyor da yine hiç tanımadığımız ve tanıyamayacağımız o kişi "sanatçı" olunca bu imkân birdenbire ve kendiliğinden ortaya çıkıyor? Bunun sebebi aradaki tek fark olan "eser" unsurudur diyebiliriz. Ancak konu müzik olunca, durum daha değişik bir boyut ve çehre kazanıyor. Çünkü karşı karşıya bulunduğumuz sanatın, "en müverred" sanat oluşu, kişi doğal olarak tamamiyle subjektivitenin kucağına teslim ediliyor. Onu mimarîde, resimde, heykelde... olduğu gibi elle tutamıyor oluşumuz, öznel tavırların oluşmasında en önemli sebebi teşkil ediyor. "Neden bahsettiği imechûl" bir sanat olan müzik karşısında, kala kala oldukça tâlî nitelikli bir unsur olan "güfte"ye mecbur kalıyoruz. Bir güftenin anlattığı şeyler, bizi daha işin başında bazı peşin hükümlerin sınırlayıcılığı içine hapsediyor. Ve musikînin, bi besteci ruhundan çıkmış kolan meçhûl dünyasına belki de çok uzak bir noktada kalma tuzağına düşüyoruz.

Öyleyse, bir müzik eserinin bizde uyandırdığı duygulanımların sadece o eserle değil, o eserin vücut bulduğu vasatla da çok yakından ilgili kolduğu naktasını gözardı ettiğimiz ortaya çıkıyor. Gözardı ettiğimiz şey, yalnızca bununla da sınırlı kalmıyor. İnsan ruhuyla direkt ve derinden alâkası bulunan bir konu üzerinde (musikî, onu "yapan", "ortaya koyan" şey (besteci) unsurunun ruhsal çözümlemelere muhtaç bulunduğunu unutuyoruz. Hangi ruhî kökenli davranışlar nasıl hareket sonuçları doğurmuştur? Hangi toplumsal olay, sanatçı ruhunda ne gibi tesirlere sebep teşkil etmiştir? Ve bunların hepsinin toplamından çıkan

tablo, sanatçının müziğine yansımıştır? Bir eser bir hayatın görünmesi mümkün olan veya olmayan karmaşık seyir grafiklerinin bir bileşkesiyken, bu karmaşıklığın içinde yalnız bir-ikisinin rehberliğinde çok doğru veya gerçeğe en yakın sonuçlara ulaşmanın zorluğu, kendini hemen ele veriyor.

O halde hemen bu noktada bir hareket serbestisi ortaya çıkıyor : Bir takım varsayımlara ve karînelere istinad eden bir "hayat hikâyesi"nin zihinlerde boşluklara sebep olan loş kısımlarına, mantikî ölçüler çerçevesinde bazı eklerde bulunmak suretiyle, zaten müphem bırakılmış bulunan konulara bir ışık huzmesi düşürebilme gayreti içine giriyoruz. Bu senaryolar mantık hudutlarını aşmamak, mübalâğa etmemek ve iddialı ve bağlayıcı kayıtlar haline geçirilmemek şartıyla, çok özel düşünce iklimlerimizde bazı çıkış yolları verebiliyor.

Bu -aslında gerekli- uzun girişten (daha doğrusu gerekçe arayışından) sonra "Benim Mustafa Çavuşum"un kim olduğu ve bende ne uyandırdığı sorusuna ancak gelebiliriz.

Benim Mustafa Çavuşum taşrada, özellikle Rumeli havalisinde doğmuş olması muhtemel bir bestecidir. Öncelikle halk kültürüne vâkıf ve hatta bizzat "âşık=saz şairi"dir. Bilinen eserlerinin yaklaşık % 55'inin güftesinin kendisi tarafından halk diliyle yazılmış oluşu, bu vukfun en önemlilerinden biri olarak dikkat çekiyor. Babasının kadı oluşu, İstanbul dışında doğmuş olabileceği kurmacamızın desteklerinden. Ama Mustafa Çavuş, belli bir yaştan sonra İstanbul'dadır.

Bu, başlangıcı taşradan devamı İstanbul merkezinde olan hayat çizgisi, Mustafa Çavuş tablosunun ana temasıdır diyebiliriz. Bu hayat çizgisinde "çevreden merkeze" gelişme gösteren hareket yönü, "Aşık=Saz Şairi Mustafa"dan "Enderunî Mustafa Çavuş"a uzanan bir grafik. "Kır"dan "Şehir"e akan bu hayat,-büyük bir ihtimalle- "tanburacı" Mustafa'dan (çünkü saz şairi) "Tanbûrî" Mustafa'yı ortaya çıkarmıştır. Bu hatt-ı hayat, "folk"tan "klâsik"e bir varıştır.

Bu varıştan sonra eserlerde İstanbul, bütün varlığıyla çok değişik anlamlarda ağır basmıştır. Güftelerde artık o devrin sanat ve kültür dili Osmanlıca'nın tesiri başlar. "Fesleğen ektim gül bitti" İsfahan Aksak, "Çıkayım gideyim dağlar başına" Hûzzam Aksak şarkılardaki "halkın içinden" ifadelerden, "Zülfünü perişân etmiş serv-i revânım geliyor" Rehâvî Sâkîl Beste'deki ifadeye giden bir yoldur bu. Tanbûrî'nin sanat hayatında vardığı bu noktanın geçici bir hevesle açıklanamayacağı açıktır. Çünkü eserlerinin hemen % 30'unun güftelerinde Osmanlıca etkisi açıkça hissedilir.

Hepsinin sonucu :

- Taşrada doğmuş ince bir halk zevkinin potasında erimiş bir "şehir kültürü".
- Bir kültürel birikimin kullanılan âletlerde bile (enstrüman, form v.s.) tekâmülünü gösteren bir hayatın ürünleri olan; potanın "halk" oluşu dolayısıyla temadaki baskın unsurun daima "ince ve derin halk zevki" olduğu eserler.
- "Küçüksu'da görülen, gözlerinden bilinen" sevgiliye seslenişte , Anadolu köylüsünün misafirperverliğindeki içten ve fakat ölçülü sıcaklık.
- Sindirilen kültürün şehir kültürü ve "İstanbul zevki" olması sebebiyle de asla en küçük bir seviye kaybına düşmeyen bir "hitâbet gücü" ve "tartışmasız anlaşılabilirlik".
- Fonda, daima hssedilen; derinden derine "tanbura'yı çağırtıran bir "yanıklık" ve hareket kabiliyeti.

"Lale Devri'nin manâsını kavrayabilmiş olmak temel varsayımıyla nihâî yargı "Mustafa Çavuş'un musikîsi, bir denge arayışının musikîsidir." Sosyal anlamda çevresinden kopmuş bir merkezle koptuğu çevre arasında; kişisel ve psikolojik anlamda ise bu kopukluğu en derinden yaşamak durumunda kalan (çünkü kopulan yerden gelip kopan yerde bulunmak durumunda kalan) bir sanatçı kişiliğinin derin sarsıntılarını ifade eden bir musikîdir. Arayış, "en doğru" kabul edilmesi gereken yerde; sanatçı duyarlılığında dengelenmiştir.

MEHMET GÜLTEKİN

BÖLÜM 5.

SONUÇ

Bu tez'de Tanbûrî Mustafa Çavuş'un uslûbu incelenmiştir. Tez konusundan da anlaşılacağı gibi, bestekârın eserleri incelenerek edebî yönü ve teknik olarakta musikî yönü tesbit edilmiştir. Edebî yönünde şiir türü, vezni ve özellikleri tek tek ele alınmış, musikî yönünde ise makam, usul, form yapıları ağırlıklı incelenerek, güfte-melodi sentezi araştırılmıştır.

Sonuçta, bestekârın uslûbu hakkında tesbit edilen bilgiler, araştırmada kullanılan sistemdeki gibi konu başlıkları ile aşağıda detaylı ve genel olarak belirtilmiştir.

İNCELENEN BÜTÜN ESERLERDE

ŞİİR : Bütün şiirlerinde halk edebiyatı tarzını kullanmıştır. Beyitler hece vezni ile ölçülmüştür. Aruz veznini hiç kullanmamıştır. Yaşadığı devrin (Lâle Devri) özellikleri ve tesiri az da olsa görülmekle birlikte her şiirinde divan şiiri özelliğinin ardına derhal halk şiirinin saf, basit, heceleri ile örülü dantellerini yerleştirir. Şiirlerindeki sade Türkçe günümüzde anlaşılır derecededir. Şiirinin başına yani ilk mısralarına yerleştirdiği Osmanlıca kelimeleri "terennüm" veya "mülâzime" denilen kısımda, yerini öz Türkçe kelimelere bırakır. Kesinlikle halktan kopmamıştır. Tam manâsıyla bir halk şairi, yani aşıklık özelliğini gösterir. Bestelediği şiirlerinin hepsinde aynı uslûb göze çarpar. Her dörtlüğün ardına mülâzime dediğimiz vezinsiz ve kalıpsız mısralar ilâve eder. Tesbit edilen şiirlerinin % 70'ine yakınında "Tanbûrî" mahlâsı kullandığı göze çarpar. Esasında diğer şiirlerinde tamamı tesbit edilse idi hiç şüphesiz onlarında son dörtlüklerinde bu mahlâsa rastlanabilirdi. Zira bu şiirlerdeki ifâde ve uslûb diğerlerine çok benzemektedir. Bestekâr kendi şiirlerindeki yapıyı aynen şarkılarındaki form yapısında kullanmıştır. Her mısrayı ayrı bir melodî ve periodla besteledikten sonra mülâzime denen bölümde de ya farklı period kullanmış ya da ilk dörtlükteki periodlardan birini seçerek sadece onu kullanmıştır.

Şiiri bestelerken, bu günkü bilinen prozodi kaidelerine riayet etmemiştir. Zira estetik kaygı meydana gelecek ve melodik yapı sınırlandırılmış olacaktır. Prozodiye uymayışı özgür ve sınırsız melodiler ortaya çıkarmasına yardımcı olmuştur. Bununla beraber, bütün eserlerinde manâyı kuvvetlendirici unsurlara rastlamak mümkündür. Manâ prozodisi denilen bu hâdisede, güftenin çarpıcı ve özellikle bölümleri ya makam geçkisi ile ya da seyir özellikleri ile ısrarla belirtilmiştir.

Şiirlerinde sevgili, aşk ve hasret konuları işlenmiştir. Yüzeysel olarak bakıldığında maddi bir sevgiliye itaf edildiği fikrini versede, esasında tsavvufî aşk yatmaktadır. Şiirlerindeki aşk ve sevgili "Mutlak varlık" tır. Bu da, bestekârın gelenekten kopmadan, fakat halktan da uzaklaşmadan çarpıcı özelliğini gösterir.

FORM : Bestekâr genel hatları ile bakıldığı zaman şarkı formunu kullanmıştır. Fakat bu günümüzde kullanılan şarkı formuyla tezatlık gösterir. Kendine has nitelikler taşıyan bir tarzdadır. Belli bir kalıba bağlı kalmadan, özellikle şiirin mısra sayısına tâbi kalarak cümleler kurmuştur. Bildiğimiz şarkı formlarındaki zemin-meyan-nakarat-zemin veya çift zemin, çift meyan, çift nakarat gibi varyasyonlara rastlanmamaktadır. Meselâ üç mısralı bir şiirde dört mısradan oluşan bir de müâzime vardır. bestekâr, söz konusu üç mısrayı ayrı ayrı melodilerle besteledikten sonra mülâzime kısmını, yine ayrı melodilerle besteleme yoluna gitmiştir. Burdaki ince düşünce; besteci şayet belli bir kalıpla şartlanmış olsa idi, estetik kaygı hasıl olacaktı, bu da bestekârın ufkunu daraltacaktı. Oysa Mustafa Çavuş bu kaygıyı hiç duymadan serbest, istediği şekilde melodinin, cümlenin, dur dediği yerde durmuştur. Bu sebepledir ki eserlerinde belli bir kalıp ve form yapısı yoktur. Her şarkının formu başka başkadır.

Ayrıca başka bir hususta; asıl güftenin ardına mülâzime denen kısmın eklenmesidir ki, bu da gelenekten gelen terennüm anlayışıdır. Bir nevî lafzî terennüm kullanmıştır. Hatta tıpkı gelenekteki gibi anlamı olmayan ten-nen-na gibi hecelere benzer nitelikte ah, aman, of gibi şiirle alâkasız heceler, kelimeler kullanmıştır. Böylece bestekârın nev-i şahsına münhasır form anlayışı ortaya çıkmıştır.

USUL : Tanbûrî Mustafa Çavuş, eserlerinin hepsinde küçük usulleri kullanmıştır. Ağırlıklı olarak aksak usulünü kullanması dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra düyek usulüne ve diğerlerine de yer vermiştir. Yedi zamanlı usulleri kullanmaması da yine dikkat çekicidir.

Eserlerinde usul kalıpları bozulmadan ve zorlanmadan sonuna kadar sürmüştür. Hatta bu kurala öyle sadık kalmış ki Aksak eserlerde sıkça rastlanan Evfer'li kalıbı hiç kullanmamıştır.

"Sevdim yine bir âfet gibi yar" güfteli Hüzam aksak şarkısının dışında hiçbir eserinde usul geçkisi yapmamıştır. Söz konusu şarkıda kullandığı aksak usulünde sofyan usulüne geçki, yaşadığı devirde yaşayan büyük bestecilerin tesirinde kaldığı veya özendiği fikri de doğurabilir. Ancak bu bir deneme mahiyetinde olsa gerek ki seksen civarında eserinde bulunan dışında geçkiye rastlanmıyor. Ayrıca sadece Yılmaz Öztuna'nın Türk Musikisi Ansiklopedisinden başka hiçbir yerde rastlanmayan Rehâvî makamında Sakıyl bestesinde büyük usul kullandığı zikredilir, ancak bu eserin notası olmadığı gibi, icracı ve kolleksiyoncularında böyle bir esere tesadüf etmemeleri böyle bir eserin var olup olmadığı tartışmasını doğurur.

MAKAM : Bestekâr şiirlerinde form yapısındaki çeşitliliği ve serbestliği makamları seçerken de kullanmıştır. Bazı besteciler gibi belli bir makamın üstünde durmamış yirmiden fazla değişik makam kullanarak hür sanat anlayışını burada da göstermiştir. Hüzam, beyâti, mahur, ısfahan, uşşak gibi makamlar ağırlıklı olmakla birlikte diğer makamları şed mürekkeb veya basit makamları ayrı ayrı kullanma ustalığını göstermiştir. Ancak bu manâda dikkat çeken bir husus var ki, o da en eski makamlardan biri olan rast makamını hiç kullanmamıştır. Özellikle müzikoloji alanında değişik yorumlara sebep olabilir...

Bestekâr, şarkılarında; kullandığı form'unda etkisi ile makamları basit diziler halinde kullanmıştır. Makam bünyesinde olan geçkiler dışında makam geçkileri yapmamıştır. Hatta bazı eserlerinde makamın içinde olan zarûri çeşnileri bile kullanmamıştır. Son derece akılda kalıcı ve melodik seyir özellikleri ile karşımıza çıkmıştır. Engin bir melodi dağarcığı olduğu bir

muhakkaktır. Aynı makamdan bestelediği şarkılara bakıldığında hepsinde ayrı yarı seyir özelliği, ayrı ayrı melodiler kullandığı dikkat çekicidir. Hiçbir şarkısında aynı temayı kullanmamıştır. Hepsi ayrı bir tema üzerine kurulmuştur.

USLUB : Klâsik uslûbu dışına çıkmamıştır. Hemen hemen bütün eserlerinde sekizlik notalar ve ikili karalıklar hâkimdir. Bazı eserlerde kullandığı entervaller ise, seyir ve manâyı kuvvetlendirmek içindir. Geleneksel uslûbun dışına çıkmamıştır. Yumuşak ve akıcı bir melodi çizgisi kullanmış, kesintili, stakkatolu tarz görülmemektedir. Ayrıca kromatik hiç kullanmamıştır.

SÖZ-SAZ İLİŞKİSİ : Eserlerinde ara sazı veya dolap sazı kullanmamaya gayret etmiştir. Genellikle saz olması gereken yerlere terennüm giydirecek aman-canım gibi kelimeler kullanmıştır. Bu yda yine bize geleneksel klâsik fasılda kullanılan terennümleri hatırlatır.

Bunların dışında, eserlerinin bir çoğunda aranağmesi yazılıdır. Lâkin bunların bestekâra ait olmadığı sonradan bestelendiği fikri kuvvetle muhtemeldir. Çünkü aranağmelerde yapılan incelemede görülüyor ki, ritmik ve melodik yapı eserden farklılık arzeder. Eserin bestelendiği makamda bestelenmesinden başka bir benzerlik görülmez. Hatta bestekârın eserde kullandığı makam özelliklerinin dışında özellikler göze çarpar.

Mustafa Çavuş devrindeki klâsik fasılda aranağme ihtiyacı olmadığından aranağme besteleme cihetine gitmemiştir. Daha sonraki dönemlerde kullanılan fasıl anlayışı, bu eserlere birbirine bağlantısı kolay olsun diye aranağme ilâve etme ihtiyacını doğurmuştur. Bu aranağmelerden 36 şarkısı adlı kitaptaki 35 şarkının aranağmesi Subhi Ezgi tarafından "dök zülgünü meydâna gel" güfteli şarkıdaki aranağmenin de Udi Nevres Bey tarafından bestelendiği zikredilir.

GİDERİ : Bestekârın kendine ait herhangi bir metronom sayısı yoktur. Kullanılan usuller geleneksel tarzda icra edildiği taktirde eserlerin gideri kendiliğinden ortaya çıkar. Yürük veya ağır icra edilmesini sağlamak için usul adının başına yürük veya ağır lafları yazılması yeterli görülmüştür.

Ayrıca bestekârın kullandığı uslûb ve eserlerindeki kıvrak melodi yapısı icracıyı yönlendirmeye kâfidir.

Neticede; karşımıza form yapısı ile, makamı ve usulleri kullanış şekli ile uslûbu ile bildiğimiz şarkı formu bestekârlarından birçok yönde ayrılan bir besteci olarak çıkan Tanbûrî Mustafa Çavuş ince zevki ve geleneğe bağlı oluşu ile dikkati çekerken XVII. ve XVIII. yüzyılın şâşâlı sanat yapısından sıyrılıp günümüze kadar o günkü canlılığıyla gelebilme büyüklüğünü göstermiştir.

Yaşadığı dönemde büyük formda eser bestelemenin bir rîalite olduğunu bilerek kendi janrını ortaya koyması onun üstün dehasını gösterir. Ve bu özelliği kendinden sonra gelen bestekârlara ışık tutup Hacı Arif Beyleri, Rahmi Beyleri, Şevki Beyleri doğurmuştur. Eğer Tanbûrî Mustafa Çavuş olmasaydı belki de bugün şarkı formu olmayacaktı. Veya bu kadar muazzam bir şekilde yaygın olmayacaktı. Bu da bizi şu fikri ortaya atmamıza yönlendirir;

Şarkı formunun mucudi Hacı Arif Bey değil, Mustafa Çavuş'tur. Arif Bey bu formu ihyâ eden zattır.

KAYNAKLAR

- EZGİ, Subhi Tanbûrî Mustafa Çavuş'un 36 Şarkısı
İstanbul, 1948
- ÖZTUNA, Yılmaz Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi,
C. I.II., Ankara 1990, II.Baskı
- ÖZTUNA, Yılmaz Türk Bestecileri Ansiklopedisi
İstanbul
- ÜNGÖR, E.,Ruhi Güfteler Antolojisi, C. I.II.,
İstanbul, 1981
- ÖZTUNA, Yılmaz Türk Musikisi (Teknik ve Tarih)
İstanbul, 1987
- AKDOĞU, Onur Udi Nevres Bey
Ankara, 1990
- ÖZKAN, İ.,Hakkı Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri
İstanbul, 1987, II.Baskı
- ÜNGÖR, E.,Ruhi Karagöz Musikisi
Ankara, 1989
- KARADENİZ, Ekrem Türk Musikisinin Nazariye ve Esasları
Ankara, I.Baskı
- KANIK, Veli Türk Musikisinde Ritm Unsuru ve Noto
Kaideleri, İstanbul, 1954
- AYVAZOĞLU, Beşir İslâm Estetiği ve İnsan
İstanbul, 1989
- EZGİ, Dr.Subhi Nazarî ve Ameli Türk Musikisi, C.I.II.,
İstanbul, 1933

EKLER

Tanbûrî Mustafa Çavuş'un incelemeye tâbi tutulan eserlerinin notaları.

Mevcut Notalar, Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosundan, T.R.T.'den; Belediye Konservatuvarı Arşivinden; Alâeddin Yavaşça; Bekir Sıtkı Sezgin Arşivlerinden temin edilmiştir.

5076 1

T.R.T

ACEM SARKI

AÇILDI BAHTIM

1

DÜYEN (♩ 92)

MUSTAFA ÇAVUŞ

A ÇIL BAH - TIM ŞEN OL GÖN

LÜM U - YU MA

BİR GÜ ZEL SEV - Gİ Lİ HAL

NA DU YUR MA (SAZ -

MA (SAZ AŞ - KI SEN - DE

GEL A LEM - DE AG - LAT -

MA SEY Dİ Gİ Nİ

PER TUT EL DEN Bİ RAK

MA HEP GÜ ZEL LER GÖN - LÜMEĞ - LER

A MAN GEL GEL

AÇIL BAHTIM ŞENOL GÖNLÜM UYUNA
BİR GÜZEL SEV GİZLİ HALKÇ DUYURMA
AŞKI ŞEN DE GEL ALEMDE AĞLATMA
SEVDİĞİNİ PEK TUT ELDEN BIRAKMA

MÜLÂZİME

HEP GÜZELLER GÖNLÜM EYLER AMAN AMAN
FELEK BENİ EFENDİMDEN AYIRMA

ŞU CİHANDA BİR YAR SEVDİM EŞİ YOK
GAYRİ GÜZEL NEME LÂZİM BENDE YOK
HER GÜZELE GÖNÜL VERMEK HATÂDIR
VERİR SEMDE BANA GAYRİ FAYDA YOK

MÜLÂZİME

GÜZELLERİ SEVERİZ BİZ ÂŞİKÂR
GİZLİ GİZLİ NEM ÇENERİZ İNTİZÂR
TANBURUNIN ZİKRÜ-FİKRİ HER DÂİM
AŞK BIRAKTI DİLBERLERE YÂDIGÂR

MÜLÂZİME

Acem sarku

Canlırî Mustafa ağa 3

Düyek

a çel laah tum sen al gän

lüm u yu ma

lir gü gel sen

giz li hal ka du yur

ma — saz — ma — saz — Meyan:

de gel a lem de

aj let ma

Sax di gi ni ret tut el

den Vakarat lir rak ma

Her gü gel ler ganlüm ef ler

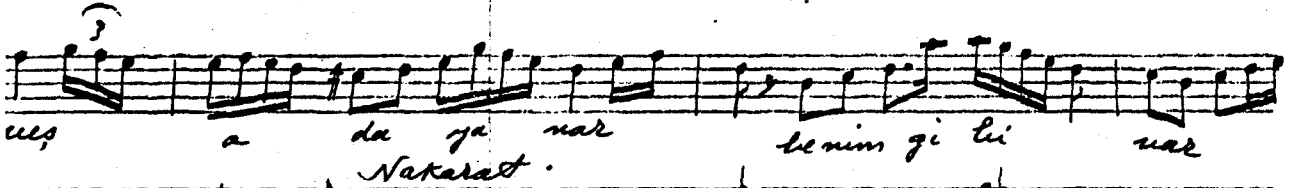
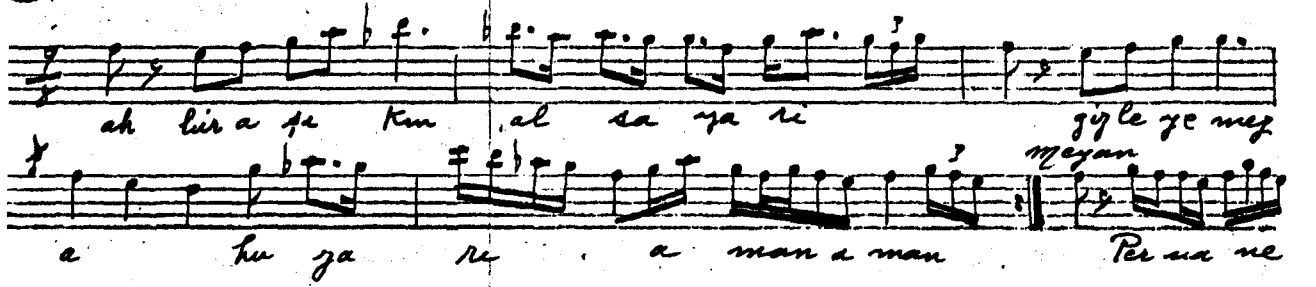
a man a man gel gel

fe ler be ni e fen düm

Acem şarkı

Çanburi şazâfa aşânı 4

KAKAK

o lsa.
Bir aşkın alda yeri
terk edemez ahi gari
Bakma ves o da yara
Beyim gile nar hepar

aman aman aman canım
aman aman aman âmrüm
sana ben gârlüğün verdim
Kaçma ben den âmrüm var

göl gilihr ruh âle
Sevme şazâfa cemalet
Çanburların aklı fikri
Hep aşkla durmaz hal

pömedim bir görel sevmey
Mahlûbuna kiuse vermez
meddahıym efendimin
Gayri elden birşey gelmez

2. kurt

5968

704-

5

F.R.T.

ACEM ŞARKI

O Yar bana gör ne eyler

MUSTAFA AĞA

(J = 100)

O YAR BA - NA GÖR NE EY - LER DİL MAH - ZU - NUM Vİ - RAN YA
BU - NA - KU - ZUM DÜN - YA EY - LER DER - LER (SAZ ... EY - LER GÖ - RÜR LUT - FUN
DA - İH EL - LER EL - LER KODA

O YAR BANA GÖR NE EYLER
DİL MAHZUNUM VİRAN EYLER
GÖRÜR LUTFUN DAİM ELLER
BUNA KUZUM DÜNYA DERLER

ARZ EYLEDİM SANA RAZİM
SAĞ OL GEÇMEZSE NİYA ZİM
BİR GÜN OLUR BENDE LÂZİM
BUNA KUZUM DÜNYA DERLER

MUSTAFA AĞA
MUSTAFA AĞA

2479

482

Rafyan

Hrazbari Sarki

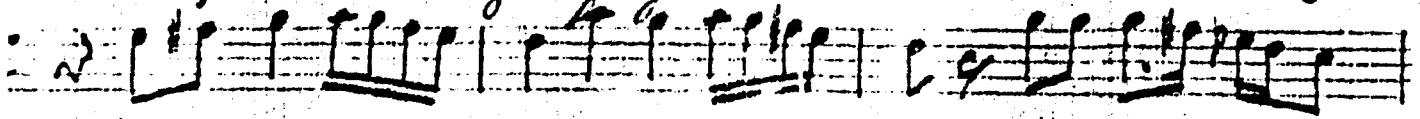
736 6

Camdurinin

e le min var

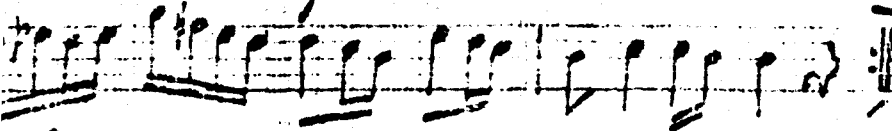
el ce ke li

ziil fu yar dan

hi zar

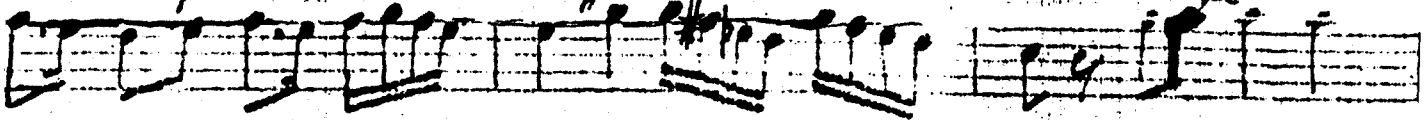
dan

ab a ap kin ler

le yar ol du

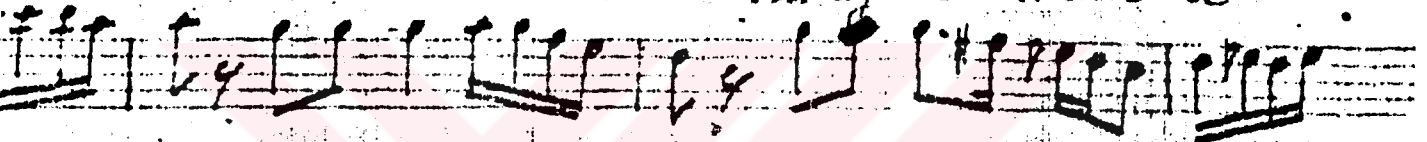
din ya ha

2

haram ol du

ben ay ril mam a

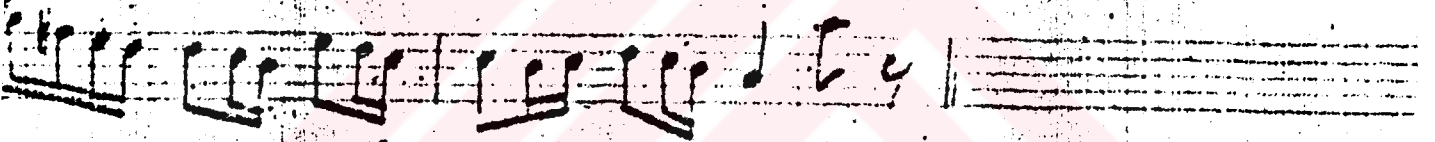

fen

din

den

a aman

El sekeli zöl fū yardan
 elemin var ahū zardan
 aap kinter le yar ol du
 dūya bana haram ol du

897

ANKARA RADYO ENI
KUTUPHANESİ

Ben ay ril mam a efendinden aman.

ATMKO

Araname? ARAZBÂR ŞARKI

TANBŪKÎ MUSTAFA Ç.
ARANAĞME : R. AYANGİL

DÜYEK

(Ağırca) 5/4

1 [E RİK
2 [DA
DU

RE
SEV
İM
SE

Lİ
DA
DUR
MUM

DİR
YA
MAZ
DEN

BU
DÜŞ
SÖY
SİL

AK
OL
LER
E

BEN
DUM
Dİ
FEN

DE
Kİ
LİM
DİM

GÜL
Gİ
MÜ
TEK

1. Gİ
NÜL
FA
YOL

Bİ
BES
DİM
MA

DİR
TE
ÇOK
SİN

NÂ
AS
IR
GON

ZİK
Kİ
ME
CA

TEN
TEN
E
2

DE
DE
LİM
LİM

A CA NİM

BİR E FEN. DİM VAR

DE RU NİM YA NAR

HAS RET E LE Mİ Mİ

GÜL Gİ Bİ DİR NA ZİK TEN

DE SAZ

İSLAMİ ARABİ
Lİ TANGÜET
İL DÜTEK

EZELİDİR BU ASK BENDİ

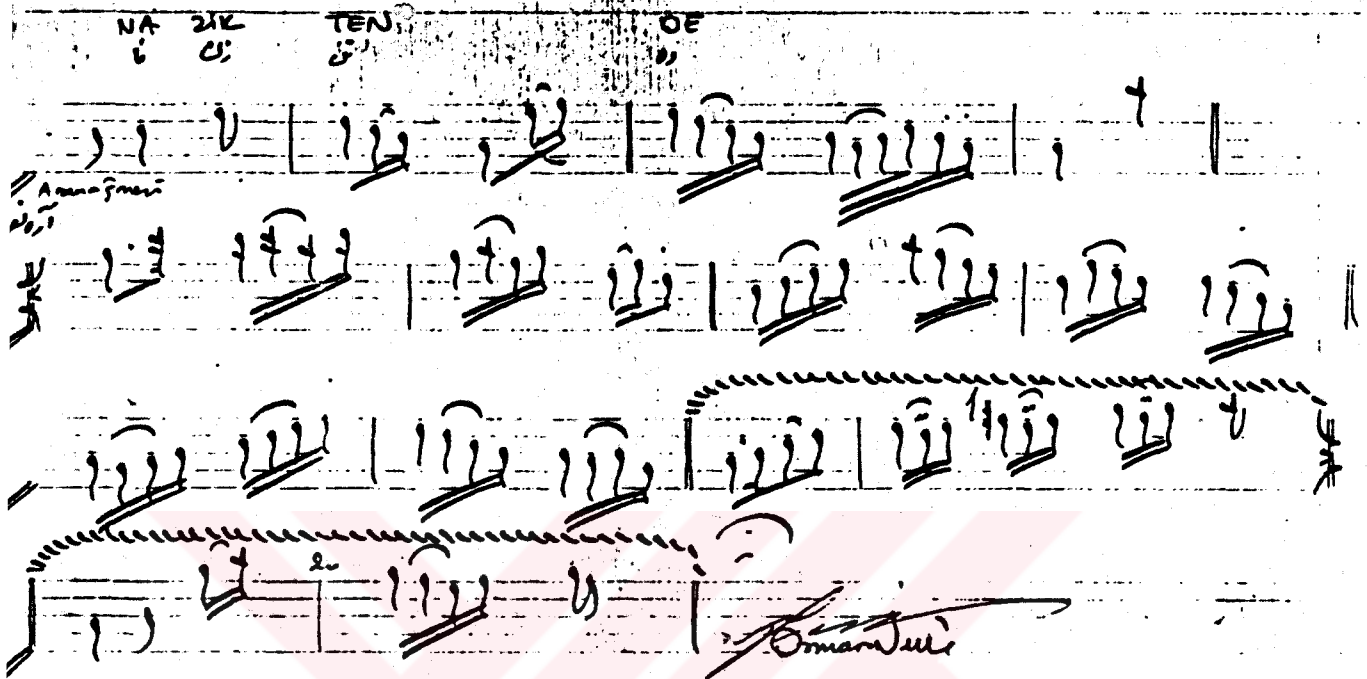
81

8

Handwritten musical score for the song "EZELİDİR BU ASK BENDİ". The score is written on ten staves, featuring a mix of Arabic and Turkish lyrics. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and bar lines. The lyrics are written in both Arabic and Turkish, with some words appearing in both languages. The score is marked with several circled letters (A, B, C, D) indicating different sections or measures. The handwriting is in black ink on a white background.

Lyrics (Arabic and Turkish):

BU ASK BENDİ DE GÜL Gİ Bİ DİR
NA NIK Cİ TEN DE CA NİM
BİR SÜ DÂ YA DÜS DOL DUM
BİR NİL BES TE AS İ TEN
DE BİR E TEN DİM
VARE NAR DE RU NUN YA
NAR HAS RET E LE
MI GÜL Gİ Bİ DİR

EZELİDİR BU ASK BENDE
 GÜL GİBİDİR NAZİK TENOE
 BİR SEVİŞTE DÜŞ OUDUM Kİ
 (GÖNÜL BEŞTE ASKI TENOE)

BİR EFENDİM YAR DERÜNÜM YANAR
 HASRET ELEMİ GÜL GİBİDİR NAZİK TENOE
 ASKI DÜŞEN BİR HÂŞİ
 HİÇ EYLEMEZ KİMLİ KÂŞİ
 MAHBÛSUNE DİR Ü FİKİ
 GÖRÜ GÖRMEZ DÜNYA KÂŞİ

Akavat

DÂN DÜRMÄZ SÖYLERDİM
 MUCADİM GÖK ERMEZ EÜM
 Dİ-GEŞİMİDEN SİL EFENDİM
 TEK SOLMASINI GONCA GÜLÜM

İstanbul Mağyosu

Aksak

BEYATİ ŞARKI

Tanburi Mustafa Çavuş

10

3/4

159

Çı ka lım say dı şı kâ re..... çı ka lım say
Hüs nü nü ga yet be yendim hüs nü nü ga

du şı kâ re..... ya ta rız bel ki..... o ya
yet be yen din sar ma ya be lin ö zen

re dim Geç mez gönül dil be rinden..
A te şin be ni ya kı yor

geç mez gö nül dil be rin den....
a te şin be ni ya kı yor

..... do ku nur zül fu ni ga..
pek sa kın zül fu ke men..

re a man a man Hüs nün gö ren
dim : : :

se ni is ter aç yü zü nü

per çem gös ter gel.....

gel.... a man a man ya ni yor a

şı..... kı bi câ re a man a man

N 0155

10

Beyati Şarkı

Mustafa Çavuş

2.

Çıkalım sayd-ü şikâre çatarız belki c yâre
Geçmez gönül dilberinden dokunur zülf-i nigâre
Hüsnün gören seni ister aç yüzünü perçem göster
Gel gel gel aman aman yanıyor âşık-ı biçâre
Tarabyalı bir nigâre

Hüsnünü gayet beyendim armağa belin özendim
Ateşin beni yakıyor pek sakın zülf-i kemendim
Hüsnün gören...

337

i.b.k.

12
84

Beyale Şarkın Mustafa Çatır - Mustafa Çatır

Çi Kalem say dü şî Kâke Çi Kalem say dü şî Kâke Çata
 rûz bel ki o ya re geçmez gö
 del be rem den geçmez gömül del be rem den dokunur gül
 kün mî ga re a nân a nân kün mî gören de mî is ler
 aç / si mî Per çem göster gün gel
 nân a nân yâ mî yor a şî ke lî çâ rem a nân a nân
 Talah ya lî ler e va mî.

Çi Kalem Say dü şî Kâke.

Çatırın belki o yare.

geçmez gömül del be rem den.

dokunur gülfü nigare.

kün mî gören demî şîr

aç / si mî Per çem göster

yâ mî yor a şî ke lî çâ rem

Talah ya lî ler civane.

Devlet Klâsik Türk
Müziği Koresu

Nabiz
Usulü : AKSAK

BEYATİ ŞARKI
(Çıkalan sayd ü şikâre)

Açık Sesli

Çıka lan say dâşika re..... çıka lan sayd şika re.....

... şata rız bel.. ki..... o.. ya.... re- S A Z - - - - Geçmez gönül

dil be rin den..... geçmez gönül dil be rin.. den..... dokı

nur zül fû..... ni gâ.... re a mana man... Hüsnügören ne ni is tar

... ne yül zül nü perçem göster gel..... qü. kim gel... a. men a.. man

... yanıyor a... şı... ki bi ça.... re a mana man..... Tarabya.. la...

bir..... ci va... ne- S A Z - - - A R A N A G M E - - -

18/3/1968

Hüsnüü goşed beğendim
Sermâze belin öğendim
Âdesin beni yakıyor
Dokı belin müldü kâşendim

A. Y.

Aksak

BAYATI ŞARKI

Mustafa Çerçin¹⁴

Ah Se-bep ne bak - mi-yor ya - rim
yü- zü- me Ca- nim
me Ca- nim
Ah Gö-rün- mü- Yor ci han şim di
ö- zü- me
me
Ah Bu gün- ler- de bak- ma be- nim
yü- zü- me
me
Dr. Kâdîm Yavuz

Üsûlü: Aksak

BAYATİ ŞARKI

15
Tanbûri Mustafa Çav

Se beb ne ba k 'mıyorya rim 'yü zü
A ra yan la r beni gay rı yo rul

me câ nim (SAZ) me câ nim (SAZ)
su n câ nim su n câ nim

☞ Görün mü yo r cihan şim di gö
Seven ler he r zaman gön lün de

bu zü me (SAZ.....) me (SAZ.....)
L sun sun

Bu gün ler de bak ma 'be nim sö
Ne hâl ol du ba na ey vah La r

zü me (SAZ.....) me câ nim (SAZ)
L sun Sun câ nim

KARAR

me... (SAZ) - Aranağme -

Sebeb ne bakmıyor yârim yüreime
Görünmüyor cihân şimdi gözüme
Bugünlerde bakma benim sözüme
Görünmüyor cihân şimdi gözüme

Arayanlar beni gayrı yorulsun
Sevenler her zaman gönlünde bulsun
Ne hâl oldu bana ayvahtlar olsun
Görünmüyor cihân şimdi gözüme

Hüzzam şarkı tanburı.

Vefa yoktur akan suda;
 Ayı renk oldu bize buda;
 Hasret oldum dilberime;
 Yere geçsin büyük ada.
 Mülazime
 Bir daht yar seveneyeyim
 Seversende yüz vermeyim
 Ah yar aman aman böyle

Yersiz kahramanda.

Kâil olmam zevke varma;
 Ateşe yan rahat bulma;
 Taktın beni cevvin ile;
 Sağlık ile güzel olma
 Mülâzime
 Bin dek ile çıktın gittin;
 Adalarda ne zevk ettin;
 Dağ başında odlara yan
 Tanbariden ziçün geçdin.
 mülazime

Bayatî şarkı tanburı

Ah bir rımdil be re be n ol dum
 mûb te lâ a mane man, sıe ma saç lı
 göz le ri ga yet le e ta a
 man sıe ma saç lı göz le ri ga

yet le e lâ (Saz)

mis li ni sey ri den var i se sa

lâ a man mis li m sey ri den var i

se sa lâ a man a man o gü zel dil

ber im ga yet le müm laz a man a

man yak di be ni o si ve i Aranagmesi

le bu naz a man

U S K U D A R
Musiki Cemiyeti
Neşriyatı
Seri : 28

P U S E L İ K

630 041
559/560 19

Düyek

5829

Keremkâni efendim gel gül yüzu

MUSTAFA ÇAVUŞ

Ke rem kâ ni e fen dim
gel gül yü ze
Bül bül gi bi has ret ol
dum gül yü ze
Gün de yü zün el li ke
re gör sem de
ta mâ kâ rım gö züm doy
maz gül yü ze

5829

Keremkâni efendim (DEVAMI)

559/560

041

20

T.R.T.

Ah Ney le sem yâ re bir ha ber gön
 der sem Mah zun gön lüm ey le sem
 Vah vah vah dos tum
 sen gel gül yü ze
 A R A N A Ğ M E
 (The final staff of music is shown without lyrics.)

Keremkâni efendim gel gül yüze,
 Bülbul gibi hasret oldum gül yüze,
 Günde yüzün elli kere görsemde,
 Tamâ' kârım gözüm doymaz gül yüze
 Ah neylesen yâre bir haber göndersem,
 Mahzun gönlüm eylesen ah ah ah,
 Dostum sen gel gül yüze.

tt
:to T.O

İstanbul Belediyesi
Konservatuar Müdürlüğü
T. M. Sayı 368

İst. Konservatuar
Kütüphanesi
No. 141

21

Usulü: DÜYEK

P U S E L İ K Ş A R K I

Beste: Must-fa ÇAVUŞ

keremka nı e fen dim
gel gü gül yü ze
bul bul gi has ret ol
dum gü gül yü ze
günde yü zün e li ker
re gör sem de
vı ta mah ka rım
b züm doy maz
gü gül yü ze ah ney le

Pusulik şarkının devamı

Kerem kani.

22

sem ya re bir ha ber sen der mahzun
gön lüm ağ la sem.
Vah vah vah dos tum
gel gül yü ze
ARANAGAS.

KEREM KANI EFENDİ GEL GÜL YÜZE
BÜLBÜL GİBİ HASRET OLDUM GÜL YÜZE
GÜNDE YÜZÜN ELLİ KERE GÖRSEM DE
TAMA'KARIM GÖZÜM DÜYMAZ GÜL YÜZE

Milazime:

AH NAYLESEM YARE BİR HABER
GÖNDERSEM MAHSUN GÖNLÜM
EYLESEM AH AH AH DOSTUM SEN GEL GEL GÜL YÜZE

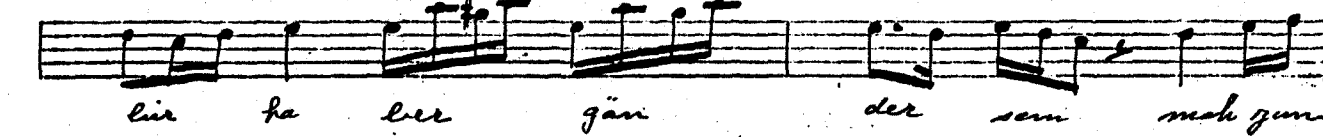
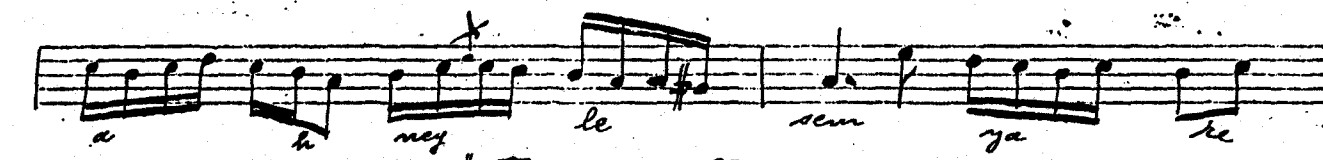
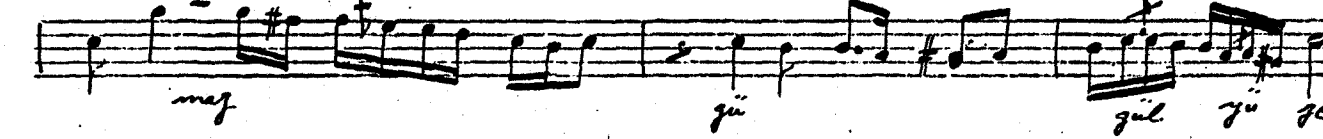
3/4 8
116.R.

Puselik sarki

Canlırî Mustafa
causur.

23

Düyek.

gö n lü m ey le sem
uah h va h uah das. tum
sen gel gül gü ge

Keremkârım efendim gel gül yüze
Bullûl gili hasret aldım gül yüze
Günde yüzüm ell' kere gâssem de
Tasavvukârım güzürü deymez gül yüze

Ah neylesen yâke lür halur gândersem
Mahzun gânlüm eylesen ah ah dolttum
Sen gel gül yüze

Ne mümkündür sen durayım güz yüze

BÜSELİK SARKI
MÂHİTABTA GÖRDÜM YÂRİ

Y Mâ-hi - tab - ta gör - düm yâ - ri der - sey - le - dim
ol mah i - le gö - rü - şü - ler kar - şı kar - şı

1. 2.
â - hü sâ - rı a. man a. man rı a. man a. man
du - ruş - tu - lar a. man a. man lar a. man a. man

tâ e - zel - den ben ya - na - rım gü - li - sâr - dır
gü - nellik te im - ti - hâ - ne Züh - re Ka - mer

aş - kın nâ - rı a. man a - man gö - nül düş - tü
ya - rış - tı - lar a. man a - man

u - lu çâ - ha e - lim er - mez yü - zü mâ -

ha a. man a - man al - dı be - ni yar ef - kâ -

Aranâğmesi.....
rı a - man a - man

1. 2.
D.C.

Ders eylemek: Ezberlemek
Gül - izâr : Gül yanak
Çâh : Kuyu
Mâh : Ay, ay yüzlü
Efkâr : Dügünöeler,
Mecnûn - misâl: Mecnûn gibi
Büselik : Öpmeye lâyık
Zühre : Venüs
Kamer : Ay

-1-
Mâhitabta gördüm yâri
Ders eyledim âh ü zârı
Tâ ezelden ben yanarım
Gül - izârdır aşkın nârı
Gönül düştü ulu çâha
Elim ermez yüzü mâha
Aldı beni yar efkârı

-2-
Ol mâh ile görüştüler
Karşı, karşı duruştular
Güzellikte imtihâne
Zühre, Kamer yarıştılar
Gönül düştü ulu çâha
Elim ermez yüzü mâha
Aldı beni yar efkârı

Puselik şarkı

Çağrı Mustafa
canımın

26

K. AKKAK:

mahi tap ta — gâr düm ya ri — ders
ey le dim — a hü ga — re
2
Ta e gel de — n ben yana
rum — m güli' — gar der ap — ken na
ri a man a ma — n gömül düp ti — u lu ca he
el ir mez — jü — gi ma he —
a man a ma — n al du le ni yar ef ka
— Aramıznesi —
re

Mahtapta girdüm yar
Ders eyledim abı gar
Ta hasretle ben yanarım
gülizarder apken mâr

gömül düp ti u lu ca he
yüzü mahle aldu lili yar efkâr

A.T.M.K.O

GERDANIYE ŞARKI

TANBURI MUSTAFA ÇA
(REFİK FERSAN'DAN)
+ ARANAJME: R. AYANE

28

1- Şİ SA LEM DRE ŞAP BA ŞI NA MAİ LEM Nİ
2- FİNO CE SİN GEM BA ŞI NA U YA NİN DA

LİL KA ŞI NA A LEY LİM
A HÜ GÖR LÜM U YA NİN DA VAY A MAN

LSAZ

MAİ LEM Nİ LİL KA ŞI NA
U YA NİN DA GÖR LÜM

A LEY LİM
U YA NİN DA VAY A MAN

Köçek-aydın)

gördün mü? Şakir: T. Mustafa Çarşın. 29

Benim sevdiğim gün bahçem güllü vay.
bahçem güllü vay. güzele sevenler ol may.
midele vay. yosunlar elinden al.
sem se mi vay. a le tim se mi vay. ben bur
ela göğlü yar dan ay tül den vay. [ara nagma se]

Benim sevdiğim, bahçem güllü vay.
güzele sevenler ol may midele vay.
yosunlar elinden al tim sem vay.
ben bur ela göğlü yar dan ay tül den

Elbise münir ak gül ağacı vay.
dört köşe yapıt ağacı kalın ağacı vay.
ne dir bu sevdiğim bulsam ilacı vay.
ben bur ela göğlü yar dan ay tül den

arsak.

gerdaniye Şarkı - Tanrı Mustafa Çavuş

30

hiç u yat may be mi der dardın da lan
gön lü mü ver den a man a man yine lü gün ya rı
gör den o gü zel der aklın a lan fikrin a
lan. gönlün a lan seni ben kü çük
den ser den a man a man o gü zel der
aklın a lan fikrin a lan gönlün a
lan seni ben kü çük den ser den

hiç u yat may be mi der dardın
sana ben göynümü verdüm
yine lü gün ya rı gördüm
o gü zel der aklın alay, fikrin alay, gönlün alay.
seni ben kü çük den ser düm.

RT

GARİP GÖNLÜM

GERDANIYE BUSELİK ŞARKI

L. HANCIYAN. KOLEKSİYONUNDAN
AŞIK MİSTAFİ

♩ = (16) DEVRİREYAN

GA .. RİP GÖ .. N LÜ ..

M MAH .. ZU .. N Yİ .. NE ..

BA .. NA Cİ ..

HA .. N: HA .. RAM Yİ ..

NE AH KAL .. Bİ .. M ..

DE .. Kİ GİZ .. Lİ

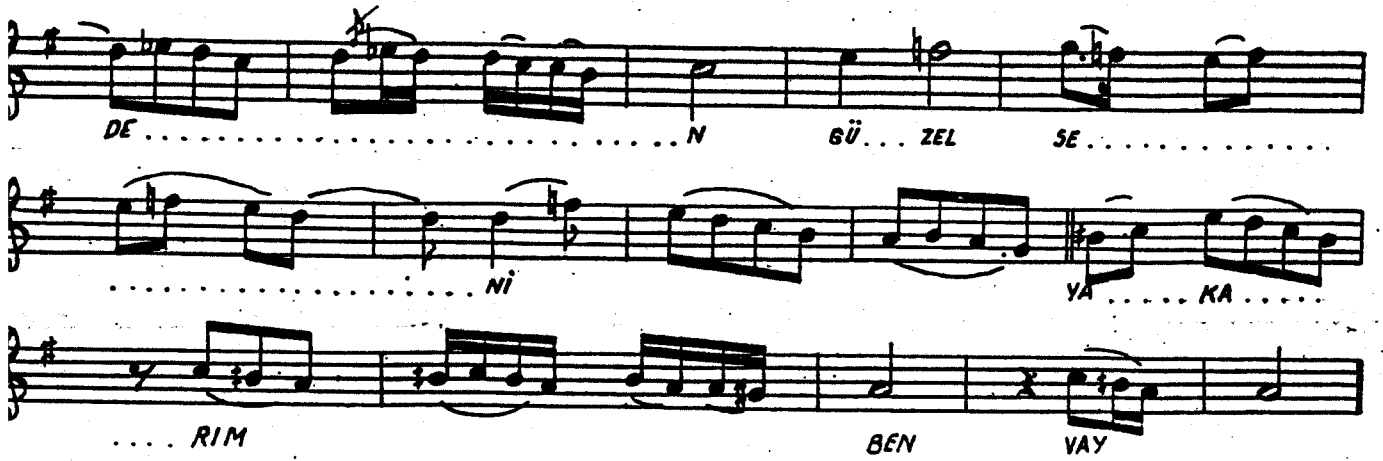
YA .. RI M GÖZ DEN

Nİ HAN

OL .. DU Yİ .. NE

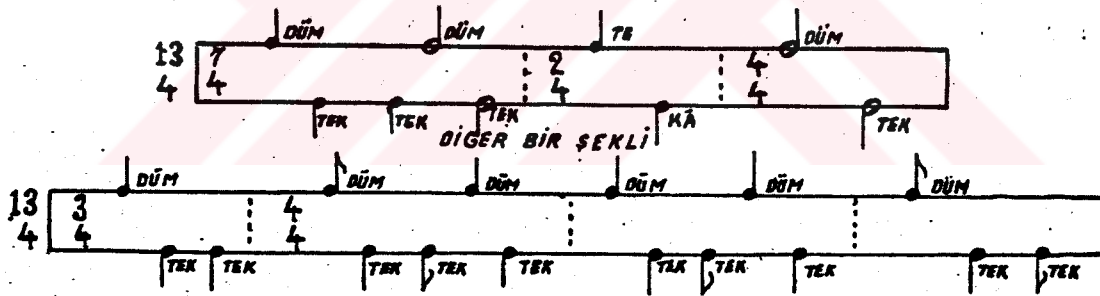
AH BİR AH E .. DER ..

SEN DE RU .. N

GARİP GÖLÜM MAHZUN YİNE
 KALBİMDEKİ BİZLİYÂRIM
 GÖZDEN NİHÂN OLDU YİNE
 BİR AH EDERSEM DERUNDAN
 BÜZEL SENİ YAKARIM BEN

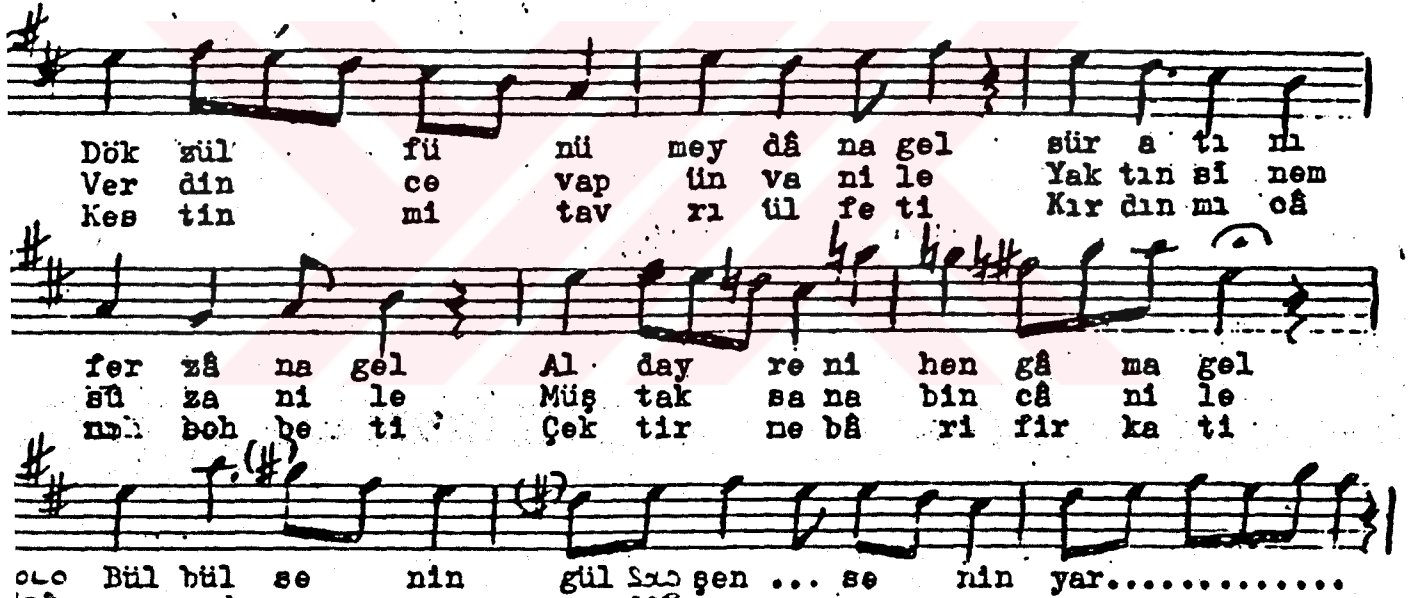
DEVİRİREVAN İKÂ,İ

Aranağme?

İ. belediye. İra heyetinde İra edilen sevil. T.K.T. dede var. fasıl esnasında
Aranağmeye hazır olmak için olabilir veya ritmi artırmak için yapılır
clubler.
Raks Aksağı HİSARBUSELİK Tanburi Mustafa Çavuş 33

(Aranağmesi)

Dök zül fü nü mey dâ na gel sür a tı m
Ver din ce vap ün va ni le Yak tın sı nem
Kes tin mi tav rı ül fe ti Kır dın mı oâ

fer zâ na gel Al day re ni hen gâ ma gel
sü za ni le Müş tak sa na bin câ ni le
na boh be ti Çek tir ne bâ ri fir ka ti

olo Bül bül se nin gül Saş sen ... se nin yar.....

İti ya a nan a nan â şı kı nan hay lı ze man

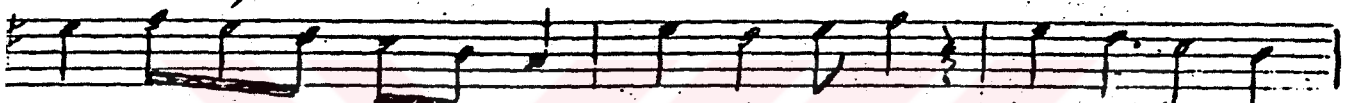
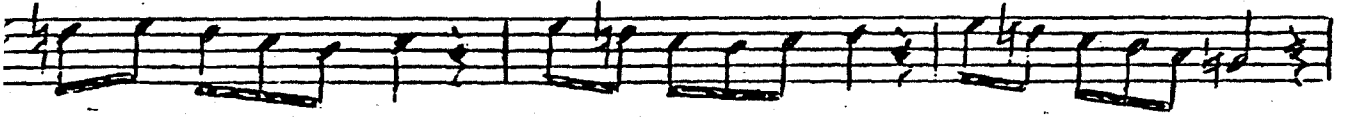
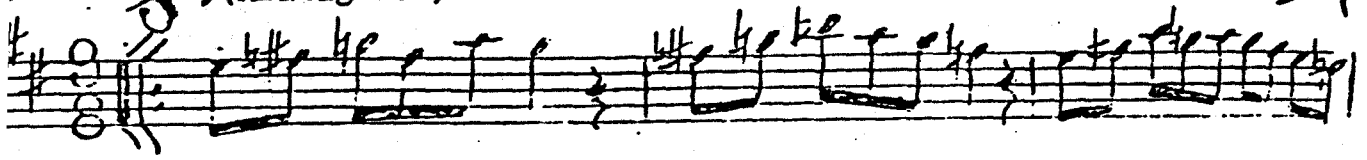

Dil num ta zir teş ri fi ne gel a nan a nan

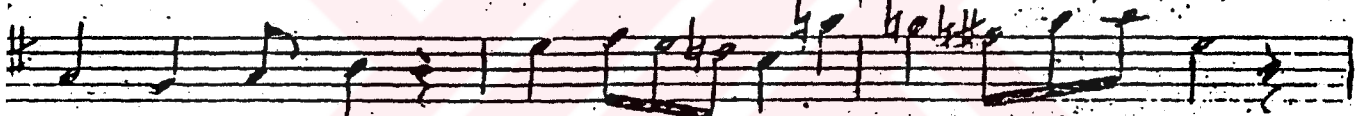
1. zülfünü meydâna gel atınafezâna gel dayreni hengâna gel Bül senin gülşen senin kıran haylı zaman
2. Verdin cevap ünvan ile Yaktın sinen sūzan ile Müştak sana bin cân ile, Çektirme bâri firkatı Bülbul senin.....
3. Kestini ni tavrı ülfeti Kırdın mı cânı sohbeti Çektirme bâri firkatı Bülbul senin

(Aranâğnesi)

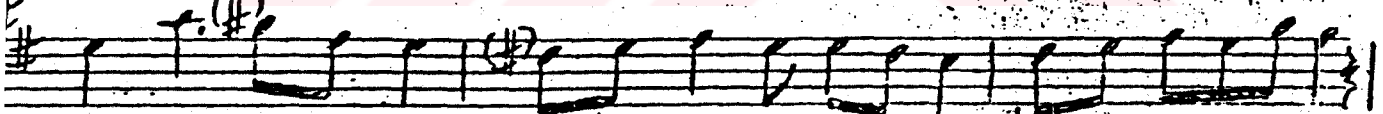
34

Dök zül fû nü mey dâ na gel sür a tı nı
Ver din ce vap ün va ni le Yak tın sı nem
Kes tin mi tav rı ül fe ti Kır dın ma câ

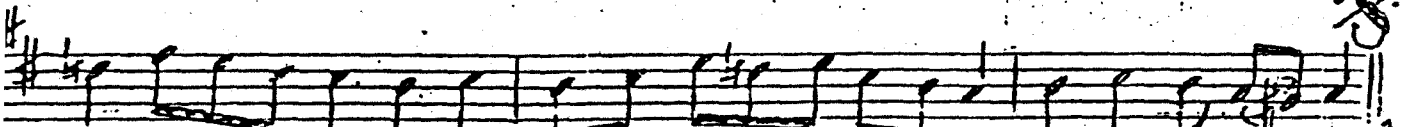
fer zâ na gel Al day re ni hen gâ ma gel
sû za ni le Müş tak sa na bin câ ni le
nâ beh be ti Çek tir ne bâ ri fir ka ti

Bül bül se nin gül şen ... se nin yar.....

ya a nan a nan â şı kı nan hay li ze nan

Dil mun ta zir teş ri fi ne gel a nan a nar

1.

zülünü meydâna gel
atınifezâna gel

dayreni hengânegel

Bül bül senin...

2.

Verdin cevap ünvan ile
Yaktın sinen sūzan ile

Müştak sana bin cân ile, Çektirme bâri firkati

Bül bül senin.....

3.

Kestini ni tavrı ülfeti
Kırdın mı cânı sohbeti.

Bül bül senin

Dü çeş.. pin..... de na na na nan

git nez aş..... kin.....

hâ..... yâ..... li

Kib le mol..... du a nana nan ba nados....

tun..... ce..... mâ..... li

Râ hâ aş..... ka..... sü va... ro

lup..... git..... ne..... yen.....

Ey e fen..... di na na na nan

ni ce bil..... sin.....

bu..... hâ..... li

Ben o yâ rin..... ben...de si yin
 ben.... de i ef ken de si yin
 beh çe sin de bül..... bü lü yün
 câ..... nın... gül.....dür.... ce mâ li
 (Aranağmesi)
 Dü çeşminden gitmez aşkın hayâli
 Kiblen oldu bana dostun cenâli
 Râh-ı aşka süvâr olup gitmeyen
 Ey efendim nice bilsin bu hâli

Dü çeşminden gitmez aşkın hayâli
 Kiblen oldu bana dostun cenâli
 Râh-ı aşka süvâr olup gitmeyen
 Ey efendim nice bilsin bu hâli

Nakarat

Ben o yârin bendesiyin
 Bende-i efkendesiyin
 Bahçesinde bülbulüyün
 Cânın güldür cemâli .

Dü - iki
 Çeşm - göz
 Cenâl- güzellik
 Râh - yol
 Süvar olmak - ata binmek
 Bende- kul
 Efkende- âciz, düşürülmüş,
 yıkılmış, atılmış olan

MUHT KARASU

DİKKİT PLEBEK 37

D. No: 130 D.K.

HISAR-BUSELİK ŞARKI

Tamburi

Dü-çeşminden gitmez aşkın hayâli

MUSTAFA ÇAVUS

DÜYEK ULÜNDE

DÜ ÇE Ş MI - - - - M DE NA MANA MA-N

GİT MEZA - - - - Ş KI - - - - N HA - - - -

YA - - - - LI - - - - Saz - - - - KIB LE - O - - - -

-LDU A MA NA MA-N BA NA DO - - - - S TU - - - -

N CE - - - - Ma - - - - LI - - - - Saz - - - -

RÂ Hİ - A - - - - ŞKA - - - - SÜ VA - - - - RO - - - -

LU - - - - P Gİ - - - - T ME - - - - YE - - - -

- - - - N EY E PE - - - - N Dİ MA - MA NA - MA - - N

Nİ CE Bİ - - - - L Sİ - - - - N BU - - - -

DEVİOT

KOROSU

No: 190

HİSAR-BUSELİK ŞARKI

(2.Sahife)

T.Mustafa Çavuş

HA - LI - Saz - BE - NO - YA - RI -

N BE - N DE Sİ - YİM BE - N DE İ - EF KE - N DE - Sİ - Yİ - M

BAH ÇE - Sİ - N DE - BÜ - L BÜ LÜ - YİM CA -

NI - M GÜ - L DÜ - R CE - MA - LI

ARA NA Ğ M E S İ -

Endes

DÜ-ÇEŞME-DEN GİTMEZ AŞKIN HAYÂLİ

KIBLE OLDU BANA DOSTUN CEMÂLİ

RAH-İ AŞKAA SÜVAR OLUP GİTMEYEN;

EY EFENDİM, NİMEZ BİLSİN BU HÂLİ?

BEN O YARIN BENDESİYİM,

BENDE-İ EF-KENDESİYİM.

BAHÇESİNDE BÜLBÜLÜYÜM

CANIM, GÜLDÜR CEMÂLİ.

BİR KERRECİK GÖREN OL GÜL CEMÂLİ,

MECNUN GİBİ OLUR ANIN HER HÂLİ.

TANBURİNİN ARZ-I-HÂLİ, NÂMESİ;

HALK İÇİNDE BENDE BULSAM KEMÂLİ.

Dü-çeşm: İki göz

Cemâl : Güzellik

Râh : Yol

Râh-ı aşk: Aşk yolu

Süvar : Atlı, yolcu.

Bende : Kul, köle.

Efkender: Aciz, düşkün, yıkılmış.

Arz-ı hâl-i Nâme:

Durumunu bildiren mektup.

(Vezin: Hece 4+4+3)

3476
116K.

Puselik aşram parkı

39
Tamları Mustafa Çayır

Bir dil her dir le ni ya kan kur her al dir
li ge na tan yar sem ti dir li ge me kan
ah ku züm ah gö gün
sahre de men gel gel gel
a man a man ga rif dastur
sen di gim gel a man a man
i Ki Ka sin ya ne tr sam meç nunal sun
al sun ger ni sam

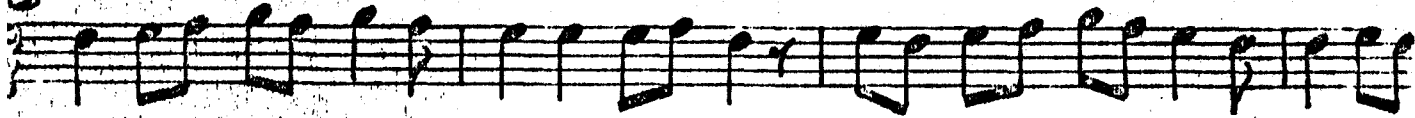
Bir dil her dir le ni ya kan
kur her al dir li ge vatan
yar sem ti dir li ge meç nunal
sahre de men gel gel amman

ga rif dastur sendiğim gel
i Ki Ka sin ya ne tr sam
meç nunal sun ger ni sam

OK.

BİR DİL BİR DİR BİR Nİ YA KAN GUR BİR OL DU Bİ ZE

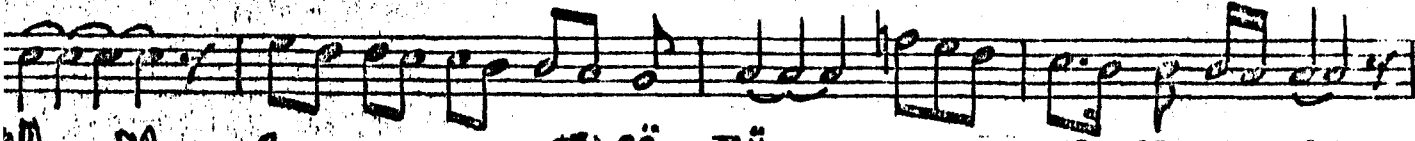
TANBURÎ MUSTAFA
ÇAVUŞ

BİR DİL BİR DİR BİR Nİ YA KAN GUR BİR OL DU Bİ ZE

İA TAN YAR SEM Tİ BİR Bİ ZE ME KÂN A

MA MA A GÖ RÜ M SÂB RE DE MEM

GE GE GE L A MA N A

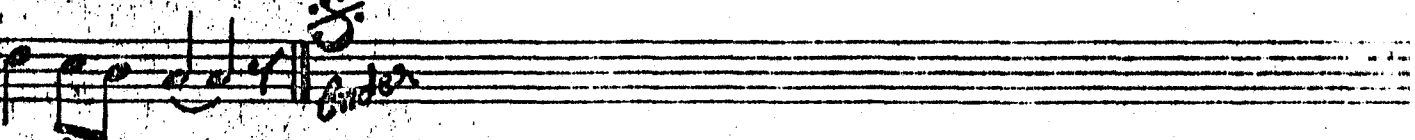
MA N ZA RİF DOS TUM SEV Dİ ĞİM GE L A

MA N A MA N İ Kİ KA ŞI N A RA SI

MA YA PIŞ TIR SAM MEC NUN OL SU N O L SU N

R Nİ SAN.

BİR DİL BİR DİR BİR Nİ YA KAN
GUR BİR OL DU Bİ ZE
YAR SEM Tİ BİR Bİ ZE ME KÂN
ZARİF DOSTUM SEVDİĞİM, GEL AĞIL AĞIL
İKİ KAŞIN ARASINA YAPIŞTIRASAM
MECNUN OLSUN ZER KİSAN.

T.R.T 1177

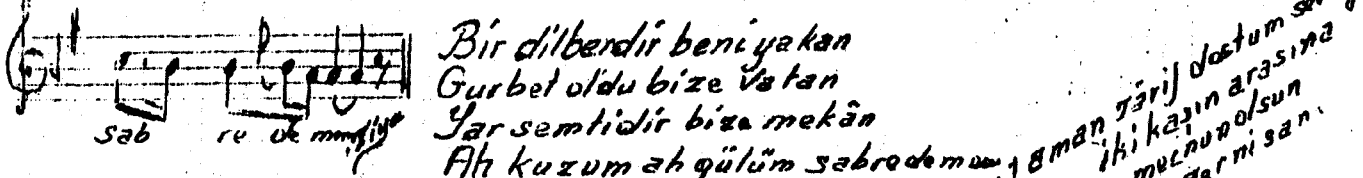
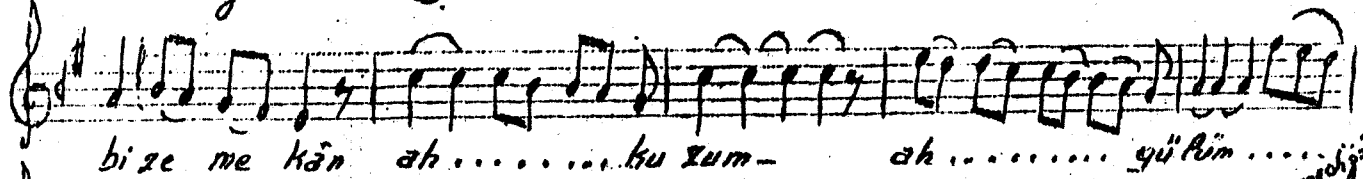
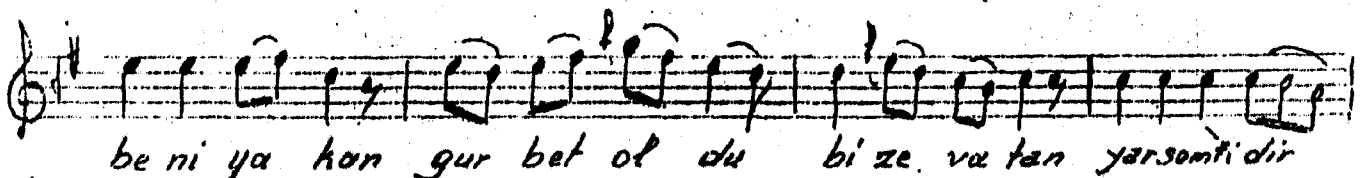
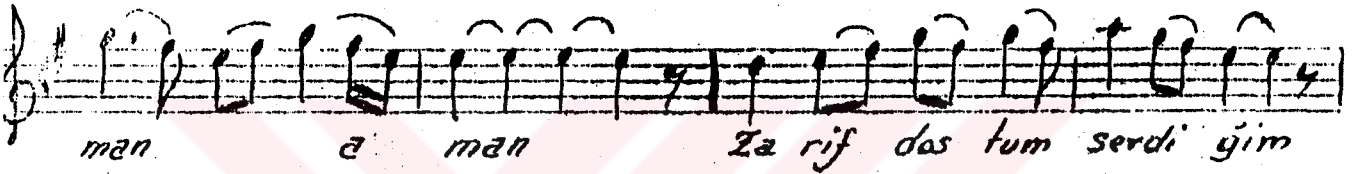
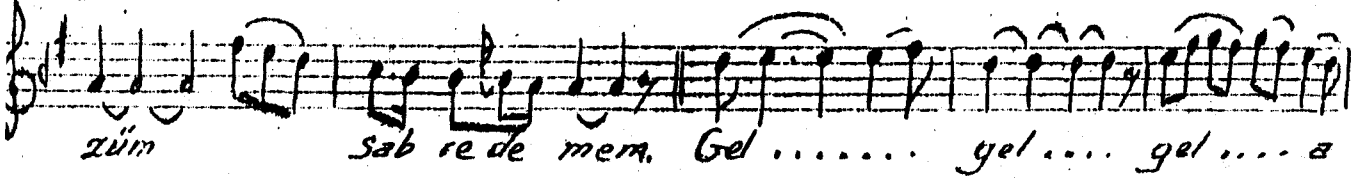
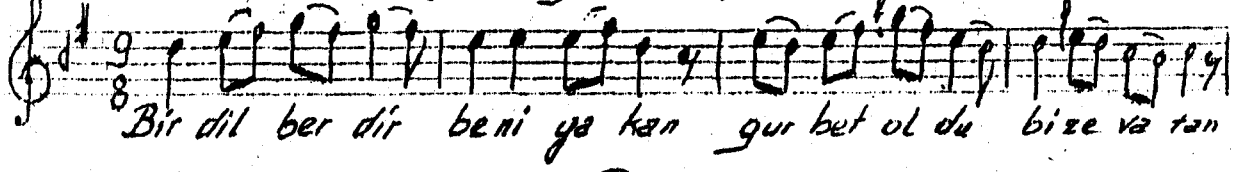
İstanbul Radyosu

41

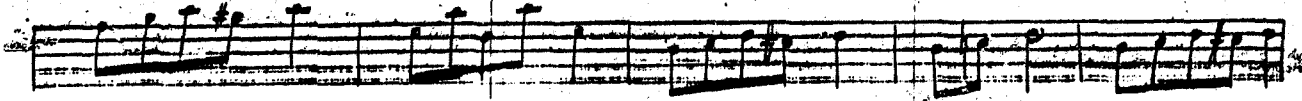
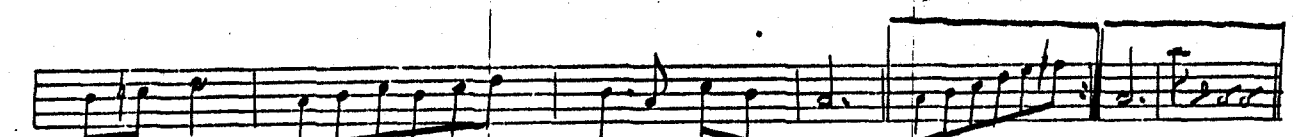
Yüksek Aksak:

Hüseyinî Sarı

Kütüphane'si
Mustafa Çavuş

Gel gel 18 man çarî dostum sevdiğin
"Hepiştir" iki kâşın arasına
Zarni şan mecnun olsun

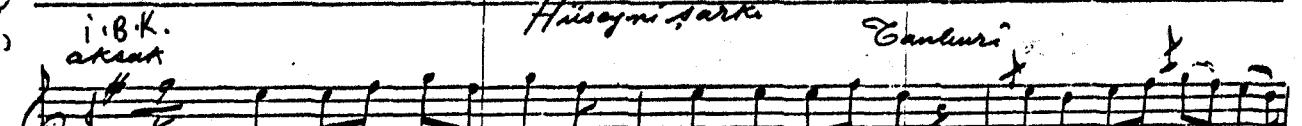
Emine Emine neyle emine
 Aldandım ettiğin lügatı yemine
~~ah kuyum ah kuyum ah kuyum~~
 Atın beni dıranı cihanıma
 Nedir kahratım için Emine
 Yanyarım için için Emine

gözünden dıradı nuru gündüğün
 geceler günkünden alırsın kuyum
~~göktenim istiyen yollarım güğüm~~
 Dıgaralı sarasım lür yasanıma
 Lügatı ne derin derin Emine
 gäkünden lüz katar yezim Emine

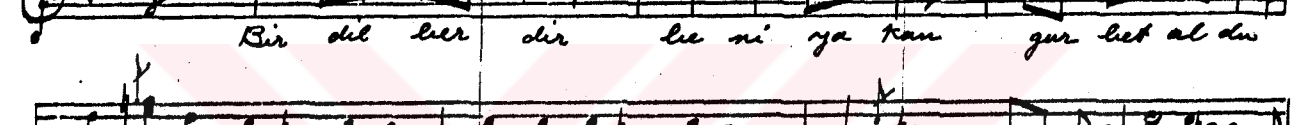
"celil Sahirci"

i.B.K.
 aksak

Hüsnü Şakir Çankırı

Bir dil der dir le ni ya kan gur let al du

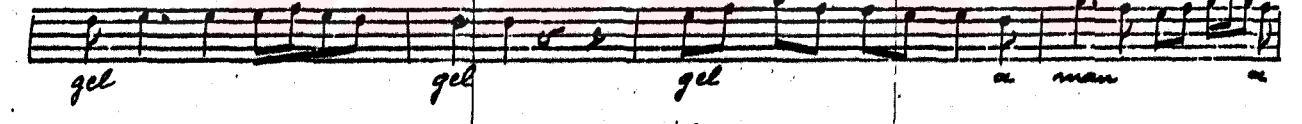
li ge sa tan yar sem ti dir li ge me kan ah ka

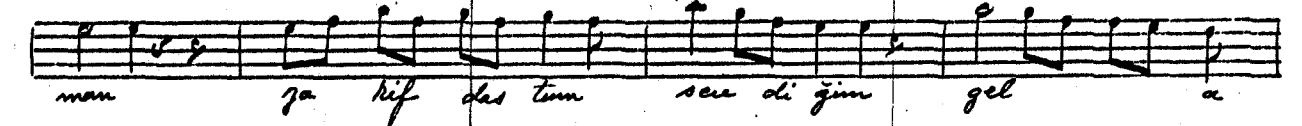
güm ah güm ah sale ri de mem

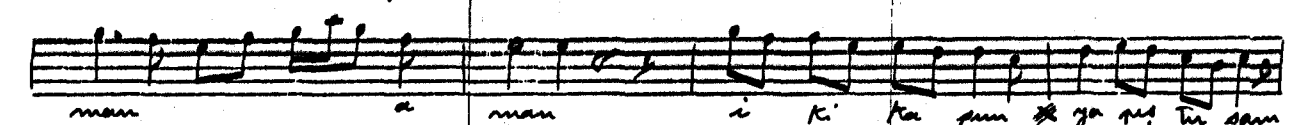
gel gel gel a man a

man ga kif das tum se di gün gel a

man a man i ki ka pın & ya nı tu san

me num al sum al sum ge ni san

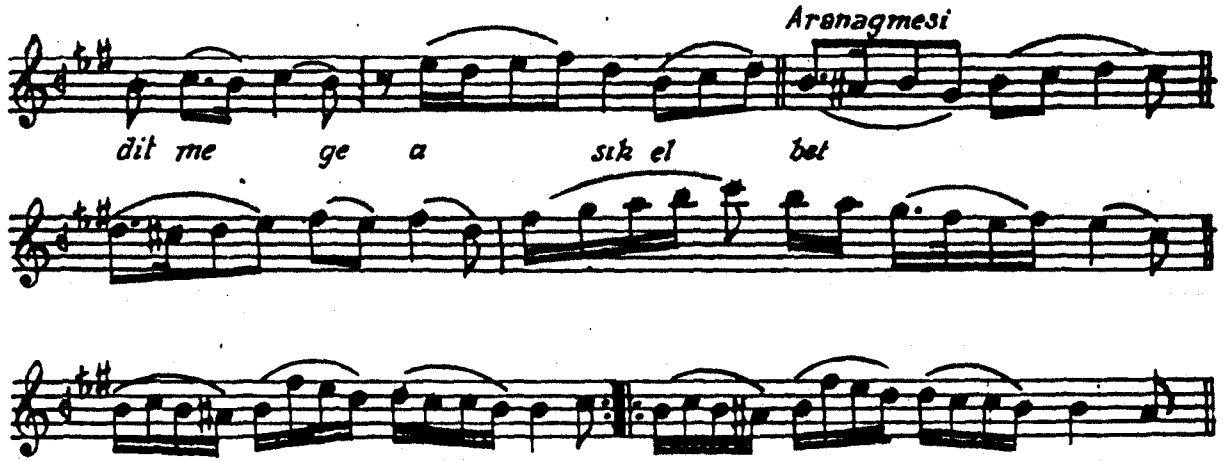
Bir dilberdir den'ye kan
 gıdık olan lüz me kan
 lüz me kan lüz me kan
 ah kuyum ah kuyum
 ah salırdemem gel gel gel aman
 aman garif dastım secdiğim
 gel aman aman
 iki kapın arasına yapıştırsam
 mecnun alım pırıltıyan

ah yar a man güzel er de ne tür ha let
 ne de gör sen a tür hay rüt a man a man
 rüt a man a man istediğin se vür Koç ma
 ah sen düm ol Sa a det a man a man.
 e la göğ lü si kim söz lü mahkûp ol sa
 ar zu e tür saydım ge a tük el

1 2
 güzeller de tür me halit
 ne de gören atır hayret
 istediğin se vür Koç ma
 ah efendim ol sa adet.

mekarât
 güzel yüz lü si kim söz lü mahkûp ol sa
 arzu co kes saydım me aşık ol büt
 Karlae hilal Pürüm Sığah.
 hayr edeğin e man ayal.
 can azgınlık pürüm sine
 tür güzeller de istem Tama'

Tanburine eyle hayret
 vira elden götü inadet
 tür ayimeye nazar Hil Kün
 gör Karlae me meşafet
 mekarât

Hüzam şarkı tanburı

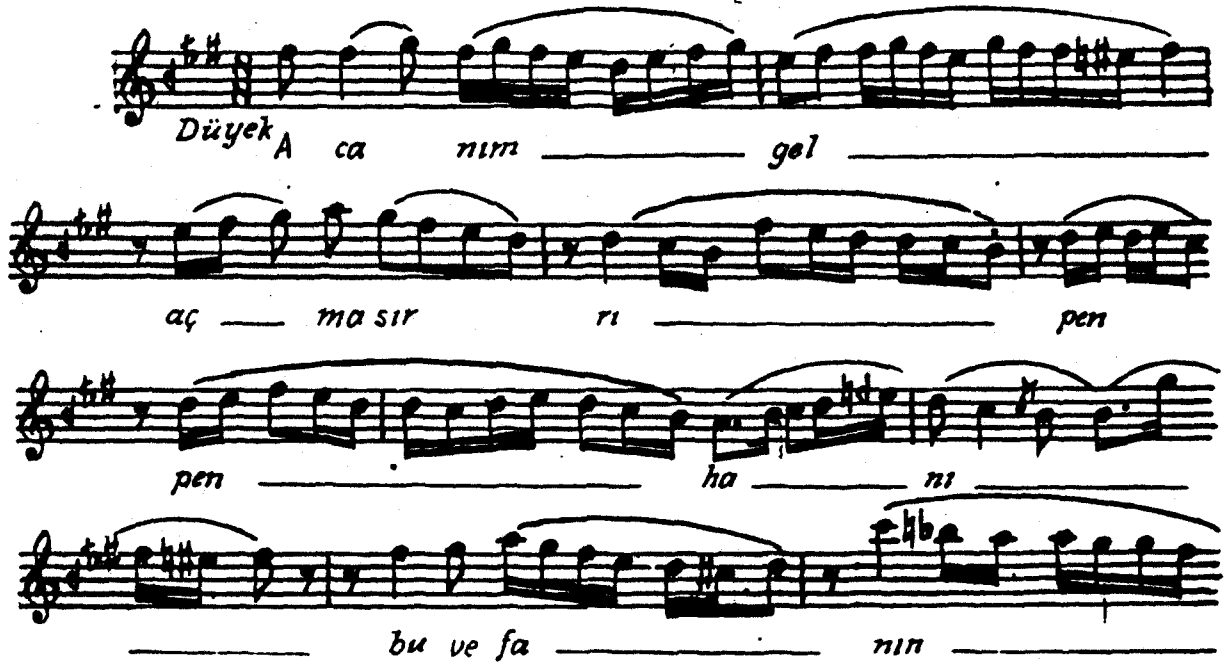
Güzellerde ne bu halat;
Nerde görsem olur hayret;
İstedigin sevip kaçma;
Ah efendim olsa âdet.
Mülasime

Güler yüslü girin;
Söslü mahbup olsa
Arzu çeker sayd etmeye
Açık elbet.

Kağlar hilal perçem sıyah;
Bayıldığım o nim sığah;
Can arzular bussesin;
Bu güllerde ottım tamah.
Mülasime

Tamburiye öyle ragbet;
Zira elden gitti iradet;
Bir ayneye nazır kıl kim;
Gör kendini neyin afet.
Mülasime

Hüzzom şarkı tanburı

Hüzzam şarkı tanburi

A canım gel açma sır-rı peşanı;
Bu safana olur elbet zamanı;
Unutuldu sanma ahd-ü peymanı;
Mülazime

Etme feryadı a canım eyleme varı
Sabr olurmu ah efendim yandı bu
Dil gel ömrüm varı.

Bivafadan etme memal vefayı;
Bide ise gider dilden cefayı;
Gayrılarla gel eyleme safayı;
Mülazime

Bivafaya gönül vermek hatadır;
Her ne dînle zam idersen senadır;
Tanburi bu bir ake-i-edadır.
Mülazime

Hüzzam şarkı tanburi

5679

U. Yürüksemai

Güzellerde ne bu halet

Tamburi Mustafa Çavuş

T. A. T.

Ya ra man gü zel lerde ne bu ha let

Nerde görsem a lır hay ret a ma na man

ret a ma na man İs te di ğin se vip kaç ma

Ay e fen dim ol sa a det a ma na man

Güler yüz lü şirin sözlü mahbub ol sa

ar zu çe ker saydet me ğe gö nül el

bet---SAZ--- bet

Güzellerde ne bu halet
Nerde görsem alır hayret
İstediğin sevip kaçma
Ay efendim olsa adet

Güler yüzlü şirin sözlü
Mahbub olsa arzu çeker
Saydetmeşe gönül elbet

Rahis
etokrah 1594
T.R.T

Hüzzam

1342
tanburuna
45

VE FA YOK dur A KAN SU olA NE HAL ol dur

Bi ZE BU olA A MAN A MAN HAYRET Kef dim dil BE

RI ME YE RE BAT SUN BU YÜK A olA A MAN A MAN

BIR olA HI YAR SEV ME YE YİM SE VER SEM olE

Yüz VER ME YİM A MAN A MAN YAR

YAR A MAN A MAN BOYLE YAR SIZ

KA LIR SAM olA Koda

Koda

ANKARA RADYO EVI
KÜTÜPHANESİ

694

No:95

İstanbul Radyosu
Kütüphanesi

46

T.R.T

AKSAK

(♩ = 138)

HÜZZAM ŞARKI

(Sevdim yine bir Afet gibi yar)

TANBURI MUSTAFA ÇAVUŞ

(Nevres Bey'den)

SEV.... DİM Yİ NE BİR.....

.... A FET..... Gİ Bİ YAR (SAZ.....

...) ÇEŞ Mİ..... Sİ YE Hİ.....

.... EY LER..... Dİ LE KÂR

A MAN..... A MAN..... BEN SAB

RE DE MEM (SAZ.....) MEM (SAZ.....)

RAH..... MEY..... LE BA..... NA.....

EY CİL..... VE Lİ YAR.....

RAH MEY..... LE BA NA

EY..... CİL VE Lİ YAR

(ARANAĞME

E.B.

SEVDİM YİNE BİR ÂFET GİBİ YAR
ÇEŞM-İ SİVEHİ EYLER DİLE KÂRAMAN AMAN BEN SABREDEMEM
RAHMEYLE BANA EY CİLVELİ YAR

DEVLET KOROSU

D.K. No: 414

hüzzam

TANBURI 47

SARFI MUSTAFA ÇAVUŞ

Aksak Usulünde

Sev dim yi he bir a fet
gi bi yar SAZ çeş ni
si ye hi ey ler di le kâr
A man a man ben sab re de
mem SAZ mem SAZ Rah mey
le ba na ey cil ve li
yar Rah mey le ba na
ey cil ve li yar
A R A N I Ğ M E

3.9.1973

Sevdim yine bir afet gibi yar
Çeym-i siyahı eyler dile kar-
Aman aman ben sabredemem
Rahıyle bana ey cilveli yar

NUSRET

Hüzzam şarkı Sevdim yine bir afet gibi yar
Tanburi Mustafa Garusun 48

sev din yine bir
A let gibi 592
geş mi siye ki
ey ler di le kâr di le kâr
a man a man ben sabı re
de de mem mem rahm ey
le ba na ey cil ve
li yar rahm ey le ba
na ey cil ve li yar

Sevdim yine bir afet gibi yar

Geşmi siyehi eyler dile kâr

Aman aman ben sabıredemem

Rahm eyle bana ey cilveli yar

5391

T. P. T.

50

~~1038~~

HUZZAM ŞARKI

Tarhuni Mustafa
Çayır

Aksak

ÇI - KA - YIM Gİ - DE - YİM A - MAN DAĞLAR DA - FI - NA

ÇI - KA - YIM Gİ - DE - YİM A - MAN DAĞ - LAR

DA FI NA DE - Ğİ - MEN LER DÖN - SÜN

GEÇ MİM YA - ŞI - NA A MAN DA - HA

NE LER GE LİR GE GER GA RİP DA ŞI - MA

DE - Ğİ - MEN LER DÖN - SÜN GEÇ - MİM

YA - ŞI - NA A - MAN

Çıkayım göbüm dağlar başına
 Depirmentler dönsün çarımın yapma
 Daha uolur peki gecer gaye başına
 Depirmentler dönsün çarımın yapma

3165

TÜRKÜ HÜZZAM
TANBÜRİ 'NİN
:AĞIRLAMA
H.

GİKAYIM GİDEYİM DAĞLAR BAŞINA

51

Handwritten musical notation for the song "GİKAYIM GİDEYİM DAĞLAR BAŞINA". The notation is written on a staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the staff in both Turkish and Persian script. The lyrics are: GİKAYIM GİDEYİM DAĞLAR BAŞINA, NAİL OLDUM YAZIN AĞAĞI, HİLAL KASINA. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. There are also handwritten notes in Persian script above the staff.

Handwritten note in Persian script: "Ağır ağız"

Handwritten musical notation for the song "GİKAYIM GİDEYİM DAĞLAR BAŞINA". The notation is written on a staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the staff in both Turkish and Persian script. The lyrics are: GİKAYIM GİDEYİM DAĞLAR BAŞINA, NAİL OLDUM YAZIN AĞAĞI, HİLAL KASINA. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. There are also handwritten notes in Persian script above the staff.

GİKAYIM GİDEYİM AĞAĞI DAĞLAR BAŞINA

NAİL OLDUM YAZIN AĞAĞI HİLAL KASINA

536

i.B.K.

Huzam Türki

Taneluri Mustafa çarraz

lyden

çe Ka yun gi de yim a man

Dağ lar da la pr na a man a man çe ka

yun gi de yim a man dağ lar da la pr

na a man a man ma il al dum al dum

a man hi lâl ka pr na ah a man a

man ma il al dum al dum a man hi lâl

Ka pr na ah a man a man

Manazme

Çıkayım gideyim aman dağ lar başına
ma il aldum yarın lâl kasma .

ku kum ri be ğa mı say ya dest

ye lel li te rel li te rel li ye lel li

ye le le lel le lel le lei lel le le lel li te rel li

zi bes ki şa hi ğu li su rud veş ber du du

şend a man ğel ni nın ğel ya man ğel

vay a man a man a man ey a man ey

ral - len - tan do

a man ey şi rin ze bari ey

Ergi

Hüzzam Şarkı

53

T. Mustafa Çavuş.

Orta $\text{♩} = 118$

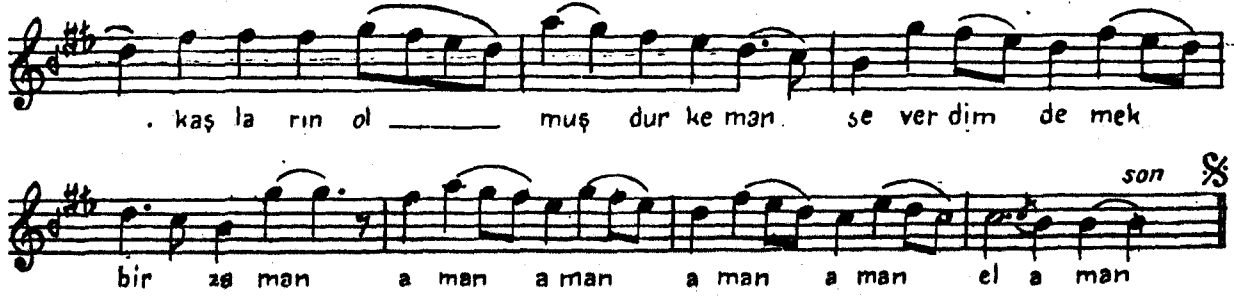
yürük semâi

Bir ğü zel al dat dı be ni sevda la ra sal dı te ni

Bü bü ği bi söy le me si ho şu ma ğit di se si

hak ka is mar la dım se ni ğel ğü ze lim ğel a man

o dil be rin hob ne fe si

[Birinci cildin 59, 60, 79, 97, 102, 109, 119, 126, 135, 175, 183, 186, 223, 240, 245 sahifalarında notaları yazılı naş yürük ve saz semallerine bakınız]

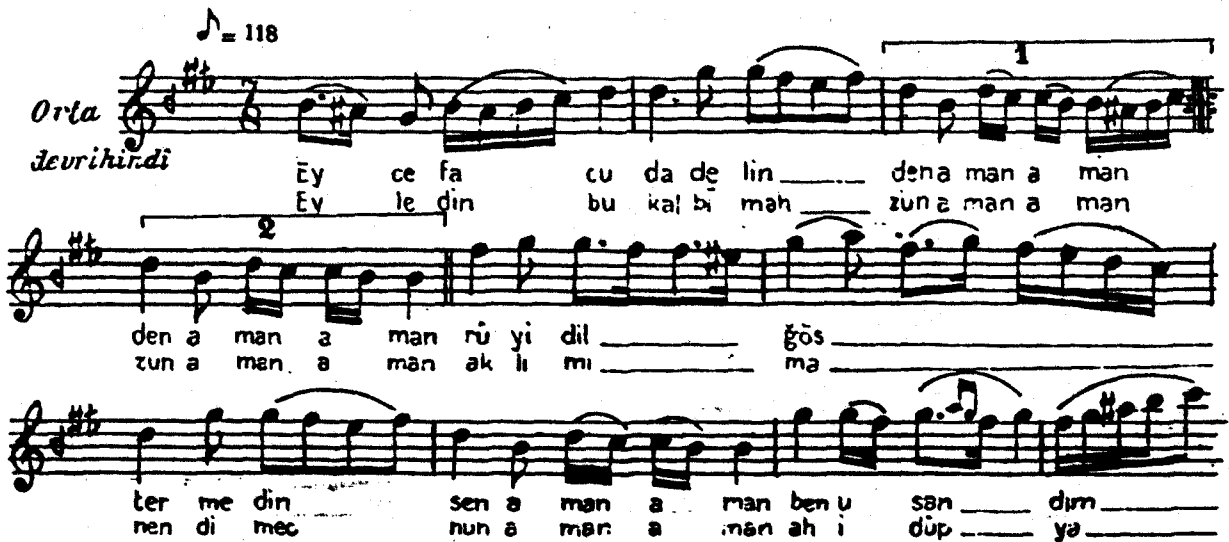
Devri hindi, Devri revan, Devri turan ölçüleri

Devrihindi başta üç kısa sonda iki uzundan yani bir semat ile bir sofyen ölçülerinden mürekkeptir; şekli şöyledir: bu usul birinci mertebede

devri hindi nota ile yazılmış olduğunu bildirir, bu usul bir batota da yazılır; birinci düm kavi, ikinci tek nim kavi, sonraki tek zaif olup birinci uzun düm kavi, sonraki uzun tek nim kavidirler; birinci mertebede bu ölçüyü $\frac{1}{8}$, ikinci mertebede $\frac{1}{4}$ lükle yazmak muvafık olur; Devri hindi umumi kaideye göre beş zarfta iki el ile vurulur ve yâhut yalnız sağ el ile üç zaman için yukardan aşağıya bir, iki zamanlı birinci uzun için sağa doğru ufkiyyen iki, sondaki iki zamanlı uzun için yukarıya doğru üç diyerek dahi vurulabilir; bu usulde yürük, orta; ağırca harketler istimal edilmiştir; bununla şarkılar, ilâhiler, köçekceler mebzulen ölçülmüştür. Bu ölçüye misal olarak Şakir ağanın ve Şevki beyin güzel şarkılarını yazdık:

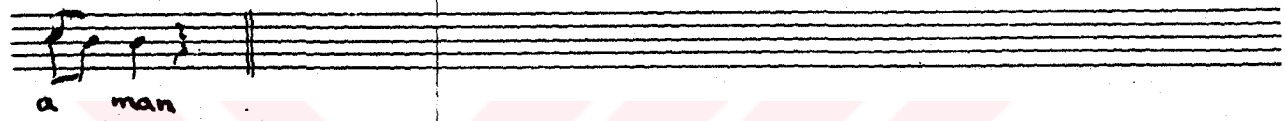
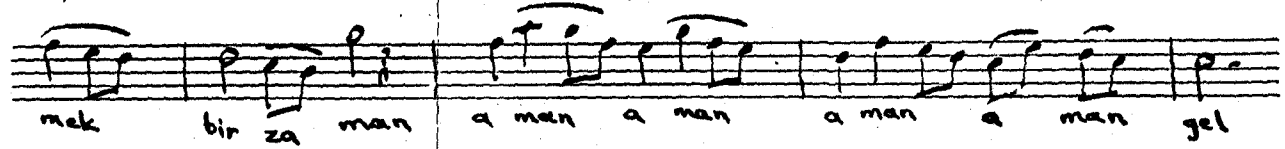
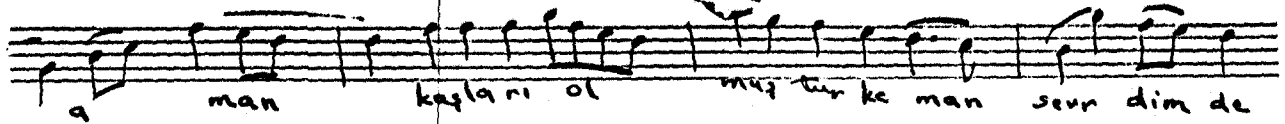
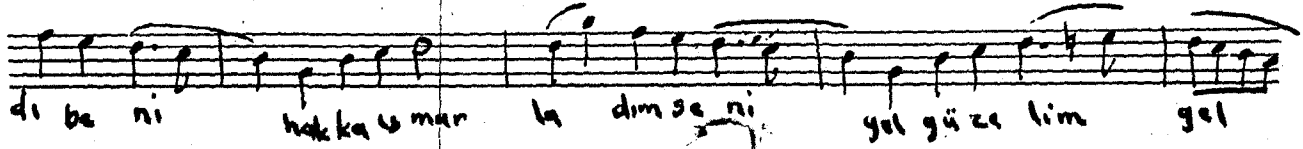
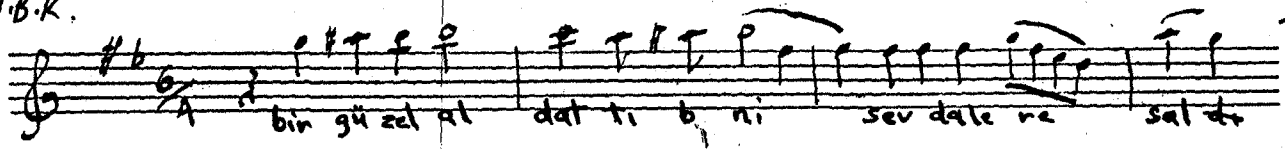
Huzzam şarkı Şakir ağa

[gürüksemai]
1.B.K.

Hüzzam Sârî

(Tanburînin) (D. Süphî beyden)
55

Bir güzel aldattı beni

Sevdalara saldı beni

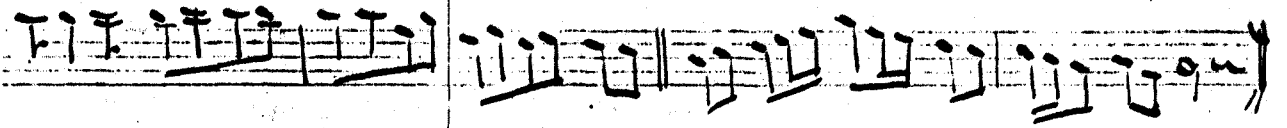
Hakka ismarladım seni

Gel güzelim gel aman

Kaşları olmuş keman

Severdim demek bir zaman

Aman, aman, aman

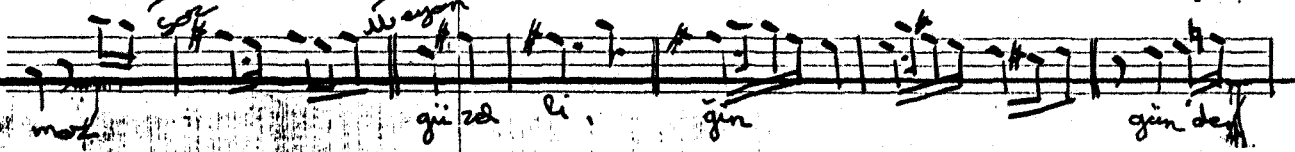
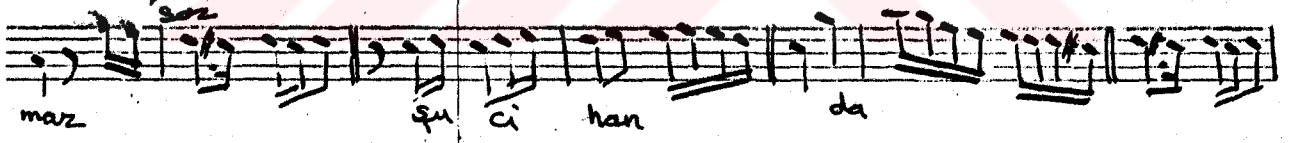

1-2-

Düştü gönüm yandı nane Meyledeli ol güzele
 Başladı feryadı zane göyümüne nese buldu lile
 Söz geçmiyom hiç oyane ağyar ile gez de lile
 olsa ciğer pare pare nakarat
 terkiden u h ne çane

İstikhan şarkı - Tanrıhan Mustafa

2/108
i.B.K.

mest o lan lan a man a yıl

möz kal bin mah zun ca

nun a man sensiz göy nun e fen din

sen ol möz

Mah yüzüne bakmak ile doyulmaz
 Şü cihanı bir nazirin bulunmaz
 Güzelliğin günden güne sayı oldu
 Aşkın ile mest olanlar ayılmaz

~~Nezarat~~

Kalbin mahzum aman aman
 Sensiz göynüm fen olmaz

2148. deranı

59

Güfte

Mah yüzüm bakma ile acemine dayanma
 Sa çıkarım bir nazirin aman bulanma
 Güzellğin gülden güne saji acla
 Asken ile mest alenlar aman aydınma
 Kallın maşın canım anane mendig gülden kulların
 şenimez.

Tefahat sarha

2149. i.B.K.

Dıhaner acememı yeklen temecinden
 cehtliklerımı ben tıııım yarın einden
 Hı ım ile ter em nı yarallen benı ya nat.

2148

i.b.k.

İsfahan sarke

Tandir Mustafa azim

6

Mah yü yü
 Lu ci san da
 dar ma zi le a ca nam
 dar ma zi jin a nam
 da gu bu kan meş
 meş Meyan qü zel li jin
 qim den
 sa zi al du
 ad kan i ke
 mest o lan lar a man
 a zel meş
 kıl lim meh
 zim ca meş a
 man sensiz jän lüm e finine
 sen ol meş

6135

61

İsfahan şarkı

Sırma saçları perişan

TANBURI MUSTAFA ÇAVUŞ
S.Z. Özbekkan'danAKSAK
(♩ = 100)

AH SİRMA SAC - LA - RI PE - Rİ - ŞAN
 TAV RI E - DA - Sİ DİL - Sİ -
 TAN A - CA - NİM MÜN TA ZİR - DİR ÜF TA - DE -
 GÂN A Sİ - KAM HAY - LI ZE - MAN - DİR
 RAH MEY - LE HA - LİM YA - MAN - DİR HEY
 KODA
 HEY HEY EY

SİRMA SAÇLARI PERİŞAN TAVRİ EDASİ DİLSİTAN
MUNTAZİRDİR ÜFTADEGAN AŞIKAM HAYLİ ZEMANDIR
RAHMEYLE HALİM YAMANDIR HEY HEY HEY

3

2202

ADYO MODÜRİ (10.
KÖRÜPİYANESİ)

İSFAHAN ŞARKI TANBURI

+ 62

Ürükçe Ah ne safa dır ey ya nu gül zevkarlı rır
 aydın aksak
 bir kâ se mül a man (saz) mül a
 man man o sa fa lar ser den geç di
 biz o la lım yu le bü lül a mana man
 yar yar öm rüm
 se ni sar mak ga yet müş
 Aranağme
 kül (saz)

İSFAHAN ŞARKI TANBURI

Ne safadır eyyam-ı-mül;
 Zevk artırır bir kâse mül;
 O safalar serden geçli.
 Mülazime

Biz olalım güle bülbül canım ömrüm
 Seni sevmek gayet müşkül
 Ateş-i-aşk rehber oldu;
 Gönül dostun şimdi buldu;

İsfahan şarkı tanburı

6.5 +

Aksak Böyle rak kas ne di me li si müten dir gül
me me li beste şar lı o ku duk ca çarpa re den
git mez e li sa kı nupey le me ar o la sin ben
de ne yar a na rım yar se ni her bar
Aranmağme.
hok ka gü zel be li be li son

İsfahan şarkı tanburı

Böyle rakas ne demeli;
Simtendir gül memeli;
Beste şarkı okudukun;
Çarpareden gitmez eli
Mülazime

Sakınıp oyleme ar;
Olazın bendene yar;
Anarım yar seni her bar;
Hakka güzel beli beli.

Yüz veririm pek severler;
Hüsün bağı pek medhaderler;
Meyva veren o fidane;
Elbet ana diğ bilerler.

Mülazime

Akıllığın en evvelki;
Sırda oyar kavak yeli;
Tanburu oynatır;
Sema eder her gıneli.
Mülazime

İsfahan şarkı tanburu

64
J

Aksak Ah sa fa gel din e fen dim sen da

gi sı nem ol — du ru şen a man a man

şen — a man a man fe lek den bir ay gün

doğ du nu ri le yar dol du gül şen

gel şad ol sun bül bül le ri se ve riz

dil ber le ri a man a man yakma ca nım

be gen mez sin dil de ca nım e —

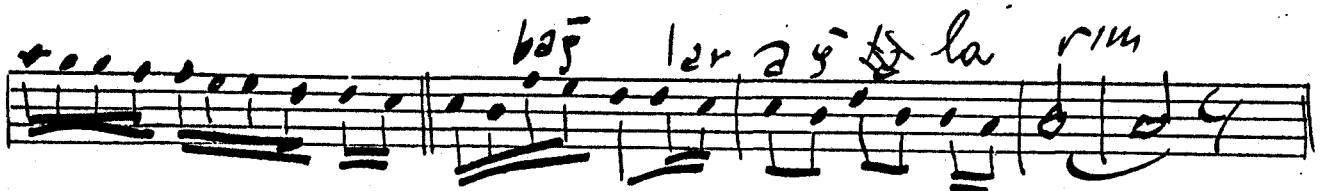
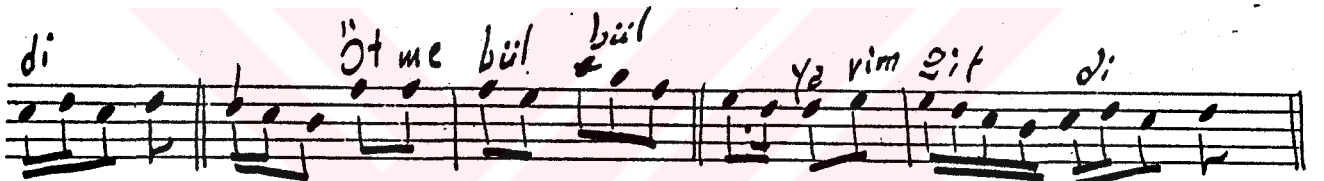
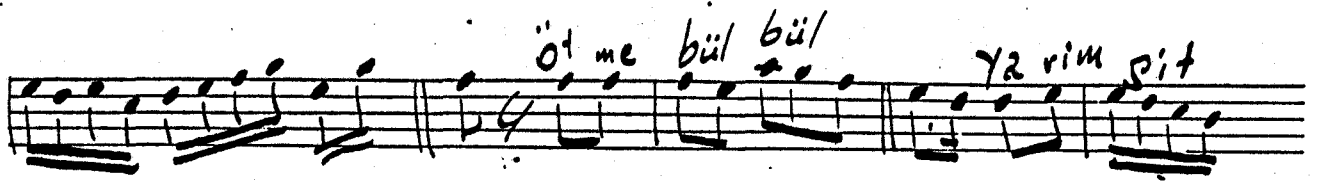
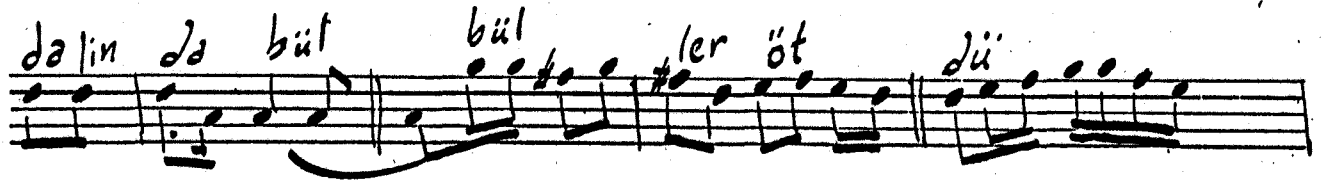
Aranagmesi

fen dim (son)

7.4.

K. G. İslahon Sarki.

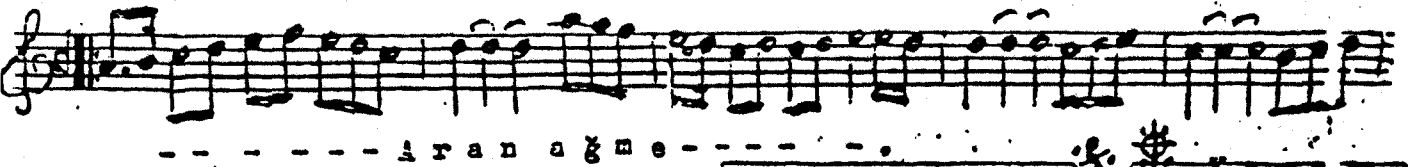
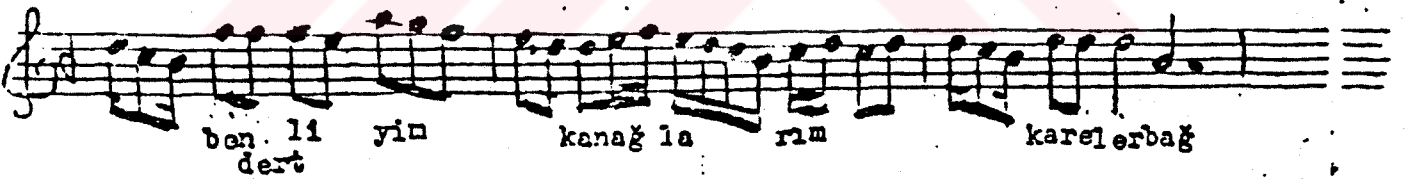
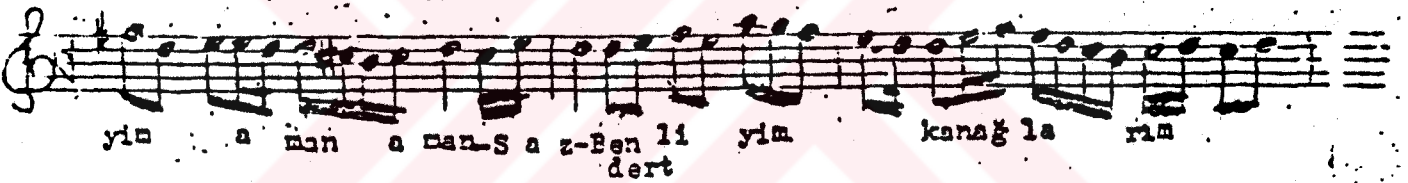
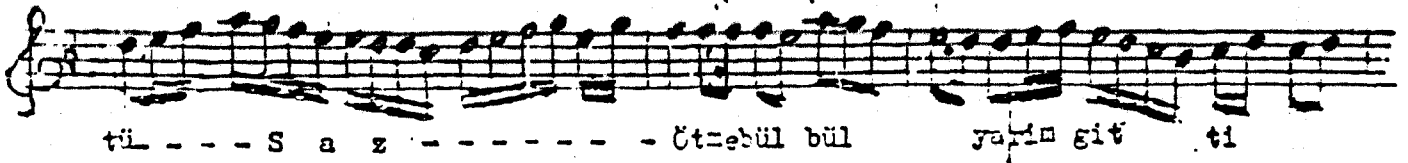
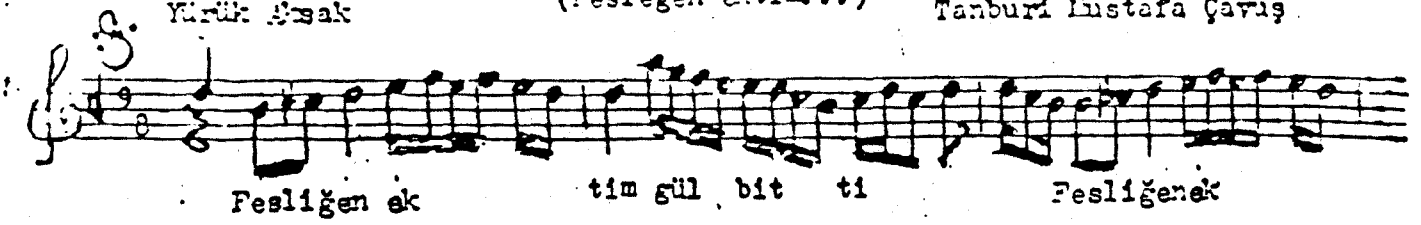
65

Festizeniñ ocak ocak.
 Ye kaçarsın köşe bucak.
 Geleceksen işte kucak

Aladdin Yavuzca

Yürük Akşak

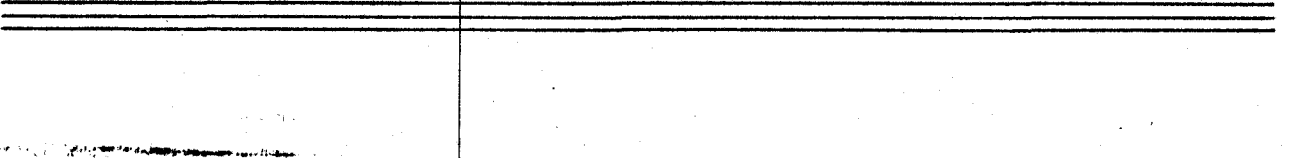
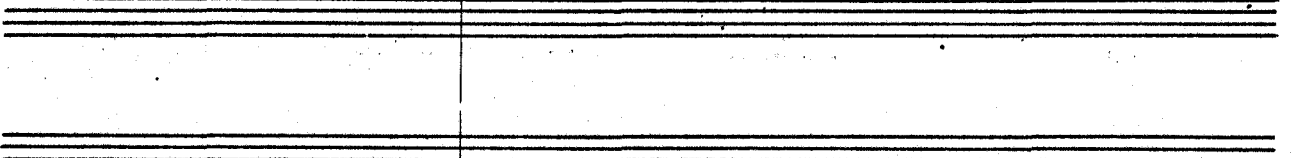
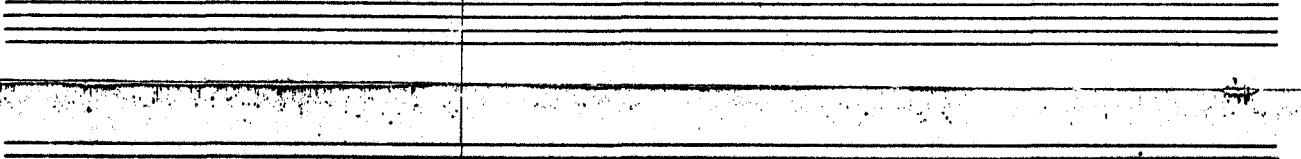
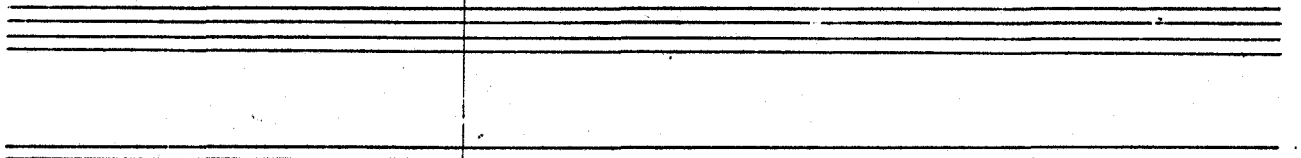
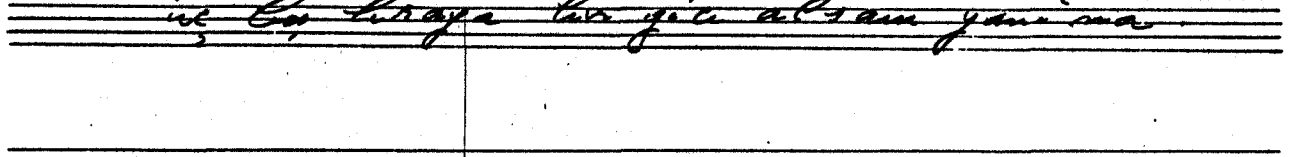
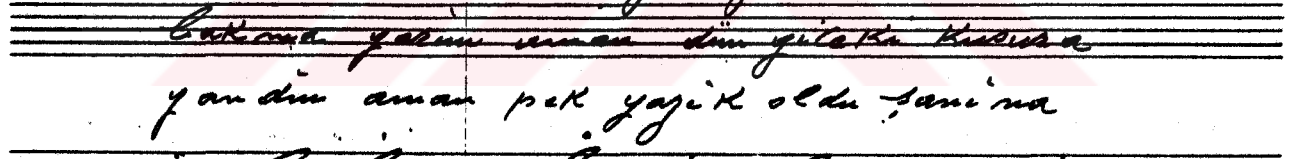
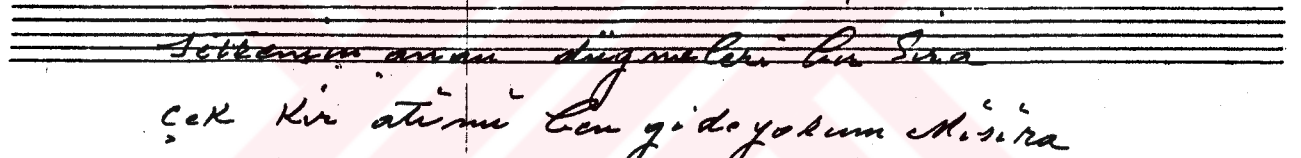
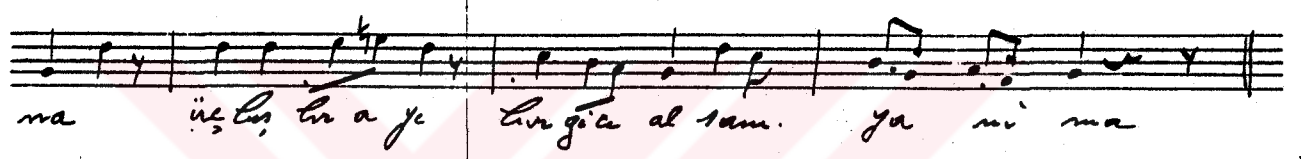
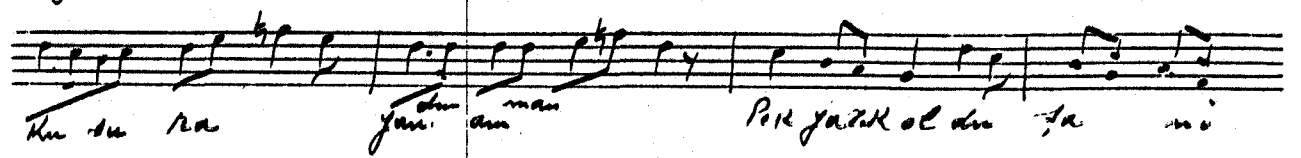
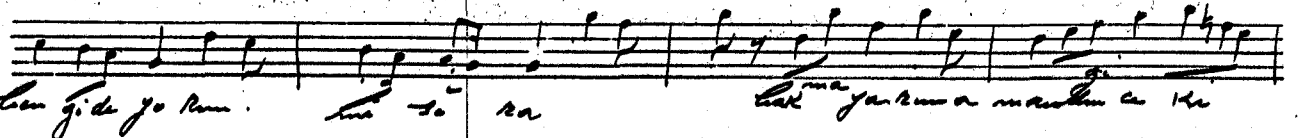
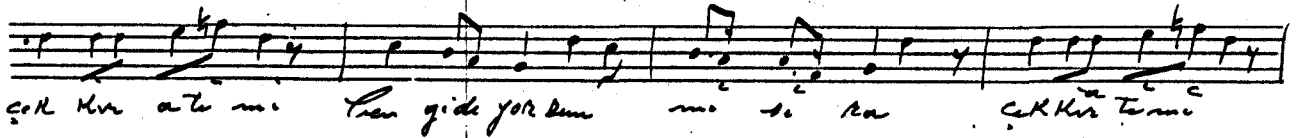
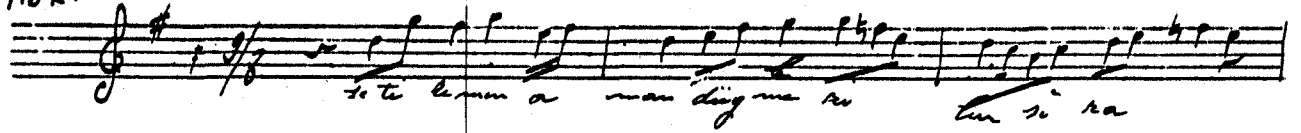
Fesleğen ektim gül bitti
Dalında bülbüller öttü
Ötme bül bül yarım gitti

Ben dertliyim anan anan
Ben dertliyim kan ağlarım
Kareler bağlar, bağlar alarım

Fesliyonim ocak ocak
Ne kaçarsın küşe uçak
Gelsek sen iste kupağ

aksak Sofyan.
i.b.k.

Makur Sazhi - Tanburu kistafa aga 67

2666
i.b.k.
akad.

Matrus Türkü - Tan Curi Mustafa Çavuş 68

se te ke men a man diğ me le ri lü si ra
çok kı z a tı ni ben gi di y o rum ni si ra çok kı z a tı
ni ben gi di y o rum ni si ra bak ma ya rum a man dım
ge ce ki ru su ra yan dım a man a man. Pe k ya zık ol
du ta ni na uç bu l ru ya lın ge ce al sam ya ni
ma

Sö t t e m i n d iğ m e l e r i l ü s i r a

ç o k k ı z a t ı n ı b e n g i d i y o r u m n i s i r a

B a k m a y a r ı m a m a n d ı m g e c e k i k u d u l a

y a n d ı m a m a n a m a n . P e k y a z ı k o l d u ş a n ı n a

ü ç b e r b r a y a l ı n g e c e a l s a m y a n ı n a

1. B.K.
duyek.

Marhur Sarki - Tanluri Mostafa aga ni

gül meş si mi seyre
de lün la
ri bul bul se si
am le ye lün se he ri
ru ah. ri san la sum
lüz bel le diK a ma de.
roman gel sum se la
se la ref ta re sen sig
ol maz tez gel ca num öm
rün va ri

öz gel . . . dir

ma . . . de.

se . . . la

gül mevsim seyrede lere lehare
 bülbül sesi dinletilen toleri
 vîran larin üz lile dik amade
 hemen gelsin safa safa safa yefkari
 sensiz olmaz tez gel aman emins vahi
 o gülcekre tesrif ede lu anda
 hâzire nâ Nâzi Tâvîs ve kâmen de
 sine ile ka khar larin cümle su
 akların güler oynar sayende
 sensiz olmaz , tez gel aman emins vahi

en siz

am

se

la

se

5895

72

T.R.T.

MAHUR SARKI
NAZAR ETTİ

AKSAK (120)

MUSTAFA ÇAVUŞ

NAZAR ETTİ BA ZI YA - RAN OL OL MUG BE ÇE
AL - DI MEY DAN A MANA MAN NAZA RET Tİ
BA - ZI YA - RAN OL MUG BE - ÇE AL - DI MEY
DAN A - MANA MAN NEA YAR - DIR NA - LUN OL DU
DAMGA - LAN - DI BÜ MÜŞ GER DAN GE Çİ LİR Mİ
Şİ VE NÂR DAN ELE GİR MEZ GÜ MÜŞ GER
(ARANGME)
DEN

NAZAR ETTİ BAZI YÂRÂN
OL MUG BEÇE ALDI MEYDAN
NE AYARDIR MALUM OLDU
DAMĞALANDI GÜMÜŞ GERDEN

KİMYÂ İDİ NAZARIMIZ
U.Y SAYDI PAZARIMIZ
GÜMÜŞ GERDEN ELE GİRSE
BELKİ OLMAZ ZARARIMIZ

NAKARAT
GEÇİLİRMİ ŞİVENÂRDAN
ELE GİRSE GÜMÜŞ GERDAN

Ankara Radyo Müdürlüğü
Kütüphane

№2350

5686

73 ~~909~~

T.R.T.

MUHAYYER ŞARKI

HÂLÂ GÖNLÜM BİR GÜZELDE

MUSTAFA ÇAVUŞ

ŞAKSAK (♩=120)

HA LA GÖN LÜM BİRGÜ ZEL DE SABRİ MÜŞ KÜL
GİZ. Lİ YER DE A MANA MAN (SAZ. DE A MANA MAN (SAZ.
MÜPTE LA. YİM YUZ QE VİR MEM BAŞTA - CI - DIR
AŞ. Nİ SER. DE A MANA MAN YAR.
BEL A MAN SENSİN GÜ. ZEL ŞU A LEM
DE A MAN A MAN (ARANGME)

HÂLÂ GÖNLÜM BİR GÜZELDE
SAYDI NÜŞKÜL GİZLİ YERDE
MÜPTELÂYIM YÜZÇEVİRMEM
BAŞTÂCIDİR AŞKI SERDE

OKUN DUKCA BESTE DİLDE
TANBURIYİ PEK TUT ELDE
SEN ÇIKARMA GİZLE AŞKIN
MUHAYYERDE ZİRAPERDE

SEVDİĞİM GEL ŞEREF BULSUN
DAHİ BETER GÜZELOLSUN
İRÂDEMLE ALDI GÖNLÜM
BERGÜZARIM ANDA DURSUN

YAR AMAN SENSİN GÜZELŞÜ ÂLEMDE

1240

RADYO MÜDÜRLÜĞÜ
KÜTÜPHANESİ

793

B.K. AKOAK.

Muhayyer Sacki - Tanburu Nistafa çarşum. 74

hala gönlüm lığı ol du saydın mı kıl
 gizli yer de de.
 nipte la yun yüce ve mem. lüta e du as
 ki ser de yar gel a man.
 sendin gu ol du la lüm de.

Hala gönlüm lüta güzelde.

Saydın mı kıl gizli yerde

nipte la yun yüce ve mem.

Lüta e du as ki ser de

mekarət) yar gel a man Sendin güzel İse alanda.

okun du k ca Lüta dil de

Tanburu ni pak tütü elde.

ses çıkarma gizli aşkın

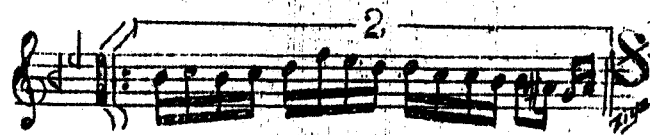
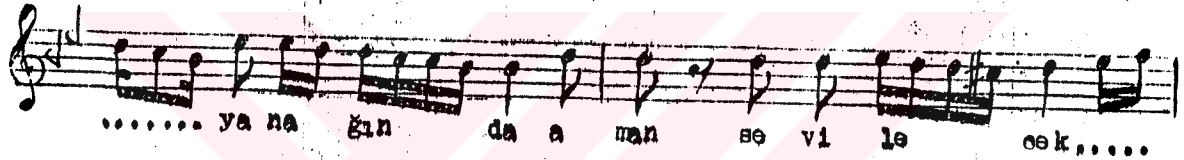
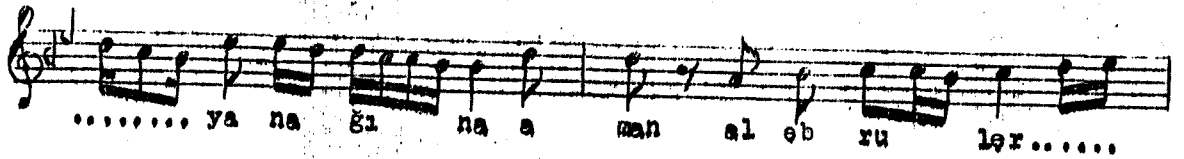
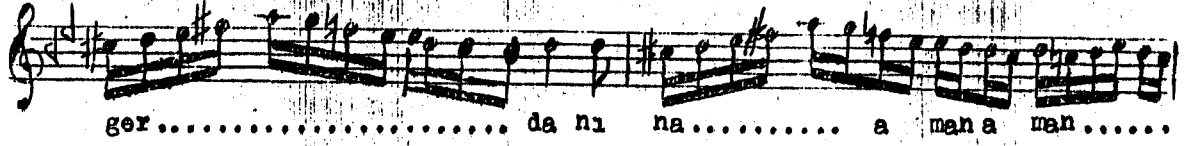
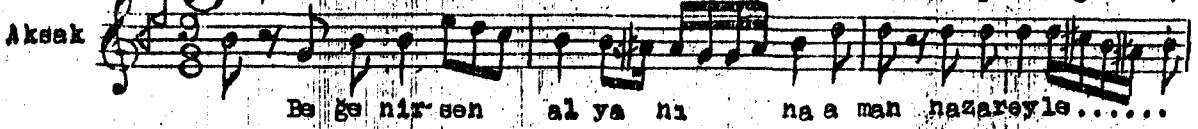
muhayyerdir zira Perde

Sae fede yim elde varım

Sena etmekte dilde kâdım.

yar yan ında Lulum du k ca

gidir kal maz. lüta e kârım.

Begenirsen al yanına
Nazar eyyle gerdanına
Boş bulunma gözet kendin
Dokunma gül yanağına.

Al ebruler yanağında
Sevilecek bu çağında
Yar aman aman aman
Dil uzatma gerdanına

Safa etsün ehl-i irfân
Unutmaşın bizi yârân
Hususa ki meclisinde
Bulunursa gümüş gerdan

Dilberin unvanına
Doyulmaz seyrânına
Tanburî'nin bu sohbeti
Bergüzdür yârânına.

Aksak

Be ga nür sen al ya... nı.... na a
man na zar ey le..... her..... ya nı na..... a..
man a man..... boş bu lun ma.... gö..zet ken...din.....
..... do kun ma gül..... ya na ğı....na a man al eñ ru...lar...
..... ya na ğın...da a man se vi le....cek.... bu ça ğın...da a
man yar a man a man.....dil u zat na.... gö..zet...ken.....
din..... do kun na gül..... ya na ğı..... na
Joni

1
Begenürsen al yanına
Nazar eyle her yanına
Boş bulunma gözet kendin
Dokunma gül yanağına

2
Dilberin ünvanına
Doyulmaz seyranına
Tanburinin bu sohbeti
Bergüzarıdır yaranına

Nakarat
Al obruler yanağında
Sevilecek bu çağında
Yar aman aman aman
Dil uzatma gordanına

296
i.b.b. aksak

Yeni parça

Mustafa Casımpın 77

ah se fa fag dıñ e fen dıñ sen
da ğı sı nam al du ru pen a
man a man man fe lek den lır
ay ğın da ğ du nurı le yar dal du ğıl
pen ğıl sad al sum lıl lıl le ri
sue ri ğ dıl ler le ri a manaman
yakma ca num le ğen me ğ sin dıl de
ca num f fen dıñ sen

Yafa ğaldın akdan sen
da ğı sinem aldu ru ğen
Ferikten lır ay ğın da ğla
nur ile daldın ğıl en

3299
i.b.k. aksak

Neva parkı

Tanlurî mustafa canus

Le fa gel din e fen din sen
dağı si nem al du ru sen a man a man
sa fa gel din e fen din sen dağı
si nem al - du ru sen a man a man
Felek ten lür gün ay dağ du nur i le yar
del du gül sen gül sad al sun lül lül
le ri seve riş lür del ler le
ri a man a man yakma ca num lü gen meş
sen dil de ca num e fen din sin
Kade

klüsün gili' lağı cüm
bulunmağı gâmil' cüm
terif lürü ağızla
mahlupta bekî' gârim

şükürüm Tanlurî sen
gâr kendini' haddin lül
dehşetü' gül cemalî
riec alur hal' gâr sen

SA FA GEL DİN E FEN DİM SEN

DA Zİ Sİ NEM OI DU RÜ SEN A MAN A MAN

FE LER DEN BİR AY LÜN .DÖĞ DU

NU Rİ LE YAR DOL DU GÜL SEN GEL SAD

SUN KÜL KÜL LE Rİ SE VE RİZ

BER LE Rİ A MAN A MAN YAK NA CA NİM

E GEN MEZ SEN DİL DE CA NİM E

EN DİM SIN

Ömer Jun

SAFA GELDİN EFENDİM SEN	HÜSNÜN GİBİ BÂĞ-I İREM	ÂŞIK MİNN TANBÜRİ SEN
DÂĞ-I SİNEM OLDU RÜSEN	BULUNMAZ İÇİ GÖNÜL VEREM	ÖZ KENDİNİ HADİDİN BİL SEN
LELEKÖN BİR AY GÜN DÖŞÜM	FEREE BURUN AĞIYARSA	AĞIYARSA GÜL CEMALİ
NİRİYLE YAR DOLDU GÜLSEN	MAH-I TABDA BEKİ GÖRENT	NİCE OLUR HAU GÖR SEN

inlalet
GEL SAD OLSUN BÜLBÜLLERİ
SENERİZ BİZ ÖİLERLERİ
YAKMA CÂNIM BEĞENMEZSEN

3299
i.b.k.

Yeni şarkı

Canlıların

80

mun ta ze rum tes ru fi ne
ref ta ru le re ci si ne a manaman
len lür mi yim a şık a lan
lül lül a şık gür lü sü ne
yar a man yar a manaman a fe ti den
ran a man a man yakma has red a
te si ne.

Muntazırum tefrifine
Riftar ile revşine
Bir lüzumun apakalan
Bülhül aşık gütüşüne
yar aman yar aman
yakma hasred atesine

2. FASL-I NEVÂ
AKI TANBÜKİ
PEYAN (Almaş)

MUNTAZIRIM TERSİFİNE

81

Handwritten musical notation on ten staves. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals, along with handwritten lyrics in Turkish. The lyrics are written in a cursive script above the staves. The music appears to be a traditional Turkish melody, possibly a taksim or a song. The notation is dense and covers the entire page.

MUNTAZIRIM TERSİFİNE	GERMAN EDİP YANDI BİLİR	DİĞERLERİN REVİSİNE
REKTAR İLE REVİSİNE	NAZARINDA BİR TAYE GÜL	ZERAFETLE GEÇİSİNE
BİR BEN NUSİM ASIK OLAN	SENİ SEVEN ASIKLARIN	KADILARIN DEN TANBÜKİ
BÜLBÜL ASIK GÜLSÜNE	GEL EFENDİM KAORIN BİL	YALVAR YAKAR AŞİPESİNE
Naharat		
YAR AMAN	YAR AMAN	

1. Koro D.K.
470.

82

Aydin. NEVA SARKI
(Muntazim tesvifine)

Tanburu
Mustafa Çavuş.

$\text{♩} = 144$

MUNTA ZI RUM TEŞ RI FI NE REPTA RI LE
RE VI SI NE A MANA MAN BİR BEN İYİ YİM...
A... SIK O LAN BÜLBÜL A SIK GÜ LÜ SÜ...
NE A MANA MAN YA RA MAN... A FE TI DEV RAN.
YAKIMA HAS RET A... TE SI... NE.
--- ARANAĞME...
Naktanur.

Muntazim tesvifine
Rafetle revisine
Bir beşmîyem aşık olan
Bülbül aşık gülşüne.

Dilbeclerin revisine
Zerafetle gelisine
Kaptırsın sen tanburu
Yaho yakar dîş pasine.

Feryâd edip yandı bülbül
Nâzarında bir tase gül
Sarı seven asitben
Gel efendim kurtini bit.

T.R.T

(♩ = 60)

Tê-ham mül kal ma-di

zer-re ce dîl de

el a-man nazlı ya-

rim el a-man. SAR

Nedir. e fen dîm bu e-

da lar Sen de. SAR

el a-man ey nazlı yar-

rim el a-man Hüs-nü-ne

hay ran yo lu na kur-

ban a-lam ben o-lam ben o-lam

el a-man

- 1) Tahammül kalmadı zerrece dilde aman
Elaman ey nazlı yarım elaman
Nedir fendim bu edâlar sende
Elaman ey nazlı yarım elaman
Hüsniine hayran yoluna kurban olam
Ben olam ben olam gel aman
- 2) Bu istighnâyâ sebep ne a canım
Kalmadı dilde sabre mecâhım
İltizar çekmeğe yok dermânım

31°
K. Düğes

Vəşqpusclik şarkı

Çanlurı nın

Ta ham mülə kal ma
de ah yer re ce dil
de a man el a man a
man naxlı ya rım el a
man ne dir e fen dım
lı e da lar
sen de el a man
a man naxlı ya rım el
a man hüsni ne hay ran
ya lu na kur lan a lam
ben a lam ben a lam
gel gel a man

Çahammül Kalmadı ah gərəcə dildə
Nedir efsanələr lı edalar sənə
Hüsni ne hay ran yalına kurban alam ben.

Nova puselek sarku

Canlılar aşık Mustafa canı

3311

i.b.k.

gönül verdim lür del lere re
 gönül verdim lür del lere re beni uurdun
 yer den yere beni uurdun yer den
 ye re insaf et me di lür ke
 re beni uurdun yer den ye re al
 ka ka ke man al a feti can
 müm ta zi ci han
 da lür ya man
 el a man

gönül uurdum lür del lere
 Beni uurdun yerden yere
 insaf etmedi lür ke
 Beni uurdun yerden yere

al ka ke man
 al a feti can
 müstafi ehan
 Halim yaman
 Elaman -

Akank

N İ V R İ Z
(Elmas senin yüzün...)

Tanburi Mustafa Çavuş

2810

Ah el masse minyüzün gö ren elmasse nin yüzün
go ren ayrılır mı kad rin bi len elmasın dan
men dil al dın meo nun olur gö nül ve ren a
man a man a man ha lim pek ya
man - - - A r a n a g m e - - -

Elmas senin yüzün gören
Ayrılıma kadrin bilen
Elmasından mendil aldım
Mecnun olur gönül veren
Aman aman aman halim pek yaman..

Elmasının ~~halim~~ ^{şadâsın}
Herkes sever edasını
Elmasından mendil aldım
Mecnun olur gönül veren...

Elmas yüzük taksan sana
Kuzum nişan gelse bana
Aşkın gir koynuna
Aman aman.....

Elmas senin yüzün gören...

MUSTAFA CAVUS

de (MAN) A R A N A G M E S T

EL MAS SE NİN YÜ XÜ N GÖ RE N EL MAS SE NİN

YÜ XÜ N GÖ REN (BAX) AY RI UR MI KAD RIN Dİ

LE N EL MA SIM DAN MEN DİL A L DI M EL MA

SIM DAN MEN DİL A L DI M' MEC NUN O LUR

GÖ NÜL YE REN A MA N A MA N' HALİM

PE K YA MAN KARAR

Ende

1) ELMAS SENİN YÜZÜN GÖREN
AYRILIR MI KADRİN BİLE
ELMA SINDAN MENDİL ALDIM
MECNUN OLUR GÖNÜL VEREN.

2) ELMASININ HOŞ SÖZÜN
HERKES SEYER VAZİYETİ
ELMA SINDAN MENDİL ALDIM
MECNUN OLUR GÖNÜL VEREN.

3) ELMAS YÜZÜK TAKSAM SANA
KUZUM NİŞAN GELSE BANA
AŞIKININ GİR KOLUNA

MECNUN OLUR GÖNÜL VEREN.

Nesretliğin Şarkı

Ma li se gel

Usta Yarı

Na-ri Gi-ra-ki süp

Na-ri Gi-ra-ka süp

Ba-si-ma-sev-da-ü süp

Ba-si-sev-da-ü ben da süp

Der-di de-ru-nun co-şup

Der-di de-ru

co-şup

Der-di de-ru-nun co-şup

Der-di de-ru

co-şup

Nesretliğin şarkı
Beyminize ver giza
Yunus'un şarkı
İstediği şarkı
Raks edecek gah gah

Nasrî'nin şarkı
Beyminize ver giza
Derdin derdini coşup
Beyminize ver giza

SABÂ ŞARKI

BİR esmere gönül verdim...

ŞEF

89

TANBÜRÂ

MUSTAFA ÇAVUŞ

BİR ES MER E A MAN A MAN GÖNÜL VE R Dİ — M BİR ES ME RE
 A MAN A — MAN GÖNÜL VE R Dİ — M FİRÂ Kİ Y LE A — RT
 TI — DE — R Dİ M A — MA N A MA — N SAK
 BENİM O — LU — R Dİ YE SE — V Dİ — M BENİM O — LU
 — R Dİ YE SE — V Dİ — M YA NAĞI GÜ — L SA ÇI SÜ — N
 SÜ — L Â ÇI KI — ÇO — K ŞÜ — H LE VE — N Dİ — M
 A — MAN A — MA N ARA NAĞ MESİ
 GEL AĞ LAT MA A MAN A — MAN ZÜL FÜ KE — MEN Dİ
 M GE L A — MAN DAL MAN

Pol. Konservatori
Katuphansi
No. 121

Mustafa Çavuş

90

(Saba şarkının devamı)

Gelağ latma ana a mana man zülfü ke men

die yar a man

ARANANAS.

2

3

Bir Benere gönül verdim Benim olur diye sevdim
 Fırakile arttı derdim Yanağı gül saçı sümbül
 Aşakı çok şuhî levendim gel ağlatma zülfü kemendim.

1.17

arsak.
i.B.K.

Saba Şarkı - Tanrı Mustafa Çarşam

92

Lur os me a a man gömül ver den den fra
 ki le artı di der den a man a man a
 man Lurum o lur diye
 den den yana gül Saçı Tün Lül
 aş ki çok tutu l ven den a man a man.
 a man get ağıt ma aman man gülü Re
 men den yar a man.

Pis camere gömül verdem

Şirakile artı derdim

Lurum olur diye verdem

yanagi gül Saçı Tün Lül

aş ki çok tutu l verdem

ağıt ma aman gülü Re verdem

BİR TANBÜRİ
İLİ SOFYAN
(Ahah)

BİR ESMERE GÖNÜL VERDİM

93

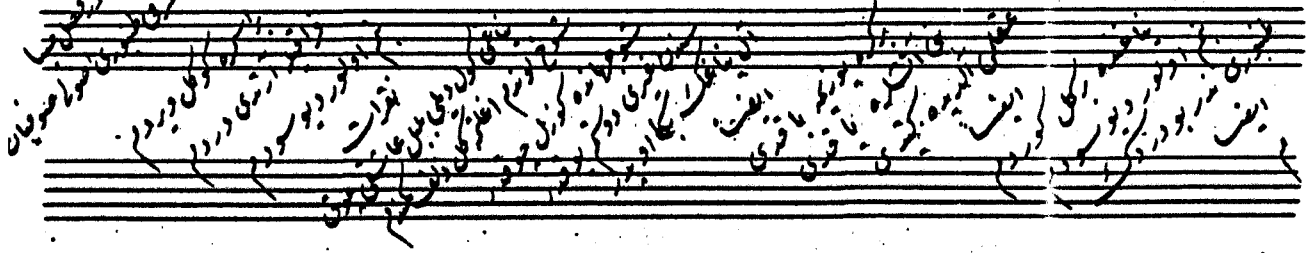
..H.

(Naharat)

BİR ESMERE GÖNÜL VERDİM
FİLAHİLA ARTTI DERDİM
BENİM OMAĞİTİŞİM
Yanağı gül-----

SU ÇIĞANDA GÜL GÖKTÜR
SENEN BAYRA DOĞTUNYÖKTÜR
AL YANAĞIN SANA ÖPTÜR
Naharat

BİR KERE YÜZÜM FALTI YANAĞINDA BİR GÜL ÇIĞI
BENİ ATESLERE YAKTI BENİM OMAĞİTİŞİM
AKLIMI ALDI DA GİTTİ TANBÜRİ NEĞİA BU DERDİN
Eyzan (Ağartılır) Eyzan

J.B.K.

Şehmet Paşa - Tanbuka Mustafa Çarşısı.

94-54

Ah gelye de mende ay nem Simde
 Payine yungler süreydim Simdi
 Gelmezse yar kan ayla im Simdi
 Bir kere görüm cana lın, Saferdim
 Onu yamam, atı lise dus aldum
 duotu gömül o mu miyana
 nari ferkat yim kör öv. cane
 dilu can feda suzlu canam
 Bir kere

Fır sat bul sam ya re var ye sam fırsat bulsam
 ra ri mi söy le me m es ra ra mi

ya re var sam Bi raz der dim..... o na yan
 söy le ye me m As la gö nül ey le ye

sam ya re lin den halk di lin den.....
 me m Hub meş reb li şî ve kâr sin

..... kur tu la mam her..... no yap sam
 be nim di yo pey le ye me m

Yar..... Yar..... a

man Ya nı ma gel..... sensin be nim

gün lüm a lan..... kimden ki me şek...va e dem

Aranağmest)

(1)

(2)

Fırsat bulsam yâre varsam
 Biraz dordim ona yansam
 Ne olindon halk dilindon
 Mertulanam no yapsam

Yar yar aman yanima gel
 Sonsin benim gönlüm alan
 Kimden kime şekva odem.

Esrarımı söyleyemem
 Asla gönül eyloyemem
 Hüb meşreblî şivokâr sir
 Benim diye pıvlevomem.

O.K. N.:235

ŞEYNAZ ŞARKI
(Fırsat bulsam)

Dostu ve Güfte
Tanburi Mustafa Çavuş

16

Alışkanlık

Fır sat bul sam ya re var sam fırsatbulsam
ra ri ma soy lo ye mem es ra re ni

ya re var sam Bi raz der dim..... o na yan
soy lo ye mem As la gö nül ey le yo

sam ya re lin den halk di lin don.....
mem Hubmaş reb li şı ve kâr sin

..... kur tu la mam her..... ne yap sam
be nim di yo pey le ye mem

Yar..... yar..... a

man Ya nı ma gel..... sensin be nim

gün lüm a lan..... Kimden ki me çek...va e dem

anagmesi)

(1) Fırsat bulsam yâre varsam
İrâs dordim ona yansam
Ez olindon halk dillindon

(2) Yar yar aman yanima gel
Sohsin benim gönlüm alan Asla gönül evlenemem

4679
i.b.k.

Sekmaz Sazki. Tanburium

97

İr sət lül ya ru de. var sam. İr sət lül sam.
ya ru de var sam. Li az der de mi a na yan sam.
yar e lür den halk dölün den Kustur la man län.
me yap sam. ah
ya ni ma gel sensin län mən göm a län
kim den ki me va i dem.
İr sət lül sam, ya ru de var sam
Li az der de mi a na yan sam.
yar e lür den halk dölün den
Kustur la man län me yap sam.
ya ni ma gel sensin län mən göm a län.
kim den ki me sak va idem

Şehnaz Şarki - Tanlımı vîstafa şatısum.

i.b.k.

mektu a ra mug be nim asi ki

çok Per se mi nim

Tahrik i der as ki el let hol da sum i ti de

mekarat nim sa vil mug mi sa vil mug mi haşş/ta

nim sar der se nim

~~mehtabın~~ mug be nim
 asi ki çok Per cemini
 Tahrik ~~eder~~ as ki el let
 hol sadasin i ti de nim.

~~mehtabın~~ mug be nim
 haşş/ta ~~eder~~ as ki el let

hol sadasin i ti de nim
 kus tu lamay
 ma k lüt ile hol sadasin
 tahrik ~~eder~~ as ki el let
 mekarat

T.C.
İSTANBUL BELEDİYESİ
KONSERVATUAR MÜDÜRLÜĞÜ
T.M. Sayı: 309

İst. Konservatuari
Kütüphanesi
No. 82

= 176

Ş E H N A Z Ş A R K İ

Tanburi MUSTAFA çavuş

Meclis a ra muğ be ge nin a şı
ki çok per çe mi nin a ma na man
tahrik i der aş kı ol bet
heb se da şın ı şı de nin sevil mez mi
sa rıl maz mı hoş ref ta rın var
dır se nin

1
MECLİS ARA MUXPEÇENİN
AŞKI ÇOK PERÇEMİNİN
TAHRİK EDER AŞKI ELBET

2
HOB SEDAYA KİM KAPILMAZ
BİR İSİDEN KURTULAMAZ
MAHBUB İLE HOB SADAYA
TAKLİT OLMAZ KİM SATILMAZ

3
AŞKONA DOLU İÇENİN
BAŞINDAN SEVDA GEÇENİN
YIKMA GÖNÜL HAZER EYLE
VERMEZ AŞIN MEY İÇENİN

N a k e r a t :
SEVİLMEZ Mİ SARILMAZ MI?
HOŞ REFTARIN VARDIR SENİN

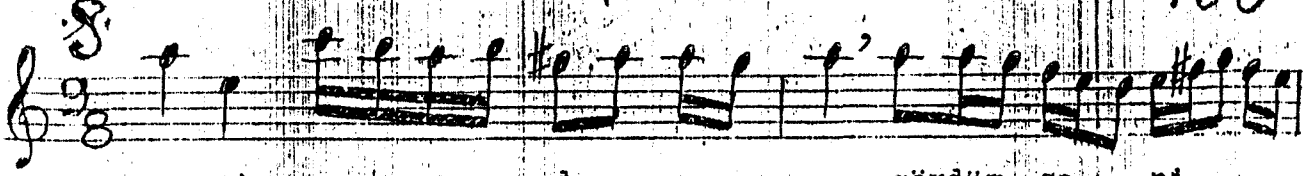
3608

1: Aksak T.R.T

ŞEHNAZPUŞELİK ŞARKI

Mustafa Çavuş

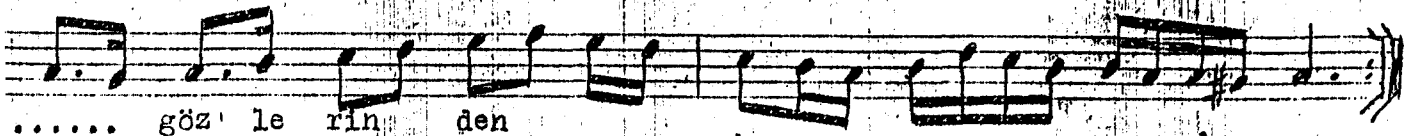
100

Küçük su da..... gördüm se ni....
 in kâr et mem sevdim se ni

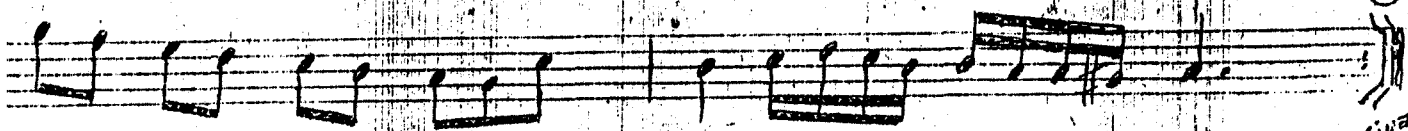
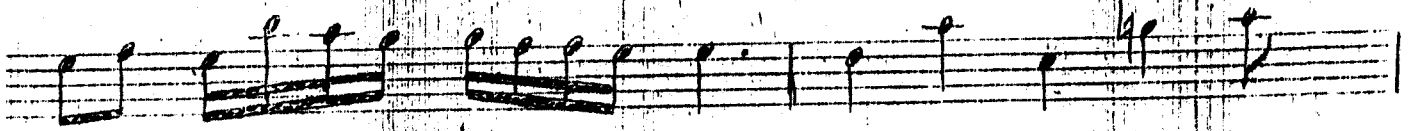
.. Göz le rin den bil dim se ni
 Ne ka dar ce fa e der sen

..... göz le rin den bil dim se ni
 gö nül ay rı lır mı sen den

---A n a n a ğ m e ---

İçük suda gördüm seni
 İzlerinden bildim seni
 İşkâr etmem sevdim seni

İnce gülü sarmayınca
 Gonca gülü dermeyince
 Ya sen, ya ben ölmeyince

İnce beli sarmayınca
 Gonca gülü dermeyince
 Ya sen, ya ben ölmeyince.

Ş.
 Ziya

:150

ŞEHNÂZ-BÜSELİK ŞARKI

101

ksak .%

Küçüksu'da gördüm seni

Tanbûri Mustafa Çavuş

ARANAĞME

Kü çük su da gördüm se ni

Gözle rin de n bi l di m se ni

Göz le rin de n bi l di m se ni

İn kâr e t me m sevdim se ni

Ne ka dar ce fâ e de r se

n Gö nül ay rı lır mı se n den SAZ— den

5743 FAHİR

Aksak

R.T. 57 43 = 120

Hiç Uyutmaz Beni Derdim

Mustafa Çavuş

102

Ah hiç uyutmaz beni derdim
sana ben gön lü mü ver
dim
yine bu gün yâri gördüm
o gü zel dir gönlüm a lan be nim
ah ca nım ah seni ben
ga yet be gan dım Aranağme
Ziya

perdaniye
makamı bade
mevcut

Hiç uyutmaz beni derdim
Sana ben gönllümü verdim
Yine bu gün yâri gördüm
O güzeldir gönlümü alan benim
Ah canım ah seni sevdim beğendim
Başına gelmiyen bilmez
Derunum âteşi sönmez
Her âşık bu cevri çekmez

Nakarat
Gör bu âşık bana neyle
Elinde tamberum inler
Keman kaşım nâğme gönder
Nakarat

R.T.

3768
Gözleri
Gözleri

Uşak Makamı
Rü Nö Vuh

ANKARA RADYO EVİ
KÜTÜPHANESİ

10377
677
308

CE GE GÜN GÜN döl

BİR KUR BAN O LA YIM GÖZ LERİ Nİ

BİR KER KER RE VU SİZ

İS TER BE Nİ VA

LEY LE di LE NAZ

E DE NE K İZ

8

B.K.

[aksak]

usak Sarki (Tanlun Mustafa Cevresine)

Ah indimye bu bag e si ne ay va lik mer
 lik a man a man ay va lik mer lik
 bur e lum de do lu la de bur e lum yag lik a man a man
 bur e lum yag lik lum yar den a
 yi ran lar kul ma suu sag lik a man a man kul ma
 kul suu sag lik kol der zi fe yi dol dur la de
 yi gel gog su nuu is tuu me tak me nek fe
 yi a man a man tak me nek fe yi
 (Fermata)

İndün yarem baxçasına ayvalık, narlık
 bir pəndə dər ləzzətli bir çəmən yağlık
 Ləziz yurdun gürzantais tulumusun süngük
 doludur baxıycı, gel göğsünün üstünə tək
 mənə köyü

5/11/16
B.K.
erri hindi

Şarkı uşak tanaburi Mustafa Çaruş

gön me miş ta der ri ya suf tan be
geş mi a lem sen gi
bi bin dil be ri geş mi a lem
sen gi bi bin dil be ri ya ni
ce ol naz gö ren ler sen se ri
Misti yok bir dil nubaşın ey perri.

Ana nâğme

Gön me miş ta der ri ya suf tan be ri
Geş mi a lem sen gibi bir dil be ri
Ya nice olmaz gö renler sen se ri.

5/11.
vri hindi

Sarkı usak tarabunî Mustafa Garus

gür me miş ta olar ri ya suş tan be
ri ri geç mi a lem sen gi
bi bir dil be ri geç mi a lem
sen gi bi bir dil be ri ya ni
ce ol naz gö ren ler sen se ri
Misti yok bir dil nabaşın ey peri.

Ana nâğme

Gönme miş ta olar ri yusuftan beri
Geç mi alem sen gibi bir dilberi
Ya nice olmas görenler sen seni

4/24

i.B.K

dizir hıdı

HAK

Sarı (Taneli Mustafa Çavuş)

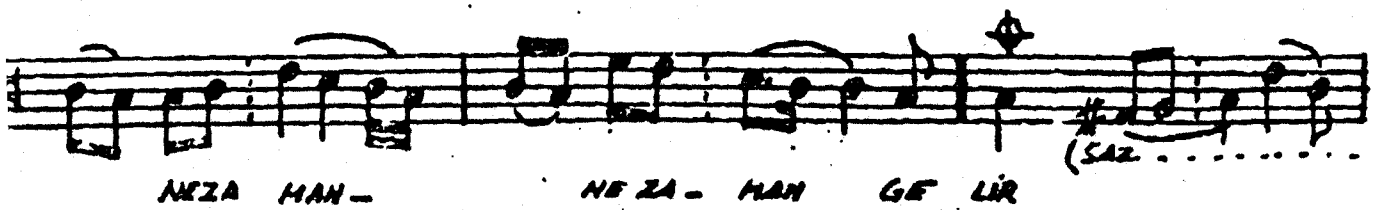
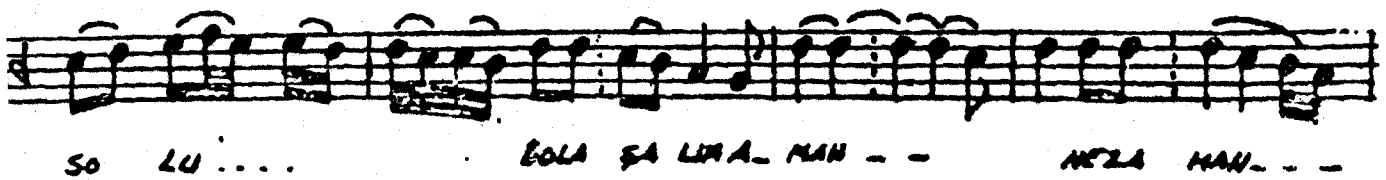
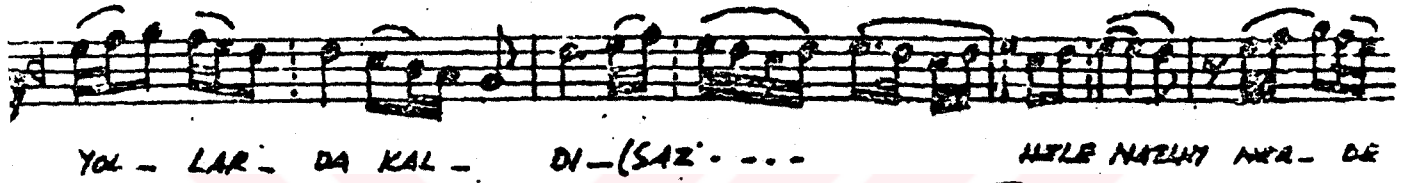
gör me mis ta deri ya suz dan ri
ce mi a len sen gi lür del te
mis li yok lür del ri lür sin
de ri ya mi ce ol may gö ren lür
ce ri se ri sur se ri mis li yok
lür

gör me mis ta deri ya suz dan leri
ce mi a len sen gi lür lür del leri
ya mi ce ol may gö ren lür, se seri
mis li yok lür del leri a sen ey Peri

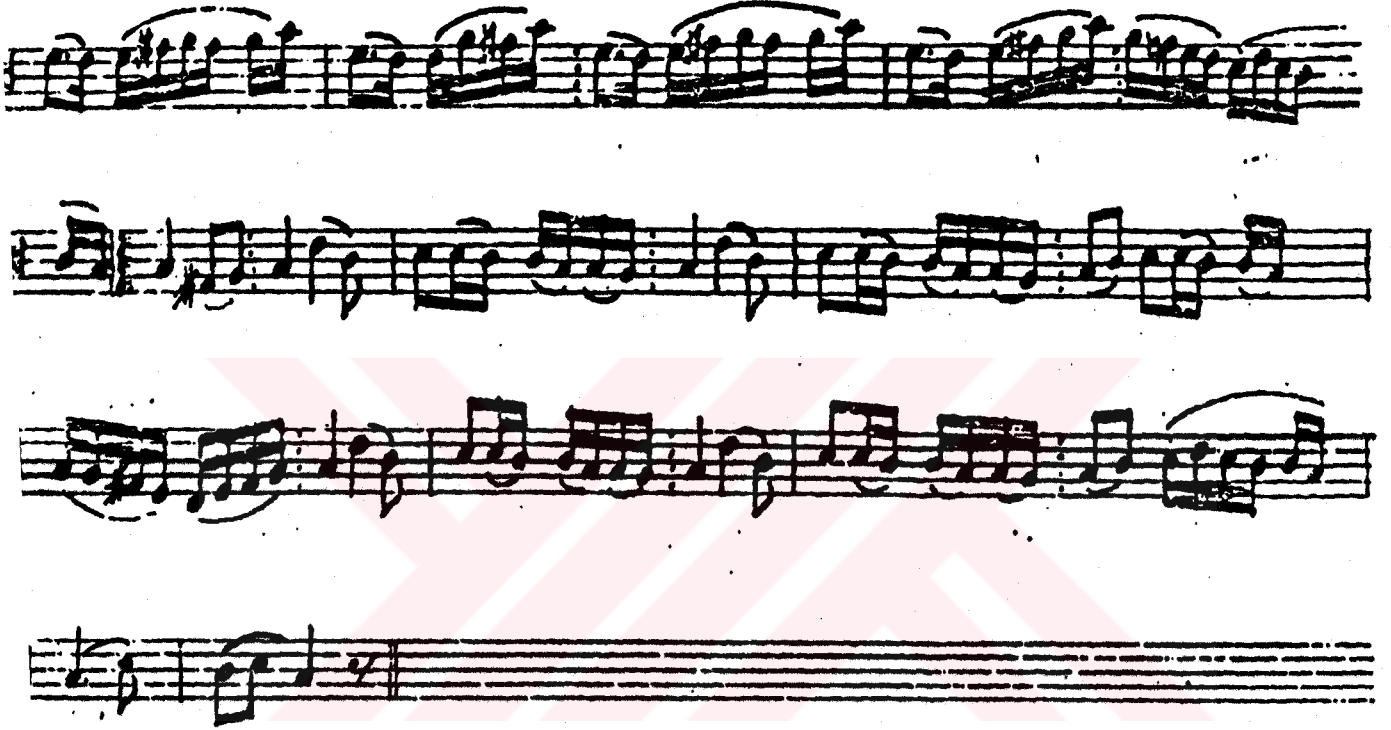
Gitti de Gelmeyverdi

UŞSAK ŞARKI

DEDE EFENDİ

(DAKSAK
♩ = 112)

— Devamı arkada —

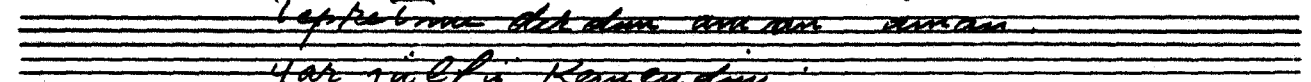
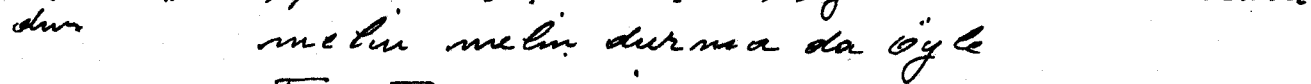
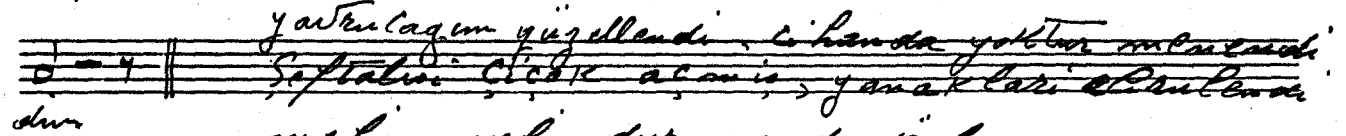
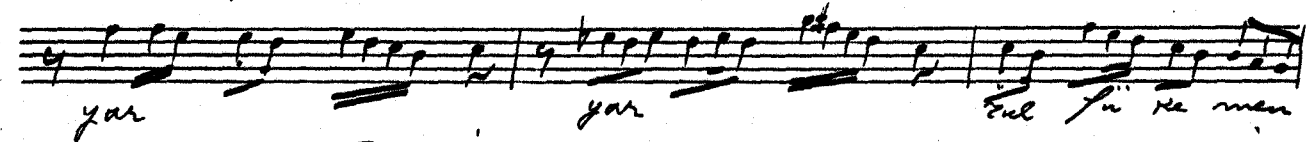
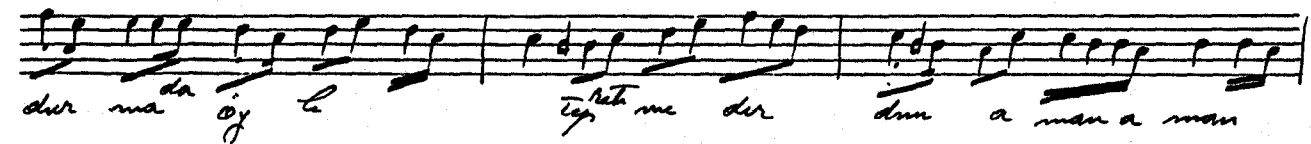
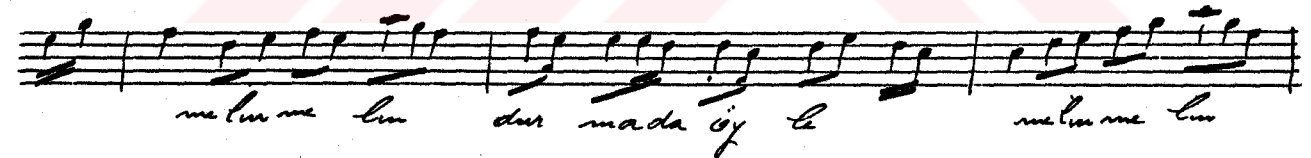
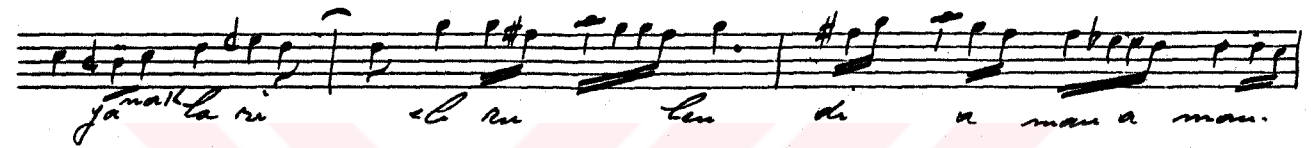
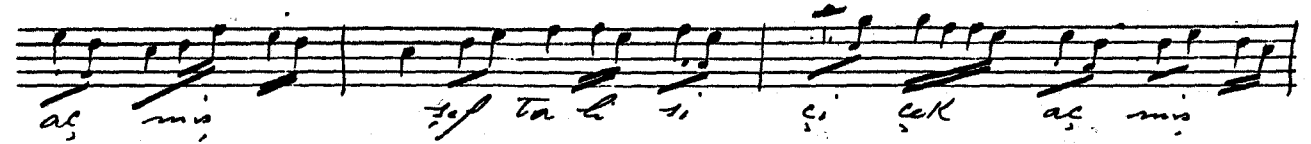
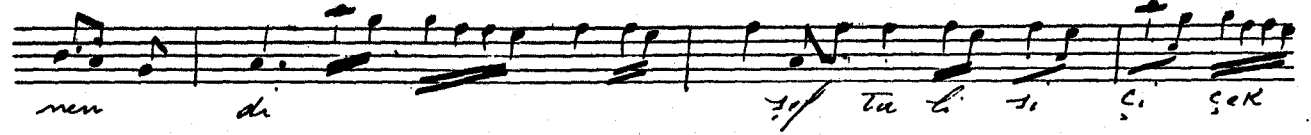
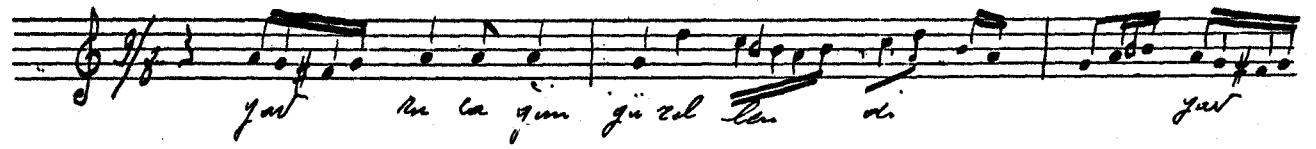
GİTTİ DE GELMEYİVERDİ
GÖZLERİM YOLLARDA KALDI
HELE HAZLIM NERDE KALDI
NE ZAMAN NE ZAMAN GELİR
GEL A NAZLIM LAHİRİ ŞALLIM
SAĞI SOLU DOLAŞALIM
NE ZAMAN NE ZAMAN GELİR

5109

B.K. aksak.

aksak Şarkı - Tanburinin

111

110
i.b.k.

Diger Sokla

112

yurt ru cagim gu zel len di yurt

ru cagim gu zel len di ciham da yok.

dur me nen di a man a man si li

si ci cek as mis taptali si ci cek

as mis ja nak la ru el ru len

di a man a man me lu me lu gey me de

toy le taptat me der duun a man a man.

a man a man gule ke men

dini

yar mıcagım güz el len di yar mıcagım

güz el len di ci han da yok dur me men di a man a man

sef ta lisi ci çok al mi ş sef ta lisi ci çok

al mi ş yar la tu lu ru len di a man a man

me len me len gey me löl le me len me len gey me löl

depre t me der den a man a man yar

yar gül fü ke men den

yar mıcagım güz el len di
ci han da yok tur me men di
sef ta lisi ci çok al mi ş
yan an ları ebru len di
me len me len gey me löl le
depre t me der den yar gül fü ke men den

UŞŞAK ŞARKI

CANIM TEZDİR SABREDEM MEM

USÛLÜ: AKSAK

SÜRE : 1'20"

♩ 144

MÜZİK : TANBÛRÎ MUSTAFA ÇAVUŞ
? - 1745

CA-NIM TEZ - DİR
NE HA - LET VAR

SAB-RE- DE - MEM
GÜ- ZEL SEN - DE

CA-NIM TEZ - DİR
NE HA - LET VAR

SAB-RE- DE - MEM
GÜ- ZEL SEN - DE

SE-Nİ SEV - ME - DEN
İ - RA - DE KAL - MI -

Gİ - DE -
YOR EL -

MEM DE A MAN A MAN

ÇOK GÜ- ZEL- LER
DİL-DE MİH- NET

SEV-DİM A - MA
KA- LIR - MI HIÇ

ÇOK GÜ- ZEL- LER
DİL-DE MİH- NET

SEV-DİM A - MA
KA- LIR - MI HIÇ

SE-Nİ DE FE -
GEL- SE GÜ - ZEL (Saz....)

DA BA - E - DE - MEM
BA - DE EL - DE

A MANA MAN

A MAN A MAN KA ŞI KE - MAN HA - LİM YA- MAN

EY NEV Cİ - VAN SE-Nİ DE FE -
" " " " GEL SE GÜ ZEL
" " " " (Söz..)

MEM A MAN A MAN DE A MAN A MAN

D.K.

UŞŞAK ŞARKI

USÛLÜ: AKSAK

Devlet Korusu

CANIM TEZDİR SABREDEM MEM

SÜRE : 1'20" No: 1027

115

♩ 144

MÜZİK : TANBÜRÎ MUSTAFA ÇAVUŞ
? - 1745

CA-NIM TEZ - DİR
NE HA - LET VAR

SAB-RE- DE - MEM
GÜ-ZEL SEN - DE

CA-NIM TEZ - DİR
NE HA - LET VAR

SAB-RE- DE - MEM
GÜ-ZEL SEN - DE

SE-Nİ SEV - ME - DEN
İ - RA - DE KAL - MI - Saz...

GI - DE -
YOR EL -

MEM DE A MAN A MAN

ÇOK GÜ-ZEL-LER
DİL-DE MİH-NET

SEV-DİM A - MA
KA-LIR - MI HIÇ

ÇOK GÜ-ZEL-LER
DİL-DE MİH - NET

SEV-DİM A - MA
KA-LIR - MI HIÇ

SE-Nİ DE FE -
GEL-SE GÜ - ZEL (Saz....)

DA E - DE - MEM
BA - DE EL - DE

A MANA MAN

A MAN A MAN KA ŞI KE - MAN HA - LIM YA-MAN

EY NEV Cİ - VAN

SENİ DE FE -
GELSE GÜ ZEL DA E - DE -
(SOZ.) ZEL BA DE EL

MEM A MAN A MAN DE A MAN A MAN

5269

us, ar şarki - Tanburinin

116

123

B.K.

Ah canım ty der sal de mem seni se ma den
 gi de mem a man şOK gü zel ler den ser
 an ma se ni de fe da i de mem a
 man a man an man an man. Ka, i Ka man. Ka
 lun je man ey nev ci van se ni de fe da i
 de mem a man.
 canım Tazdir salcedemem
 seni de feda edemem
 Kaşı kemani halim yaman
 ey nevci van, seni de feda edemem.

5270

us, ar şarki - Şaşı Aşgolum.

Ah mür gi de lün gör me lün çok zeman der
 şOK je man der has te ti yar
 an la ha lün je man der je man. der
 der gi ce yün der, şun

K.

117

la lu ü mi de de söy

let di di li gam ze si ra zım i zi del de

ol de i ki mes

ta ne se lıp. güftü si de.

Kâh ki eder Tüstân dâmanını Cide
 bin del sarıkta her lâmi Kâh ki imide.
 söylöti dili gamze si razim iş tildi
 oldu i ki mes tane se lıp. güftü seni de.

69 i.B.K.

usak Şarkı - Tan Lusi mistafa Çarşam

canım ağdır sabri de men

ađdır sabri de men se me se me den

gi de men a ma na man a ma na man.

Ka zi Ke man ha lım ya man ol ne v an.

se me de ge da i de men a

canım ağdır Sabri de men
 se me se me eden gi de men
 ma na man.
 Ka zi Ke man ha lım ya man.
 ol ne v an.
 se me de fe da e de men.

86

k. aksak.

Uşak Şarkisi - (Tanduri Mustafa Çelebi)

118.

ca mın teğ der sa bir de men se m so me
 çok gü zel ler se l du a ma se ni de fe
 der da gi de men a man a man a man a
 da gi de men a man a man
 man Ka si Ke man ha lın ya man
 ey müt er san se ni de fe da
 de men a man a man.

ca mın teğ der sa bir de men
 se m so me den gi de men
 çok gü zel ler se l du a ma
 se ni de fe da e de men

nakarat

aman Ka si Ke man
 ha lın ya man ey müt er san
 se ni de fe da e de men.

as i ki na daim Ca kar
 o Ca ki lar ben i Ca kar
 çok ce fa kar ol ma öyl
 zi ra çe ş mi den se la kar.

ÖZGEÇMİŞ

Aykan Özgün, 1962 yılında Erzurum'da doğdu. İlkokulu Ilıca Merkez ilkokulunda, ortaokulu Ilıca Lisesinde, liseyi ise Erzurum Lisesinde okudu. 1982-1983 döneminde İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarına girdi. 1986-1987 öğretim yılında bu okulu bitirdi. 1986 yılında Kültür Bakanlığı İzmir Devlet Korosuna girdi. 1989-1990 öğretim yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans öğrenimine başladı. 1991-1992 öğretim yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarında (Türk Müziği Solfej ve Nazariyatı) Öğretim Elemanı olarak göreve başladı. Halen bu görevin yanısıra Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Klâsik Türk Müziği Korosunda da görev yapmaktadır.